

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова
Наукова бібліотека

Видатні імена та події

**Харківський національний
університет міського
господарства
імені О. М. Бекетова:
ректорський вимір**

Біобібліографічний покажчик

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2017

УДК 016:378.4(477.54)(092)

X21

Редакційна колегія:

В. М. Бабаєв (відп. ред.), Л. М. Шутенко, Н. О. Євсюкова,
Т. П. Єлісеєва, С. І. Федяй, Т. О. Лобинцева

Упорядники:

Н. Б. Давидова, В. О. Статкус, О. М. Штангей, Н. П. Тріпутіна

Висловлюємо щирю подяку всім, хто приймав активну участь у підготовці покажчика, це: *Г. В. Стадник, М. К. Сухонос, В. О. Росоха, Н. В. Бібік, Д. М. Рославцев.*

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова: ректорський вимір : біобібліогр. покажчик / Наукова бібліотека Харків. нац. ун-ту міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; [редкол.: В. М. Бабаєв (відп. ред.), Л. М. Шутенко, Н. О. Євсюкова та ін. ; упоряд.: Н. Б. Давидова, В. О. Статкус, О. М. Штангей, Н. П. Тріпутіна]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 181 с. – (Видатні імена та події).

Даний біобібліографічний покажчик створено за сприяння та підтримки «Фонду історичної, освітньої, наукової, інтелектуальної та культурної спадщини» Університету та присвячено історії розвитку ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та його керівникам. Висвітлено славетний шлях становлення вишу. Покажчик знайомить з основними віхами життя та діяльності директорів і ректорів, їх внеском у розвиток навчального закладу, науковим доробком вчених, літературою про них.

Видання призначено науковим працівникам, викладачам, аспірантам, студентам, широкому загалу читачів.

УДК 016:378.4(477.54)(092)

ПЕРЕДМОВА

Славетна історія становлення Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова містить чимало досягнень і випробувань. За більш ніж 90 років свого існування виш пережив матеріальні нестатки, зміну епох, війну, її наслідки та, всупереч всім незгодам, став авторитетним і широко визнаним навчальним закладом. Розвиток від технікуму до університету став можливим завдяки плідній праці людей, що стояли у керма освітньої установи протягом багатьох років – директорів та ректорів ВТКГ – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.

Всеосяжний пошук матеріалів проводився у місті Харкові та за його межами і охоплював практично усі різновиди сховищ документів як фізичних, так і електронних: бібліотеки, архіви, музейні фонди, електронні бази та каталоги¹. На жаль, багато матеріалів зникло, або було знищено у роки репресій та Другої світової війни, через що біографічні відомості деяких осіб мають уривчастий характер, а інформація про їх наукові праці неповна.

До видання увійшли дані біографічного характеру, відомості про основні друковані праці керівників (якщо вони є), публікації про їх життя та творчий доробок, внесок у розвиток комунальної освіти України. Статті містять посилання на ці джерела (у квадратних дужках), також використовуються виноски. Матеріал розташований в хронологічній послідовності керування директорами та ректорами нашим навчальним закладом.

Показчик містить вступну статтю про становлення та розвиток комунальної освіти в Україні, історичну галерею реорганізацій та найменувань навчального закладу, фотоматеріали, електронні посилання. Всі бібліографічні описи виконано мовою оригіналу відповідно до ДСТУ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила». Слова та словосполучення скорочено відповідно до ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою». Бібліографічні посилання оформлено згідно ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». До більшості бібліографічних описів додано фото обкладинок та розширені анотації. Відсутність даних про кількість сторінок у документі позначено астериском (*). Пошук матеріалів закінчено у листопаді 2016 року.

Цим показником наукова бібліотека ХНУМГ ім. О. М. Бекетова започатковує серію бібліографічних видань «Видатні імена та події».

Бібліографічний показчик адресовано науковим співробітникам, фахівцям комунального господарства, історикам, викладачам, аспірантам, студентам та широкому загалу читачів.

¹ Повний перелік бібліотек та архівів див. у розділі «Примітки».

КОМУНАЛЬНА ОСВІТА УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Процес становлення та розвитку системи комунальної освіти в Україні відбувався упродовж багатьох десятиліть і був зумовлений нагальною потребою народного господарства у кваліфікованих спеціалістах житлово-комунальної сфери.

Спочатку комунальну освіту отримували за кордоном. Наприклад, у Німеччині, де вже на початку ХХ ст. у Шлезвіг-Голштинському союзі міст працювала відповідна школа. Вища школа комунального та соціального управління з 4-семестровим терміном навчання діяла у Кельні, аналогічна школа відкрилася у Мюнхені. У 1913 р. у Люцерні швейцарський уряд відкрив школу, розраховану на однорічний курс навчання, а у Цюріху заплановано відкриття вищої муніципальної школи. У німецькому м. Дюссельдорфі відкрилася Академія комунального управління, розрахована на 9 місяців навчання. Багато вітчизняних фахівців отримували професійні знання в цих закладах, але це були лише одиниці. Постала потреба в організації масової підготовки вітчизняних комунальників.

На теренах Російської імперії за ініціативи приватних ентузіастів та органів місцевого самоврядування почалося жваве і детальне обговорення цієї проблеми. У Москві в 1912 р. організовується товариство з підготовки спеціалістів для земської та міської служби. У Петрограді в 1916 р. створюються курси з вивчення міського господарства та управління.

Початок комунальної освіти в Україні було покладено у Києві, де у 1913 р. професором Київського політехнічного інституту Д. П. Рузьким було висунуто проект створення окремого ВНЗ, який би здійснював підготовку спеціальних технічних кадрів для забезпечення інженерної інфраструктури комунального господарства. Ця ідея була підтримана Київською міською думою. Було заплановано створення інституту земського та міського благоустрою, навіть були виділені кошти (300 000 карбованців) та близько 5 десятин землі для зведення інститутських будівель, але цей проект так і залишився на папері.

У процес створення нового навчального закладу втрутилася Перша світова війна. Однак, у 1915 р. були організовані платні трирічні Курси із техніки земсько-міського благоустрою товариства з розповсюдження технічних знань при Київському політехнічному інституті. Також при Київському комерційному інституті було відкрито земсько-міський підвідділ, де на навчання приймали слухачів 5-го семестру, які здали встановлений мінімум предметів та іспитів із загального курсу фінансового права, а також випускників інших вищих навчальних закладів, що бажали набути необхідні

громадсько-економічні знання в галузі місцевого самоврядування та господарства. Термін навчання дорівнював 2-м курсам.

Наприкінці навчання слухачі писали курсові роботи з обраної ними спеціалізації. Окрім навчальних курсів суто економіко-правового характеру, слухачі вивчали такий предмет як «Организация и эксплуатация городских и земских сооружений и предприятий».

Досвід Київського комерційного інституту було запроваджено також у нашому місті. Влітку 1916 р. на базі Харківських вищих комерційних курсів було створено Харківський комерційний інститут. До складу інституту входив один економічний факультет, навчання на якому проводилося за циклами: основний – комерційно-економічний, гірничопромисловий, банківсько-страховий та цикл місцевого господарства. Серед викладачів саме цього підвідділу фігурує ім'я Олександра Прокоповича Маркова, який у 1916–1917 навчальному році проводив практичні заняття з предмету «Місцеві фінанси» для студентів 3 та 4 курсів.

Події 1917–1920 рр. призвели до руйнування міст та селищ, тому питання нестачі фахівців комунальної галузі постало дуже гостро. На той період в Україні не було окремого навчального закладу з комунальної підготовки. Перша спроба вирішення цієї проблеми була здійснена у 1919 р. професором О. П. Марковим, який заснував у м. Харкові короткострокові 6-ти місячні курси комунального господарства при Народному комісаріаті внутрішніх справ.

Новий період становлення комунальної освіти в Україні пов'язаний зі створенням у 1922 р. Всеукраїнського технікуму комунального господарства (ВТКГ) в м. Харкові, який став, на той час, першим вищим навчальним закладом галузевого профілю з підготовки фахівців комунального господарства не тільки в Україні, але й у всьому СРСР.

У 1924 р. через нестачу матеріальних коштів технікум було реорганізовано, а наявний склад слухачів переведено до Вечірнього робочого технікуму народного господарства, де було відкрито вечірній факультет комунального господарства, що проіснував до 1929 року.

За цей час комунальна галузь зробила великі кроки в своєму розвитку, що зумовило необхідність відкриття окремого вишу. Згідно із Постановою Ради народних Комісарів УСРР від 12 червня 1930 р. «Про реорганізацію вишів та втишів і передачу їх у відання відповідних наркоматів» вечірній факультет комунального господарства ХІНГ було реорганізовано у Харківський інститут комунального господарства (ХІКГ). ХІКГ було віднесено до інженерно-економічної вертикалі, а у групі ВНЗ індустріальної вертикалі було засновано Одеський інститут інженерів громадського і комунального будівництва. Ці установи стали першими інститутами в УСРР, що вирішували проблеми комунального господарства.

Харківський інститут комунального господарства за славетну історію свого існування пройшов нелегкий та плідний шлях, на якому були: лихоліття Другої світової війни, період відбудови, кілька реорганізацій, період його творчого розквіту. Нині це – Харківський національний університет міського

господарства імені О. М. Бекетова, який має потужний науково-технічний потенціал, висококваліфікований професорсько-викладацький склад. Вчені університету впевнено йдуть вперед до нових відкриттів, підвищуючи рейтинг ВНЗ. Університет є найстарішим в Україні вищим навчальним закладом галузевого спрямування, першим на теренах СРСР, що здійснював забезпечення керівними кадрами установи комунального господарства.

Свій вагомий внесок в розвиток нашого Університету зробили його директори і ректори: Олександр Прокопович Марков, Олександр Карлович Шмідт, Борис Георгійович Барабаш, Євген Михайлович Михайлов, Григорій Костянтинівич Пашкович, Іван Олександрович Ігнаткін, Олексій Федосійович Михайлик, Василь Григорович Цупко, Юрій Ілліч Бутенко, Леонід Миколайович Шутенко, Володимир Миколайович Бабаєв. Завдяки їхній наполегливій праці і натхненню Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова має бездоганну репутацію та володіє значним інтелектуальним потенціалом, здатним вирішувати актуальні проблеми життєдіяльності міст.

Університет сьогодні – це потужний сучасний навчальний заклад європейського рівня, який знаходиться у постійному розвитку, здійснює пошук нових перспективних форм та методів навчання, оволодіває науковими об'єктами, реалізує міжнародні та державні програми, впроваджує свої розробки у виробництво, здійснює підготовку конкурентоспроможних професіоналів комунальної галузі не тільки для України, а й багатьох інших країн.

ІСТОРИЧНА ГАЛЕРЕЯ РЕОРГАНІЗАЦІЙ ТА ПЕРЕЙМЕНУВАНЬ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Протягом свого існування Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова змінював назву і, за потребою часу, здійснював реорганізацію своєї структури.

1922 рік

Всеукраїнський Технікум Комунального Господарства

На підставі «Положення про управління комунальним господарством», прийнятого на спільному засіданні Ради народних комісарів України і Голів Губісполкомів 12.07.1922 р., було прийнято рішення про створення в м. Харкові **Всеукраїнського Технікуму Комунального Господарства (ВТКГ)**.

Постановою ВУЦВК від 22 листопада 1922 р. про введення в дію Кодексу законів про народну освіту було визнано: **«Технікуми є вищою школою, що підготовлює працівників вищої кваліфікації певної галузі народного господарства і державного будівництва»**.

(Був розташований у м. Харкові на вул. Чернишевського, 60)

1924 рік

ВТКГ було реорганізовано, наявний склад слухачів було переведено у **Вечірній робочий технікум народного господарства**, де був відкритий **факультет комунального господарства**.

У Постанові комісії про об'єднання Технікуму комунального господарства з Вечірнім робочим технікумом народного господарства від 14.07.1924 р. сказано: **«Визнати можливим відкриття Відділення Комунального**

Господарства при В.Р.Т.Н.Г., зі збереженням структури цього Технікуму».
(Був розташований у м. Харкові на наб. Домбаля, 4)¹.

1929 рік

На підставі засідання Колегії НКО було ухвалено приєднати з 01.07.1929 р. **Харківський вечірній технікум народного господарства до Харківського інституту народного господарства на правах окремого вечірнього факультету, не змінюючи його цільового призначення.**

(Був розташований у м. Харкові на вул. Пушкінській, 77)

1930 рік

12.07.1930 р. вийшла Постанова Ради Народних Комісарів УРСР, у якій значилося: **«Харківський інститут комунального господарства (ХІКГ) створюється на базі комунального факультету Харківського інституту народного господарства».**

(Був розташований у м. Харкові на вул. Революції, 12)

1935 рік

ХІКГ прийняв на себе керівництво Технікумом зеленого будівництва (ТЗБ). Це об'єднання отримало назву – **Харківський учбовий комбінат комунального господарства (ХУККГ).**

(Був розташований у м. Харкові на вул. Революції, 12)

¹ Набережна була перейменована кілька разів, остаточне перейменування відбулося у 2016 р. Перелік перейменованих вулиць та міст, що зустрічаються у тексті, див. у розділі «Примітки».

1938 рік

Фото 1938 р.

У складі ХУККГ Харківський інститут комунального господарства (ХІКГ) став носити назву **Харківський інститут комунального будівництва (ХІКБ).**

(Був розташований у м. Харкові на вул. Революції, 12)

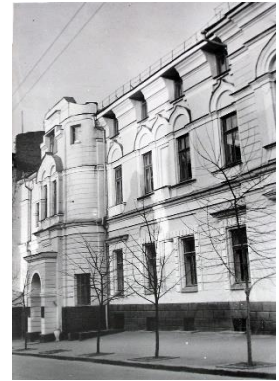

Фото 1970 р.

1939 рік

Навчальний заклад отримав назву – **Харківський інститут інженерів комунального будівництва (ХІКБ).**

(Був розташований у м. Харкові на вул. Революції, 12)

1941 рік

В результаті реорганізації було скасовано Учбовий комбінат комунального господарства, а **Харківський інститут інженерів комунального будівництва** та **Технікум зеленого будівництва** виділено в окремі навчальні заклади. Назва Харківський інститут інженерів комунального будівництва (ХІКБ) існувала до 1989 року.

Радгосп «Південні культури», м. Адлер, 1941 р., та приміщення цегельного заводу, м. Фрунзе, 1943 р., де працював ХІКБ під час евакуації

1976 рік

Харківський інститут інженерів комунального будівництва
(Був розташований у м. Харкові на вул. Черноглазівській, 17)

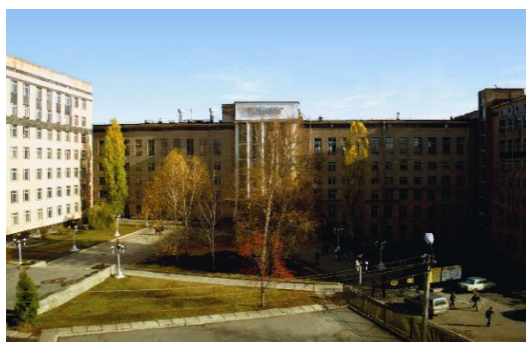
1989 рік

Харківський інститут інженерів міського господарства. Навчальний заклад отримав нову назву відповідно до Наказу Мінвузу УРСР від 4 липня 1989 р.

(Був розташований у м. Харкові на вул. Маршала Бажанова, 17)

1994 рік

Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 1994 р. ХІІМГ надано статус державної академії, з назвою – **Харківська державна академія міського господарства (ХДАМГ).**

(Була розташована у м. Харкові на вул. Маршала Бажанова, 17)

2003 рік

Враховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності та вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки, Указом Президента України від 6 грудня 2003 р. ХДАМГ надано статус національної з назвою – **Харківська національна академія міського господарства (ХНАМГ).**

(Була розташована у м. Харкові на вул. Маршала Бажанова, 17)

2013 рік

Харківський національний університет міського господарства

Указом Президента України № 162 від 26 березня 2013 року Харківська національна академія міського господарства отримала статус **Національного університету міського господарства.**

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

За Наказом Міністерства освіти і науки України № 464 від 25 квітня 2013 року Харківському національному університету міського господарства присвоєно ім'я Олексія Миколайовича Бекетова.
(Розташовується у м. Харкові на вул. Маршала Бажанова, 17)

www.arabesko.ru

ДИРЕКТОРИ

www.arabesko.ru

МАРКОВ ОЛЕКСАНДР ПРОКОПОВИЧ

**Засновник та перший директор
Всеукраїнського технікуму комунального господарства
(1922 р.)**

МАРКОВ ОЛЕКСАНДР ПРОКОПОВИЧ (1885[6]–1973)

Фундатор вищої комунальної освіти в країні
Засновник та перший директор
Всеукраїнського технікуму комунального господарства (1922 р.)
Відомий діяч муніципального руху в Російській імперії,
видатний теоретик та практик економіки місцевого господарства
Магістр фінансового права, кандидат економічних наук
Професор Харківського інституту народного господарства,
Франко-Російського інституту соціальних і політичних наук та Сорбонни,
Харківського та Московського університетів

Біографія

Олександр Прокопович Марков народився 23 лютого 1885[6] р. у станиці Острівській Усть-Медвецького округу області Війська Донського. За походженням він був козаком, його батько, Прокіп, належав до духовного звання [32] і працював вчителем станичної школи.

1905 р. – закінчив Донську духовну семінарію у Новочеркаську.

1906–1910 рр. – навчання на юридичному факультеті Імператорського Харківського університету (отримав диплом I ступеня).

1910–1914 рр. – помічник присяжного повіреного М. С. Карпінського у Харкові; викладав курс місцевих фінансів на Харківських вищих комерційних курсах. Наступна посада – міський секретар у Царицині, а згодом – у м. Кизлярі.

1915 р. – захист магістерської дисертації з фінансового права у Харківському університеті.

1915–1916 рр. – секретар Курської міської думи; секретар Курського комітету Співки російських міст допомоги хворим та пораненим воїнам.

1916–1917 рр. – асистент при кафедрі фінансового права юридичного факультету Харківського університету; асистент Харківського комерційного інституту.

Травень – вересень 1917 р. – обрано Губернським комісаром Народної Ради Курської губернії.

1917–1918 рр. – асистент Харківського комерційного інституту.

1918–1922 рр. – професор Харківського інституту народного господарства; викладав у партійній школі з питань економіки господарства.

1919–1921 рр. – завідувач інспекторсько-інструкторського підвідділу Всеукраїнського комунвідділу; керівник адміністративно-комунальних курсів; вчений секретар Укрдержплану (завідував його фінансово-економічним відділом).

1921–1922 рр. – організував виставку зразків оснащення комунального господарства до з'їзду Рад та відкриття Всеукраїнського музею комунального господарства (був першим його завідувачем).

1922 р. – засновник та перший директор Всеукраїнського технікуму комунального господарства.

1923–1950 рр. – період еміграції. Працював у Німеччині на посаді доцента Російського наукового інституту в Берліні; викладав курс «Російські фінанси» у Слов'янському інституті при Сорбонні; співпрацював з Російським комерційним інститутом та Франко-російським інститутом соціальних і політичних наук у Парижі. У 1928 році в Берліні захистив дисертацію на звання магістра фінансового права.

Грудень 1950 р. – повернення до СРСР.

1951–1954 рр. – арешт та перебування у тюрмах та таборах.

Березень 1954 р. – скасування вироку і звільнення з-за ґрат.

1954 р. – доцент Інституту географії АН РРФСР.

1961 р. – захист кандидатської дисертації на науковий ступінь кандидата економічних наук.

1954–1968 рр. – професор Інституту світової економіки та міжнародних відносин РАН.

Помер Олександр Прокопович 21 травня 1973 року в Москві.

Початок трудового шляху

Трудовий шлях молодий правознавець почав з посади помічника присяжного повіреного М. С. Карпінського у Харкові, проживаючи за місцем служби у будинку Є. Г. Гребеннікової по вул. Михайлівській, 15 [4]. Набувши певного досвіду у юриспруденції, він починає практичне вивчення економіки міст та земств на посаді міського секретаря у Царицині [3]. Працюючи в м. Кизлярі та у Курській міській думі, Олександр Прокопович продовжував вивчати міське господарство.

м. Курськ, початок ХХ ст.

Узагальнивши свої дослідження у галузі управління комунальним господарством цього міста, дослідник протягом 1914–1915 рр. опублікував роботу «Земельное хозяйство г. Курска». Перші друковані праці було подано на розгляд науковців кафедри фінансового права Московського університету. Це сприяло тому, що його було залишено для підготовки до професури у цьому навчальному закладі [4]. У 1915 р. О. П. Марков стає асистентом при кафедрі фінансового права юридичного факультету Харківського університету. Крім того, на Харківських вищих комерційних курсах, які розпочали діяти із 1912 р., йому було доручено викладання курсу місцевих фінансів. Магістерський іспит з фінансового права Олександр Прокопович склав у Харкові.

Політична діяльність

У роки Першої світової війни О. П. Марков обирається секретарем Курського комітету Союзу російських міст допомоги хворим та пораненим воїнам. Цю посаду він обіймає одночасно з роботою секретарем Курської міської думи. На сторінках центрального друкованого органу муніципальних діячів Росії – журналу «Городское дело» з'являються його ґрунтовні дослідження з питань діяльності міського самоврядування. У широкому розвитку місцевої виборної влади він вбачає головну запоруку економічного та політичного прогресу в країні.

Наукові праці О. П. Маркова того періоду демонструють, що він за своїми політичними переконаннями належав до буржуазно-демократичного табору. Його підтримка лютневої революції була беззаперечною і тому зумовлювала активну участь у відповідному антимонархічному громадському русі. Швидко зростав авторитет О. П. Маркова як політичного діяча, ширилося коло його особистих зв'язків з провідними політиками тодішньої Росії, зокрема, з Головою Тимчасового уряду О. Ф. Керенським та лідером більшовиків В. І. Леніним [2].

У питанні про землю Олександр Прокопович підтримував принцип передачі усіх поміщицьких угідь селянам без викупу. Як безпартійну, але грамотну людину на зборах Народної Ради Курської губернії його обрали головувати на засіданні. На цьому зібранні, де переважну більшість складали представники селянства, була прийнята резолюція з земельного питання, запропонована Олександром Прокоповичем. Його ж було висунуто учасниками зборів на посаду Губернського комісара [2]. Соціалістична щоденна газета «Курский край» від 7 червня 1917 р. принесла у місто звістку: «Утверждённый Временным правительством в должности комиссара А. П. Марков вступит в должность немедленно по получении официального уведомления об утверждении, которое ожидается на днях» [28]. Введення Тимчасовим урядом інституту губернських та повітових комісарів було одним із найперших перетворень в апараті управління державою. Губернські комісари призначалися на заміну губернаторам. Інститут комісарів Тимчасового уряду проіснував до вересня 1917 р. [1]. Посаду Губернського комісара Курської губернії Олександр Прокопович обіймав до середини вересня 1917 р.

Жовтневу революцію О. П. Марков не прийняв, стверджуючи: «Слава Богу, я разбираюсь и в экономике, и в жизни. Маркс – это ещё далеко не панацея от всех бед России» [2]. Але, сподіваючись на втілення своїх мрій стосовно розвитку місцевого самоврядування, професор зробив спробу співпраці з більшовиками. Він читав лекції у партійній школі з питань економіки господарства, складав баланси міського господарства м. Харкова.

У 1930-х роках, перебуваючи в еміграції, О. П. Марков зацікавився масонським рухом серед російських емігрантів і певний час входив до масонської ложи «Северная звезда» [31], хоча на схилі віку з іронією згадував про це захоплення [2]. Також у цей період він брав участь у Республікансько-демократичному об'єднанні – громадсько-політичній організації кадетського спрямування. У «Вестнике РДО» та «Последних новостях» публікував огляди за темами: «Хозяйственные итоги Октября», «Хозяйственные итоги 1928 года», «Земельный вопрос» тощо. Оцінюючи колективізацію та індустріалізацію, що відбувалися у Радянському Союзі, професор писав, що вони здійснюються за рахунок здоров'я та життя, матеріального добробуту рядових радянських обивателів, що головна їх мета – створення збройних сил СРСР, здатних здійснити плани більшовицької партії стосовно світової революції.

Праця в Харківському комерційному інституті (Харківському інституті народного господарства)

У 1916 р. Вищі комерційні курси у Харкові було реорганізовано у Харківський комерційний інститут, де продовжив свою педагогічну діяльність О. П. Марков. Протягом 1916/1917 навчального року Олександр Прокопович проводив практичні заняття з місцевих фінансів на 4-му курсі підвідділу місцевого господарства [30]. Ці заняття О. П. Марков проводив у рамках курсу місцевих фінансів, який викладав відомий економіст професор П. Л. Кованько. Особливу увагу Олександр Прокопович приділяв діючому російському законодавству з земських та міських фінансів, а також практиці вирішення цього питання містами та земствами [30]. У викладацькій роботі він використовував матеріали, які продовжував збирати, перебуваючи на посаді секретаря Курської міської думи.

У 1917/1918 навчальному році О. П. Марков продовжив викладацьку роботу та наукові дослідження з питань місцевих фінансів у Харківському комерційному інституті.

Коли нова влада розпочала процес відбудови зруйнованого (фізично та організаційно) війнами, революціями та політикою «воєнного комунізму» комунального господарства, активну участь у цій роботі взяли фахівці-комунальники старої формації (Д. С. Черкес, М. І. Казас, Д. Д. Тіц, М. Г. Малішевський та ін.).

Як професор створеного на базі Комерційного інституту Харківського інституту народного господарства (ХІНГ) Олександр Прокопович Марков з великою енергією та ентузіазмом прийняв участь у розбудові нової справи.

Вже у 1919 р. при Всеукраїнському комунальному відділі Народного Комісаріату внутрішніх справ він організує 6-місячні адміністративно-комунальні курси для працівників, призначених керувати комунальним господарством України [16]. На той момент він обіймав посаду завідувача інспекторсько-інструкторського підвідділу Всеукркомунвідділу та керував створеними ним курсами, які були розміщені у Харкові по вулиці Чернишевській, 66. Також професор працював вченим секретарем Укрдержплану та завідував його фінансово-економічним відділом [5]. 5 лютого 1921 р. О. П. Маркову було видано мандат, згідно з яким всі установи та особи мали сприяти йому у виконанні важливого завдання – організації виставки зразків оснащення комунального господарства до наступного з'їзду Рад [21]. Після закінчення роботи з'їзду Рад експонати виставки стали базою для експозиції відкритого у січні 1922 р. Всеукраїнського музею комунального господарства. О. П. Марков очолив діяльність музею, ставши його першим завідувачем. Цей музей містився у приміщенні будинку з'їзду Рад (колишнього Дворянського зібрання) і приймав відвідувачів з 11-ї до 3-ї (15-ї) години щодня [18]. Після відкриття, у 1922 році, Всеукраїнського технікуму комунального господарства експонати вказаного музею слугували наочним приладдям для навчання студентів. У жовтні 1921 р. НКВС відрядив професора на два тижні до Москви та Риги для ведення переговорів з німецькими та іншими іноземними фірмами щодо умов постачання комунальному господарству УСРР устаткування для комунальних підприємств [20]. У ХІНГ на час цього відрядження Олександр Прокоповичу було надано двотижневу відпустку [20].

Всеукраїнський технікум комунального господарства

Втілюючи в життя свою ідею стосовно створення вищого навчального закладу комунального профілю, професор О. П. Марков ініціював відкриття Всеукраїнського технікуму комунального господарства у м. Харкові.

Рішення про відкриття Всеукраїнського технікуму комунального господарства у Харкові було прийняте на вечірньому засіданні Ради Народних Комісарів України разом з головами Губвиконкомів, яке відбулося 12 липня 1922 р. під головуванням Голови Ради народних комісарів УСРР Х. Г. Раковського. Доповідь, на підставі якої було прийняте це рішення, була зроблена вченим секретарем Укрдержплану професором Харківського інституту народного господарства Олександром Прокоповичем Марковим [19]. Саме йому і було довірено керування першим на теренах Радянського Союзу спеціальним вищим навчальним закладом із підготовки фахівців комунальної галузі [24]. Ця визначна подія дала старт розвитку сучасного Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, а також стала першим кроком у формуванні цілої галузі вищої спеціальної освіти.

Приложение № 1. *39/12*

В Ш И С К А

Из протокола № 39 Заседания Совета Народных Комиссаров совместно с
Предгубисполкомом УССР от 12-го июля 1922 года г. Харьков.

<p>С л у ш а л и:</p> <p>3. О создании Коммунального Техникума. / тов. МАРКОВ /</p>	<p>П о с т а н о в л е н и я:</p> <p>3. Для подготовки работников коммунального хозяйства в принципе целесообразно создание специального Коммунального Техникума, как самостоятельного учреждения, содержащегося на средства местных коммунальзов при частной субсидии государства с передачей его в ведение Наркомпроса</p>
---	--

С подлинным верно:

Управдел. Техникума Комму. Хоз. *Stalinsk*

Призначення О. П. Маркова директором технікуму

У мандаті від 2 вересня 1922 р. Головкомгосп довірив професору О. П. Маркову, як завідувачу технікуму, отримати гроші «з дотаційного фонду за кошторисом № 24 у сумі одного мільйона рублів (грошовими знаками 1922 р.) на обладнання та утримання комунального технікуму» [23]. А в листопаді того ж року задля методичного забезпечення роботи ВТКГ професор Марков виїхав у відрядження до Академії комунального управління в Дюссельдорфі (Німеччина) і привіз звідти конспекти навчальних планів та програм цього ВНЗ, з урахуванням яких були сформовані плани і програми першого комунального вишу Радянського Союзу [24]. Підготовка спеціалістів у технікумі проводилася на трьох факультетах: фінансово-економічному (комунальне управління), промислового (комунальні підприємства), житлово-будівельному.

Всеукраїнський технікум комунального господарства, 1922 р.,
вул. Чернишевська, 60, м. Харків

Еміграція

Тим часом на батьківщині обставини склалися не найкращим чином. З причини опозиційності у питаннях самоврядності УСРР у грудні 1922 р. був усунутий з поста голови РНК та з політичної арени «патрон» Всеукраїнського технікуму комунального господарства Християн Георгійович Раковський. В міру того як в нашій країні зміцнювався авторитарний режим, посилювалось і переслідування вітчизняних фахівців старої школи. Олександр Прокопович як людина неординарна і незалежна був заарештований за підозрою і мало не потрапив під розстріл. Але, як він згодом розповідав, у слідчих органах зустрів розумного «партійця», який після бесіди з Марковим запропонував йому: «А уезжайте-ка Вы, гражданин, за границу, а то ведь раньше-позже всё равно расстреляем, больно Вы не наш...» [2]. Невдовзі з метою вивчення організації роботи муніципальних підприємств професор був знову відправлений у відрядження до Німеччини, з якого вже не повернувся.

До 1925 р. Олександр Прокопович працював у Німеччині на посаді доцента Російського наукового інституту в Берліні, потім виїхав до Парижу [3], де був запрошений викладати курс «Російські фінанси» у Слов'янському інституті при Сорбонні. Згодом професор почав співпрацювати з Російським комерційним інститутом та Франко-російським інститутом соціальних і політичних наук в столиці Франції, викладаючи курси: «Господарський лад в сучасній Росії», «Економічна географія», «Основи політекономії», «Фінанси», «Статистика». Перебуваючи за кордоном, О. П. Марков став членом Загальнокозацької сільськогосподарської спілки у Празі. У 1933 році був обраний Генеральним секретарем Казачого Союзу. 1937 року у Парижі брав участь у Міжнародному конгресі економічних та соціальних наук.

Перші ж криваві кроки Гітлера по Європі змусили економіста О. П. Маркова дещо змінити своє ставлення до Радянської держави: він звертається до консула СРСР з проханням про дозвіл повернутися на батьківщину, але дозволу не отримує. Війну О. П. Марков зустрічає у Парижі. За декілька днів до вторгнення німецьких військ у столицю Франції Олександр Прокопович евакуювався у гори біля Гренобля і зайнявся сільським господарством. В окупованій Франції він брав активну участь у Французькому Русі Опору [2].

У серпні 1944 року в Греноблі О. П. Марков брав участь в установчих зборах Товариства «Франція – СРСР». Разом із дружиною, відомою письменницею російського зарубіжжя, Надією Миколаївною Марковою організував регіональний комітет цього товариства.

Після звільнення Франції професор О. П. Марков повернувся до Парижу, де став одним із організаторів Спілки радянських патріотів – організації, члени якої домагалися отримання радянського громадянства (згодом – Спілка радянських громадян) та був обраний її Генеральним секретарем. Він став засновником та редактором журналу «Экономика и техника в СССР» (французькою та російською мовами). В журналі друкувалися статті, отримані з Москви та написані членами товариства.

У цей період погляди Олександра Прокоповича, як і значної частини російських емігрантів, еволюціонували від антикомуністичних до прорадянських. У Російській гімназії в Парижі він викладав курс лекцій «Батьківщинознавство». Постійно виступав у Франції на конференціях та семінарах з доповідями та лекціями з економіки, політики, географії СРСР.

Повернення до СРСР

14 червня 1946 року Президією Верховної Ради СРСР був виданий Указ «О восстановлении в гражданстве СССР подданных бывшей Российской империи, а также лиц, утративших советское гражданство, проживающих на территории Франции».

Спілка радянських патріотів була невдовзі розпущена французькою владою, а активні її учасники були вислані за межі країни (до СРСР та Східної Німеччини). Голова наукового товариства цієї спілки та її Генеральний секретар О. П. Марков домогся дозволу на виїзд до Болгарії, де, завдяки сприянню Болгарської академії наук, зміг закінчити роботу «План Маршалла как орудие империалистической политики США в Западной Европе».

Наприкінці 1950-го року прийшов дозвіл повернутися до СРСР, і у грудні Олександр Прокопович прибув до Москви. А в березні 1951 р. його було заарештовано за звинуваченням у тому, що він був резидентом англійської, французької та ще й японської розвідок [2]. Засуджений на 25 років ув'язнення, Олександр Прокопович поневірявся по тюрмах та таборах протягом трьох років. Безпосередньо після смерті Сталіна, у березні 1954 р., за протестом прокурора Військова колегія Верховного суду скасувала вирок і звільнила О. П. Маркова з-за ґрат.

Народжений у священицькій сім'ї і вихований у православній традиції, Олександр Прокопович протягом дорослого життя не покидав пошуків духовної істини. Витримати страшні випробування у сибірських таборах літньому науковцю, вірогідно, дуже допомагали заняття практикою йоги, до яких зверталися сильні духом у нелюдських умовах ГУЛАГу.

Повернувшись до Москви, Олександр Прокопович дізнався, що усі його наукові матеріали, книги та рукописи знищено органами МДБ. Єдиний врятований рукопис надіслали колеги науковця з Болгарії. Це було дослідження стосовно плану Маршалла, яке мало стати базою дисертаційної роботи Олександра Прокоповича.

Інститут світової економіки та міжнародних відносин РАН

Після 4-х місяців роботи в Інституті географії АН РРФСР вченого прийняли на роботу до Інституту світової економіки та міжнародних відносин Академії наук на посаду молодшого наукового співробітника. Із 1956 р. він почав викладати на економічному факультеті Московського державного університету.

21 листопада 1961 р. Олександром Прокоповичем була захищена дисертація на вчений ступінь кандидата економічних наук. Досить критично ставлячись до західних економічних шкіл, професор, однак, відмовлявся огульно паплюжити економіку Заходу, через що був позбавлений можливості кар'єрного просування. Але заради високих регалій та чинів непоступливий вчений не вважав можливим йти на компроміси з владою.

Наукове товариство по праву вважало О. П. Маркова вченим світового рівня. Його друзі та соратники казали: «[...] він виконував у Росії особливу Духовну місію – це беззаперечно».

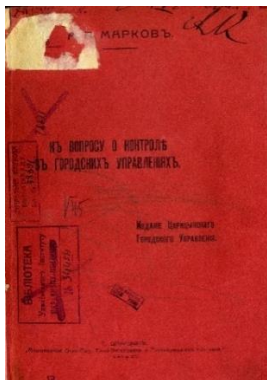
Олександр Прокопович Марков пройшов довгий, тернистий, плідний та неймовірний життєвий шлях. Його доля нагадує захоплюючий роман, де переплелися вражаючі історичні сюжети та людські особистості.

На схилі років, м. Москва, 1970-ті рр.

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ О. П. МАРКОВА

1913

Марковъ А. П. **Къ вопросу** о контролѣ въ городскихъ управленіяхъ / А. П. Марковъ. – Царицынъ (Россія) : АОП типо-лит. «Писчебумажной торговли», 1913. – 117 с.

У своєму дослідженні автор, маючи на меті запропонувати діячам Царицинського міського самоврядування оптимальні способи організації контролю місцевого бюджету, аналізує постановку цієї справи як у невеличких містах Російської імперії (Кострома, Барнаул, Астрахань, Єкатеринодар, Оренбург, Орел, Пенза, Кишинів, Лібава, Полтава), так і в провідних центрах муніципального життя країни (Москва, Петербург, Рига, Харків, Воронеж, Одеса). Чітка та грамотна організація контролю міських фінансів, на думку автора, є дієвим важелем прогресу у розвитку міст.

1914

Марков А. П. **Земельное** хозяйство Курского городского управления : в 2 ч. Ч. I : Сдача земли в арендное содержание под сады / А. П. Марков. – Курск (Россия) : [б. и.], 1914. – 42 с.

Марков А. П. **О расходах** городов на расквартирование войск / А. П. Марков // Городское дело. – 1914. – № 18. – *

1915

Марков А. П. **Земельное** хозяйство Курского городского управления : в 2 ч. Ч. II : О постройках частных лиц на местах общего пользования / А. П. Марков. – Курск (Россия) : [б. и.], 1915. – 50 с.

Марковъ А. П. **О борьбѣ** съ дороговизной въ г. Курскѣ : материалы для экономического совѣщанія при главномъ комитетѣ союза городовъ помощи больнымъ и раненымъ воинамъ / А. П. Марковъ. – Курскъ (Россія) : Элект. типо-лит. П. Либерманъ, 1915. – 50 с.

У розвідці «О борьбе с дороговизной в г. Курске» дослідник докладно розглядає роботу створеної 21 квітня 1915 р. на засіданні Курської міської думи Виконавчої комісії по боротьбі з дорожнечеою на предмети першої необхідності, визначає причини зростання цін і пропонує певні заходи до його подолання. Зокрема, він наполягає на необхідності ширшого розгортання діяльності кооперативних організацій та введенні до складу міських Дум представників рядових містян.

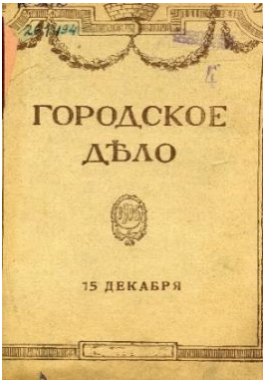
Марков А. П. **О постройках** частных лиц на землях общего пользования / А. П. Марков. – Курск (Россия): [Б. и.], 1915. – 28 с.

Марков А. П. **Сдача** земли в арендное содержание под кирпичные и другие заводы / А. П. Марков. – Курск (Россия) : [б. и.], 1915. – 25 с.

1916

Марков А. П. **Реализация** городских облигационных займов / А. П. Марков // Городское дело. – 1916. – № 24. – С. 1175–1180.

У статті «Реализация городских облигационных займов» автор вивчає стан місцевих фінансів Росії у середині 1916 року, а також прогнозує можливий розвиток фінансового ринку на післявоєнний період.

1918

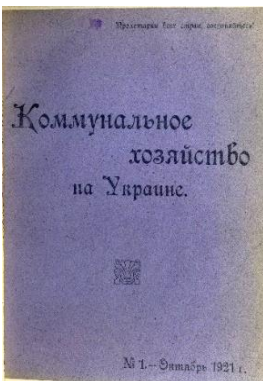
Марковъ А. П. **Мѣстные финансы**: очерки по вопросамъ финансового законодательства / А. П. Марковъ. – Харьковъ : Союзъ, 1918. – Вып. 1. – 163 с.

Дуже цікавою видається брошура «Местные финансы: очерки по вопросам финансового законодательства», що вийшла у Харкові у 1918 році. Вона базується на розгляді перспектив розвитку місцевого самоврядування і тих змін, що принесла місцевим органам самоврядування революційна доба. Вказане дослідження є, фактично, репортажем з «гарячої точки» історії економіки нашої держави.

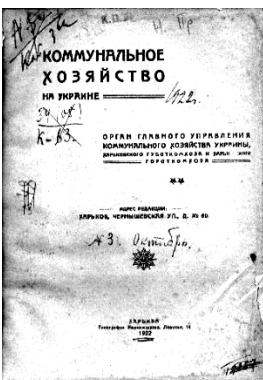
1921

Марков А. П. **Собирание** Коммунального хозяйства / А. П. Марков // Коммунальное хозяйство на Украине. – 1921. – № 1. – С. 3–10.

1922

Марков А. П. **К вопросу о финансовом положении органов коммунального хозяйства** / А. П. Марков // Коммунальное хозяйство на Украине. – 1922. – № 3. – С. 55–69.

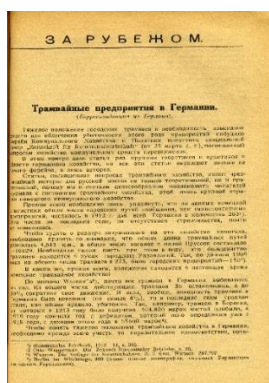
Марков А. П. **О налогах и сборах**, взимаемых вне городских поселений / А. П. Марков // Коммунальное хозяйство на Украине. – 1922. – № 2. – С. 69–82.

1923

Марков А. П. **Борьба** за курс червонца и интересы народного хозяйства в Советской России / А. П. Марков // Экономический вестник. – 1923. – № 2. – С. 108–133.

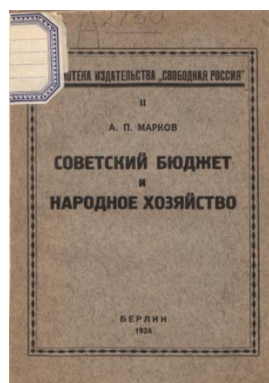
Марков А. П. **Значение** натурального налога в финансовом хозяйстве советской власти на Украине / А. П. Марков // Экономический вестник. – 1923. – № 1. – С. 108–135.

Марков А. П. **Развёрстка** и натуральный налог / А. П. Марков. – Берлин (Германия) : Обелиск, 1923. – 381 с.

Марков А. П. **Трамвайные** предприятия в Германии: корреспонденция из Берлина / А. П. Марков // Коммунальное хозяйство на Украине. – 1923. – № 3. – С. 45.

1924

Марков А. П. **Советский** бюджет и народное хозяйство / А. П. Марков. – Берлин (Германия) : Свободная Россия, 1924. – 80 с.

Markoff A. **Der Geldverkehr** in Sowietrussland = Денежные переводы в Советской России / А. Markoff. – Berlin (Deutschland), 1924. – *

1926

Марков А. П. **Бюджет** народного образования в Советской России / А. П. Марков. – Прага (Чехия) : [б. и.], 1926. – *

Markoff A. **Das Kreditwesen** in Sowietrussland = Банковское дело в Советской России / А. Markoff. – Berlin (Deutschland), 1926. – *

Markoff A. **Die finanziellen** der Sowietrussischen Kommunalwirtschaft = Финансирование коммунального хозяйства Советской России / А. Markoff. – Berlin (Deutschland), 1926. – *

1927

Марков А. П. **Индустриализация** госбюджета / А. П. Марков // Последние новости. – 1927. – 4 февраля.

Марков А. П. **Перевыборы** в Северо-Кавказском Крае / А. П. Марков // Путь казачества. – 1927. – № 3. – С. 16–17.

Марков А. П. **Русское** земледелие во Франции / А. П. Марков // Путь казачества. – 1927. – № 9. – С. 22–23.

Марков А. П. **Советский** бюджет на 1926–1927 г. / А. П. Марков // Путь казачества. – 1927. – № 2. – С. 15–16.

1928

Марков А. П. **Краткое** пособие к изучению политической экономии / А. П. Марков. – Париж (Франция) : [б. и.], 1928. – *

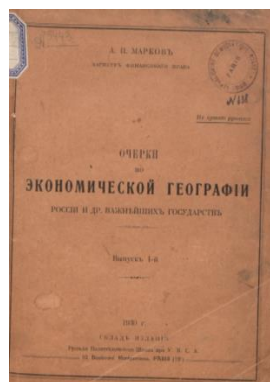
1929

Марков А. П. **Лицом** к хлебу / А. П. Марков // Последние новости. – 1929. – 12 января.

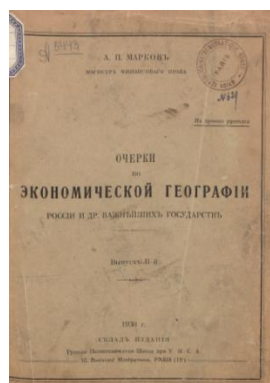
Марков А. П. **Об экономических** путях Юго-востока (Центрально-Чернозёмный р-н) / А. П. Марков // Родимый край. – 1929. – № 2. – С. 45.

Марков А. П. **Сельское** хозяйство в казачьих областях / А. П. Марков // Родимый край. – 1929. – № 1. – С. 65–70.

1930

Марковъ А. П. **Очерки** экономической географіи Россіи и др. важнейшихъ государствъ / А. П. Марковъ. – Париж (Франція) : Рус. политехн. школа при У. М. С. А., 1930. – Вып. 1. – 146 с.

Марковъ А. П. **Очерки** экономической географіи Россіи и др. важнейшихъ государствъ / А. П. Марковъ. – Париж (Франція) : Рус. политехн. школа при У. М. С. А., 1930. – Вып. 2. – 187 с.

Марков А. П. **Сталинский коммунизм** / А. П. Марков // Родимый край. – 1930. – № 1. – С. 17–20.

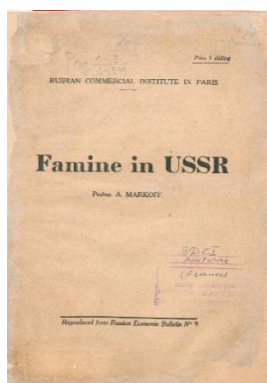
1931

Марков А. П. **Казачьи думы** / А. П. Марков // Последние новости. – 1931. – 7 февраля.

1933

Марковъ А. П. **Кризисъ** сельскаго хозяйства въ СССР: с предисловиемъ П. Н. Милюкова / А П Марковъ. – Парижъ (Франция) : [б. и.], 1933. – 88 с.

1934

Markoff A. **Famine** in USSR = Голод в СССР / A. Markoff // Russian Economic Bulletin / Russian commercial institute in Paris. – Paris (France) : Bull. econ. russ., 1934. – S. 3–13.

На підставі свого аналізу автор зміг довести, що голод в Росії – це результат реалізації на практиці перебудови сільського господарства, ринку, фінансів та взаємовідносин міста та села на соціалістичний (тобто зрівняльний) лад.

1939

Марков А. П. **Самостийничество** и хозяйственное развитие России / А. П. Марков. – Париж (Франция) : Изд. Казачьего союза, 1939. – 34 с.

1944

Markoff A. **La Russie d'aujourd'hui** = Россия сегодня / A. Markoff. – Paris (France), 1944. – *

1958

Марков А. П. **Французские** крестьяне покидают поля / А. П. Марков. – Москва (РФ) : Соцгизиздат, 1958. – *

1970

Марков А. П. **Семинарский бунт** / А. П. Марков // Наука и религия. – 1970. – № 12. – С. 51–52.

1978

Марков А. П. **Казачи** на чужбине / А. П. Марков // Отчизна. – 1978. – № 7. – С. 36–41.

1979

Марков А. П. **Трудовая** жизнь русского Парижа / А. П. Марков // Отчизна. – 1979. – № 7. – С. 31–35.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО О. П. МАРКОВА

1. Баженова Т. М. Институт губернских комиссаров Временного правительства : [об А. П. Маркове] // Сборник трудов Свердловского юридического института. – Свердловск (РФ) : СЮИ, 1975. – Вып. 44. – С. 70–71.
2. Гуру Вар Авера Азбука русской йоги [Электронный ресурс] : [об А. П. Маркове]. – Электронные текстовые данные. – Режим доступа: http://www.pralaya.ru/index.php?option=com_content&task=view&+51&Itemid=12., свободный. – (дата обращения: 14.11.2016). – Загол. с экрана.
3. Марков Александр Прокопович. – Архив ФГБУН, Институт мировой экономики и международных отношений РАН, личное дело А. П. Маркова, л. 4–6.
4. Марков Александр Прокопович // Весь Харьков на 1913 г. – Харьков : [б. и.], 1913. – С. 313.
5. Марков Александр Прокопович // Весь Харьков за 1922 г. – Харьков : [б. и.], 1921. – С. 9.
6. Марков Александр Прокопович. – Государственный архив Курской области, ф. 195, оп.1, д. 16, л. 16, 16 зв.
7. Марков Александр Прокопович. – Государственный архив Российской Федерации, ф. 6344, оп. 1, д. 35, л. 169.
8. Марков Александр Прокопович. – Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки, ф. 836.1.2, л. 9.
9. Марков Александр Прокопович. – Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки, ф. 836.1.58, л. 86–88.
10. Марков Александр Прокопович. – Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки, ф. 836.1.58, л. 303.
11. Марков Александр Прокопович. – Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки, ф. 836.2.1, л. 2–109.
12. Марков Александр Прокопович. – Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки, ф. 836.2.1, л. 117–125.
13. Марков Александр Прокопович. – Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки, ф. 836.3.9, л. 1.
14. Марков Александр Прокопович // Украинские экономисты первой трети XX столетия: очерки истории экономической науки и экономического образования / Э. Л. Лортикян. – Харьков : [б. и.], 1995. – С. 118.
15. Марков Олександр Прокопович. – Державний архів Харківської області, ф. Р-203, оп. 1, спр. 781, арк. 209.
16. Марков Олександр Прокопович // Нариси з історії Харківського національного економічного університету : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Харків : Інжек, 2005. – С. 45.
17. Марков Олександр Прокопович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 230.

18. Марков Александр Прокопович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 3, 23, 29, 30, 32–36, 38, 39, 40, 41, 56.
19. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. Р-5, оп. 1, спр. 880, арк.14.
20. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. 5, оп. 4, спр.17, арк. 485, 488.
21. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. 5, оп. 4, спр. 51, арк. 11.
22. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. 5, оп. 4, спр. 54, арк. 2.
23. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. 5, оп. 4, спр. 80, арк. 38.
24. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. 166, оп. 2, спр.1513, арк.30, 40–46.
25. Марков Александр Прокопович. – Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. Р-5, оп. 1, спр. 1439, арк. 2; Ф. 166, оп. 2, спр. 1513, арк. 21, 21 зв., 22.
26. Маркова Н. Н. Батраки Мариуса Гонтье : [об А. П. Маркове] // Новый мир. – 1979. – № 9. – С. 225–242.
27. Маркова Н. Н. Франция – СССР: первая ласточка : [об А. П. Маркове] // Дружба народов. – 1980. – № 11. – С. 267–268.
28. Местная жизнь. К вступлению в должность А. П. Маркова // Курский край. – 1917. – 5 июня.
29. Овчинников А. Рецензия на книгу А. П. Маркова «Развёрстка и натуральный налог» / А. Овчинников // Экономический вестник. – 1923. – № 3. – С. 237–239. – Рец. на кн.: Марков А. П. Развёрстка и натуральный налог / А. П. Марков. – Берлин (Германия) : Обелиск, 1923. – 381 с.
30. Отчёт Харьковского коммерческого института за 1916–1917 учебный год : [об А. П. Маркове] // Известия Харьковского коммерческого института. – Харьков : ХКИ, 1918. – Вып. 1. – С. 23.
31. Серков А. И. История одной книги [Электронный ресурс] : [об А. П. Маркове]. – Электронные текстовые данные. – Режим доступа: <http://www.rp-net.ru/book/articles/materialy/gazdanov/serkov.php/>, свободный. – (дата обращения: 17.11.2016). – Загол. с экрана.
32. Список студентов Императорского Харьковского университета на 1908–1909 академический год : [Марков Александр Прокопович]. – Харьков : ИХУ, 1909. – С. 157.
33. Трипутина Н. П. Несломленный казачий дух: профессор Александр Прокофьевич Марков / Н. П. Трипутина // Проблемы истории массовых политических репрессий в СССР 1953–2013 : материалы VIII междунар. науч. конф. Ч. II. – Краснодар (РФ) : Экоинвест, 2013. – С. 140–148.

ДИРЕКТОРИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІКУМУ КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

У 1923–1924 рр.

У структурі фінансування технікуму в 1923–1924 рр. виникла складна ситуація: підпорядкований Наркомосу, він повинен був фінансуватися відділами комунального господарства Наркомвнусправ. За умов браку коштів вони вкрай несистематично робили свої пайові внески на утримання підопічного вишу. Технікум опинився на напівголодному пайку. За таких екстремальних умов управління закладом, що знаходився у стані формування, ставало надто складним завданням. Це зумовило часту зміну керівництва.

Відправлений у відрядження наприкінці 1922 року до Німеччини, **О. П. Марков** вже не повернувся до виконання обов'язків завідувача технікуму. Цю посаду продовжував обіймати призначений на період його відсутності професор **О. А. Севрук**.

Олександр Антонович Севрук (рік невідомо – 1927) – економіст, викладач Харківського комерційного інституту (із 1917 р.)¹, професор Всеукраїнського технікуму комунального господарства, одночасно – викладач бухгалтерії та комерційної арифметики в Харківському технологічному інституті (1922 р.). Також працював заступником завідувача фондового відділу Головоцстраху України.

За результатами чергової ревізії ВТКГ інспектор Головпрофосу **С. С. Остапенко** викрив низку серйозних недоліків у роботі технікуму. Для їх ліквідування він і був 19 лютого 1923 р. призначений керувати надалі навчальним закладом. Наступна перевірка, яку провів інспектор **Н. О. Флор**, призвела до нової зміни керівника технікуму. Наказом від 27 грудня 1923 р. на цю посаду було призначено Н. О. Флора, який намітив цілу програму «реанімації» підпорядкованого йому навчального закладу. Найближчими завданнями технікуму в разі його збереження, на його думку, були: «Пролетаризація состава учащихся. Освежение и пополнение кадров преподавателей и профессуры. Оборудование при техникуме библиотеки, читальни, кабинета для практических работ, чертёжного зала хотя бы частично. Ремонт дома по Чернышевской ул., № 56 и достройка дома по ул. Мироносицкой, № 40. Осуществление предначертаний Главпрофобра, чтобы техникум как высшее учебно-практическое учреждение давал высшую квалификацию в узкой отрасли народного хозяйства»².

Цій блискучій програмі не судилося здійснитися, бо держава, яка опинилася в складному матеріальному становищі, не здатна була забезпечити технікуму належне фінансування.

¹ За часи роботи О. А. Севрука у Харківському комерційному інституті серед його учнів був майбутній лауреат Нобелівської премії у галузі економіки Семен Кузнець.

² ЦДАВО України. Ф. 166. Оп. 2. Спр. 1315. Арк. 94.

ШМІДТ ОЛЕКСАНДР КАРЛОВИЧ

**Декан (директор) комунального факультету
Вечірнього робочого технікуму
народного господарства (1924–1929 рр.) та Харківського
інституту народного господарства (1929–1930 рр.)**

ШМІДТ ОЛЕКСАНДР КАРЛОВИЧ (1879–1954)

Декан (директор) комунального факультету
Вечірнього робочого технікуму народного господарства (1924–1929 рр.)
та Харківського інституту народного господарства (1929–1930 рр.)
Доктор економічних наук, професор

Шмідт Олександр Карлович народився у 1879 році у м. Кишиневі. Його батько – Карл Олександрович Шмідт – кишиневський міський голова із 1877 по 1903 рр. Цей період відзначений значним розвитком міської інфраструктури Кишинева, архітектури та промисловості [7].

Олександр Карлович закінчив фінансово-юридичний факультет Київського університету у 1904 р. Адвокат з політичних справ (1904–1917 рр.). Із 1917 по 1918 рр. обіймав посаду міського голови Кишинева. Шмідт-молодший прийняв радянську владу, активно виступав проти приєднання Бесарабії до Румунії. Переїхавши до Одеси, О. К. Шмідт очолив Одеський комітет визволення Бесарабії. Увійшов до складу бесарабської делегації, що приймала участь у Паризькій мирній конференції 1919 року. Був представником Бесарабії на Віденській радянсько-румунській конференції з бесарабського питання у березні – квітні 1924 року [6, 7].

У 1924 р. Олександр Карлович переїхав до Харкова, де розпочав роботу в Укрдержплані, розробляючи проблеми державного планового регулювання економіки в умовах розгортання та функціонування ринкових відносин. Одночасно працював професором, деканом комунального факультету Вечірнього робочого технікуму народного господарства, що був створений у 1924 р. в м. Харкові після реорганізації Всеукраїнського технікуму комунального господарства.

У Постанові комісії про об'єднання Технікуму комунального господарства з Вечірнім робочим технікумом народного господарства від 14.07.1924 р. зазначено: «Визначити можливим відкриття Відділення Комунального Господарства при ВРТНГ зі збереженням структури цього Технікуму». Керування цим підрозділом було доручено Олександр Карловичу Шмідту. Діяльність на даній посаді він продовжив також після введення комунального факультету до складу ХІНГ і завершив у 1930 р., коли було створено окремий Харківський інститут комунального господарства [2, 9, 10].

Вечірній технікум народного господарства, наб. Домбаля, 4, м. Харків, 1924 р.

Кінець 1920-х рр. ознаменувався різкою зміною економічної політики держави. Із цим була пов'язана розгорнута репресивна кампанія стосовно численної групи провідних вітчизняних економістів. Влітку 1930 р. в Москві органами ДПУ було відкрито сфабриковану «Справу промпартії» і заарештовано низку видатних теоретиків та практиків керівництва народним господарством країни. Відповідно в Україні були звинувачені у створенні «галузевої контрреволюційної організації у Держплані УРСР» багато знаних економістів. Серед заарештованих був і член бюро, голова фінансової секції Укрдержплану О. К. Шмідт. Протягом багатомісячного психологічного та фізичного тиску заграбованих науковців змушували зводити один на одного і на самих себе безглузді наклепи.

У результаті 8 лютого 1931 р. семеро звинувачених були піддані суду і отримали від 5 до 10 років позбавлення волі у концтаборах та тюрмах [11], але цей вирок, на щастя, не розповсюджувався на О. К. Шмідта. Проте він втратив роботу у Держплані, із 1930 по 1941 рр. працював у новоствореному Харківському фінансово-економічному інституті на посаді завідувача кафедри «Фінанси» [5, 8] та очолював навчальну та наукову роботу в Харківському інституті комунального господарства [1]. У 1937 р. О. К. Шмідт став кандидатом економічних наук, із 1946 р. – він професор.

У 1941 р. його родину було евакуйовано до Ташкенту, де він очолював кафедру «Фінанси» та був першим професором Ташкентського інституту народного господарства (нині – Ташкентський державний економічний університет).

Останні роки (до 1954 р.) проживав у м. Ташкенті [5].

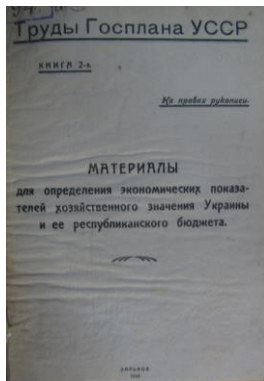
ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ О. К. ШМІДТА

Единый финансовый план: методология и схема построения / А. К. Шмидт, Д. И. Богорад, П. Г. Поляков, М. И. Шафир. – Харьков : Укрگосплан, 1928. – Вып. IV : Материалы к построению пятилетнего и генерального плана. – *. – (Труды Госплана СССР).

Данная работа по-новому рассматривает проблему финансового планирования. Излагаются методы и схемы построения единого финансового плана. Эта проблема ещё мало исследована и не подвергалась до сих пор обстоятельному обсуждению и критике на страницах печати. Поэтому предлагаемая в работе схема публикуется как проект, подлежащий дальнейшему обсуждению. Схема плана

составлена применительно к СССР в целом. Вопросам территориального планирования посвящена специальная глава.

Материалы для определения экономических показателей хозяйственного значения Украины и её республиканского бюджета : [доклад Бюджетно-финансовой секции Госплана УССР] / сост.: А. К. Шмидт, М. И. Шафир. – Харьков : Укргосплан, 1924. – Кн. 2. – 54 с. – (Труды Госплана СССР).

В работе рассмотрены особенности, принципы и методы построения республиканского бюджета, роль правильно составленного баланса народного хозяйства и перспективного плана его развития. Дана общая характеристика народного хозяйства

Советского союза до революции.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО О. К. ШМІДТА

1. Шмидт Александр Карлович. – Архив Харьковского национального университета имени А. Н. Бекетова, книга приказов 1940 г., стр. 125.

2. Шмидт Александр Карлович // Записки архитектора / П. Е. Шпара. – Киев : Будивэльнык, 1988. – С. 77.

3. Шмидт Александр Карлович // История экономики и экономической мысли Украины : учеб. пособие / Э. Л. Лортикян. – Харьков : Консум, 2004. – *

4. Шмидт Александр Карлович // Украинские экономисты первой трети XX столетия: очерки истории экономической науки и экономического образования / Э. Л. Лортикян. – Харьков : [б. и.], 1995. – С. 125, 137, 138, 142, 143, 181, 183.

5. Шмидт Александр Карлович [Электронный ресурс] // Мемориал памяти : сайт. – Электронные данные. – Режим доступа: <https://tashkentpanuyat.ru/shmidt-aleksandr-karlovich-uchenijj-jekonomist-.html/>, свободный. – (дата обращения: 14.11.2016). – Заголовок с экрана.

6. Шмидт Александр Карлович [Электронный ресурс] / Е. Пахомова // След в истории : сайт. – Электронные данные. – Режим доступа: sled.md/демид-карла-шмидта/, свободный. – (дата обращения: 14.11.2016). – Заголовок с экрана.

7. Шмідт Карл Олександрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : сайт. – Електронні дані. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Шмидт,_Карл_Олександрович, вільний. – (дата звернення: 14.11.2016). – Назва з екрана. – Мова укр., рос.

8. Шмідт Олександр Карлович // Нариси з історії Харківського національного економічного університету : монографія / Д. Ю. Михайличенко, В. Є. Єрмаченко, О. А. Сахно ; за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Харків : ІНЖЕК, 2005. – *

9. Шмідт Олександр Карлович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 14, 20, 82, 87.

10. Шмідт Олександр Карлович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 23, 54, 58, 244.

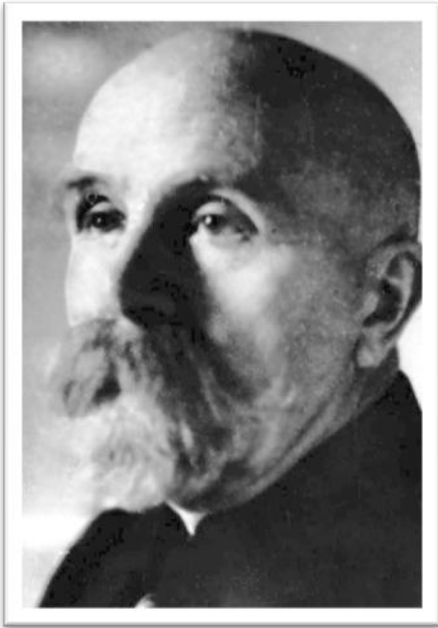
11. Шмідт Олександр Карлович. – Центральний державний архів громадських об'єднань України, спр. 62515, т. 1, арк. 2.

Ярмарок у м. Харкові, 1925 р.

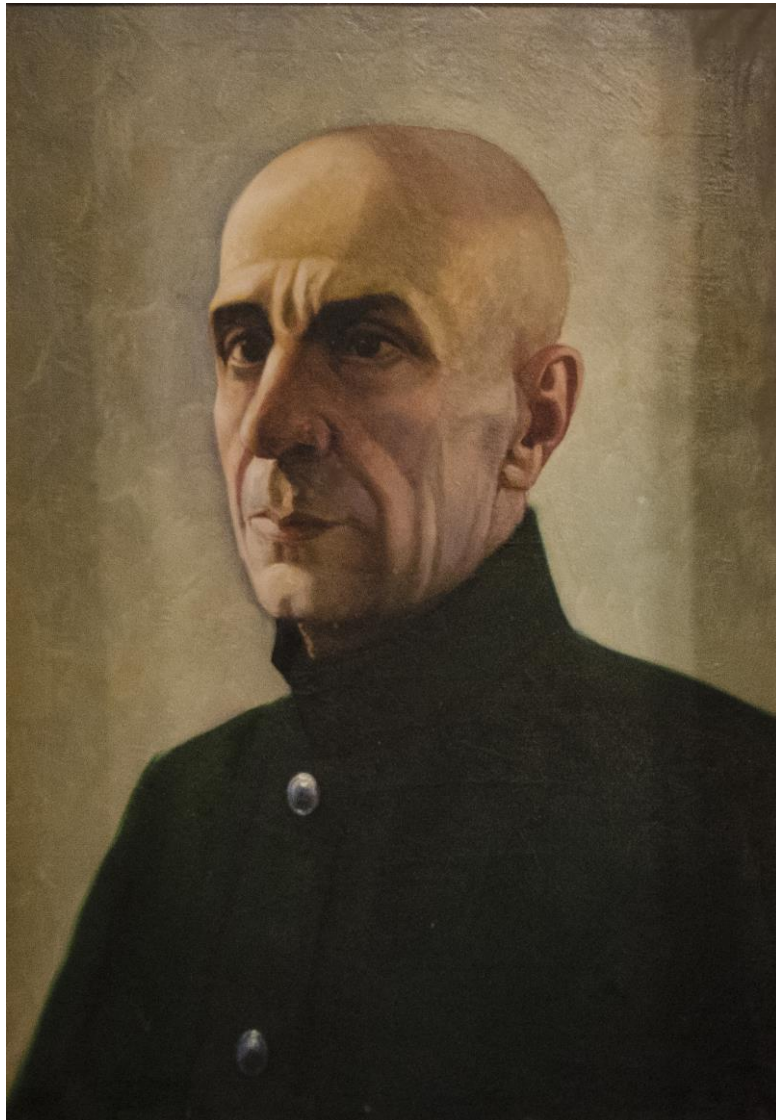
Харківська філармонія, вул. Сумська, 10, 1929 р.

Наприкінці 20-х початку 30-х років ХХ ст. одним із керівників технікуму був відомий фахівець в галузі житлово-комунального господарства та організатор комунальної освіти України – **Василь Євстратійович Рудницький**. У 1924 р. він був направлений Народним комісаріатом внутрішніх справ РСФРР до України для організації комунальної освіти в республіці. Працював у Вечірньому робочому технікумі народного господарства, де був деканом факультету комунального господарства. Займаючись організацією навчального процесу технікуму, В. Є. Рудницький бачив ряд недоліків вечірньої освіти: «Учащиеся, сплошь служащие и рабочие, после 6–8 час. раб. дня являются уже мало пригодными для научных занятий,

бедность библиотек коммунальной литературой, а также бедность самой коммунальной литературы, отсутствие научных пособий, отсутствие при техникуме исследовательских научных кафедр лишает возможности готовить научных работников в области коммунального хозяйства, а равно разрабатывать и самые дисциплины коммунального хозяйства... Коммунальное хозяйство за последние годы уже заметно двинулось вперед по пути своего развития, несомненно, что темп этого развития с каждым годом будет увеличиваться, а, следовательно, с каждым годом будет увеличиваться и потребность в коммунальных работниках»¹. Через це він постійно наполягав на необхідності денної освіти та створення комунального факультету при Харківському інституті народного господарства. Ці зусилля не були марними: на засіданні Колегії НКО було вирішено приєднати із 01.07.1929 р. Харківський вечірній технікум народного господарства до Харківського інституту народного господарства на правах окремого вечірнього факультету, не змінюючи його цільової установки.

¹ Рудницький В. К вопросу о коммунальном образовании. *Коммунальное хозяйство Украины*. 1926. № 8–9. С. 24–27.

БАРАБАШ БОРИС ГЕОРГІЙОВИЧ

**Директор Харківського інституту
комунального господарства
(1930–1933 рр.)**

БАРАБАШ БОРИС ГЕОРГІЙОВИЧ (1887–1933)

Директор ХІКГ (1930–1933 рр.)

12 червня 1930 р. вийшла Постанова Раднаркому УРСР, згідно з якою на базі комунального факультету Харківського інституту народного господарства (ХІНГ) було створено та передано у відомство НКВС України Харківський інститут комунального господарства (ХІКГ).

Відповідно до наказу НКВС Інститут мав розпочати свою роботу не пізніше 1 жовтня 1930 р. у складі двох факультетів: житлового та будівництва міст і впорядкування.

Останній, у свою чергу, мав чотири навчальних цикли: житлово-експлуатаційний, житлово-будівельний, містобудування та планування, комунальних підприємств. Обидва факультети в цей період зберігали (як і в структурі ХІНГ) інженерно-економічний напрямок.

Тимчасово виконуючим обов'язки директора інституту був призначений Б. Г. Барабаш, який до цього працював завідувачем загального відділу, відповідальним секретарем НКВС, завідувачем відділу регулювання комунального бюджету Інспекції комунального господарства НКВС України.

Соратниками директора стала група досвідчених економістів, які поєднували практичну діяльність на ключових постах у сфері житлово-комунального господарства з науковою роботою та педагогічною діяльністю.

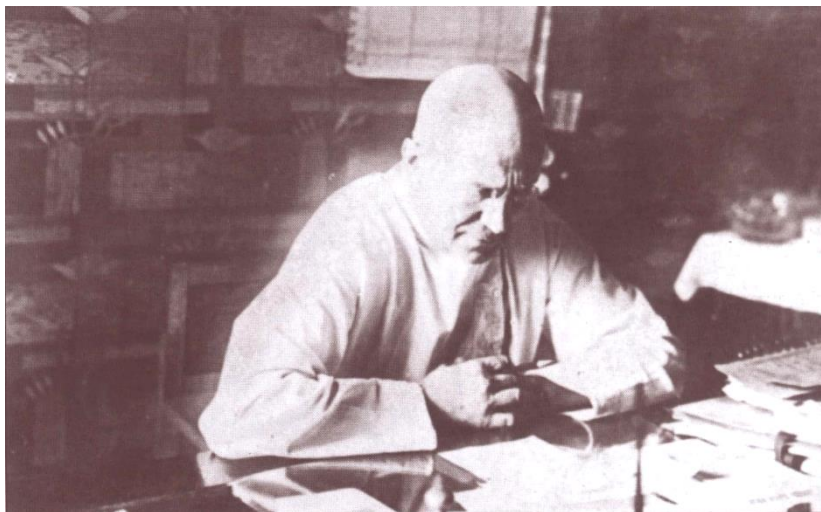
Набір 1930 р. відбувся із нових зарахованих студентів інституту та студентів, які перейшли до ХІКГ з комунального факультету ХІНГ. За соціальним складом контингент набору 1930 р. був переважно робітничо-селянським. Рівень успішності студентів, на думку самого директора, залишав бажати кращого.

Головні напрямки вирішення цієї проблеми керівництво інституту бачило, з одного боку, у підвищенні рівня підготовки абітурієнтів завдяки діяльності робочого факультету, створеного при інституті в тому ж 1930 р., а з іншого – у поширенні соціалістичного змагання й ударництва серед студентства.

Адже лише високий рівень знань випускників ХІКГ міг задовольнити зростаючі потреби народного господарства у фахівцях-комунальниках, забезпечити виконання завдання з підготовки кваліфікованих кадрів в галузі

проектування і планування міст, покладеного на Діпромiсто і ХІКГ, що перебував з ним у тісному творчому союзі. Викладачі та студенти молодого інституту розуміли всю важливість поставлених перед ними завдань. Вже в 1931 р. в інституті відбувся перший випуск.

Але ні випуск ХІКГ, ні значно більший випуск Одеського інституту інженерів цивільного і комунального будівництва не могли задовольнити потреб зростаючої країни. Тому Народний комісаріат комунального господарства, до відомства якого перейшов ХІКГ, намітив майже втричі збільшення набору в 1932 р.

Директор ХІКГ Б. Г. Барабаш у робочому кабінеті, 1930 р.

Директор інституту Б. Г. Барабаш доклав величезних зусиль для забезпечення планових завдань з набору студентів. Він відряджав викладачів до різних районів України з метою агітації за вступ до ХІКГ, сам виступав перед молодіжними аудиторіями та у заводських цехах, розповідаючи про перспективи, які відкриваються перед майбутніми випускниками ВНЗ.

Крім кількісного зростання, інститут у цей період переживав ще й серйозні якісні зміни. З ініціативи та під керівництвом Бориса Георгійовича у 1932 р. було зроблено перший крок до об'єднання під одним дахом цілого комплексу факультетів, пов'язаних з підготовкою фахівців основних галузей житлово-комунального господарства. Першим було реорганізовано факультет планування та облаштування населених пунктів, який став інженерним факультетом технічного напрямку із захистом дипломних проектів з планування міст за напрямками містобудування та зеленого будівництва. До складу інженерно-економічного факультету в цей період увійшли навчальні цикли з організації комунальних підприємств та житлового господарства.

До заслуг директора Б. Г. Барабаша можна віднести і досить успішні спроби створення перших наукових шкіл, об'єднання зусиль вчених, фахівців-практиків та викладачів з розробки наукових основ цивільного та комунального будівництва. Б. Г. Барабаш, хоча і недовго виконував обов'язки директора, та все ж зробив вагомий внесок у розвиток молодого навчального закладу.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Б. Г. БАРАБАША

1. Барабаш Борис Георгиевич // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 гг.) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 511–512. – (Харьковский биографический словарь).

2. Барабаш Борис Георгійович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 18, 19, 20, 21, 28, 138.

3. Барабаш Борис Георгійович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 23, 56, 57, 58, 59, 82.

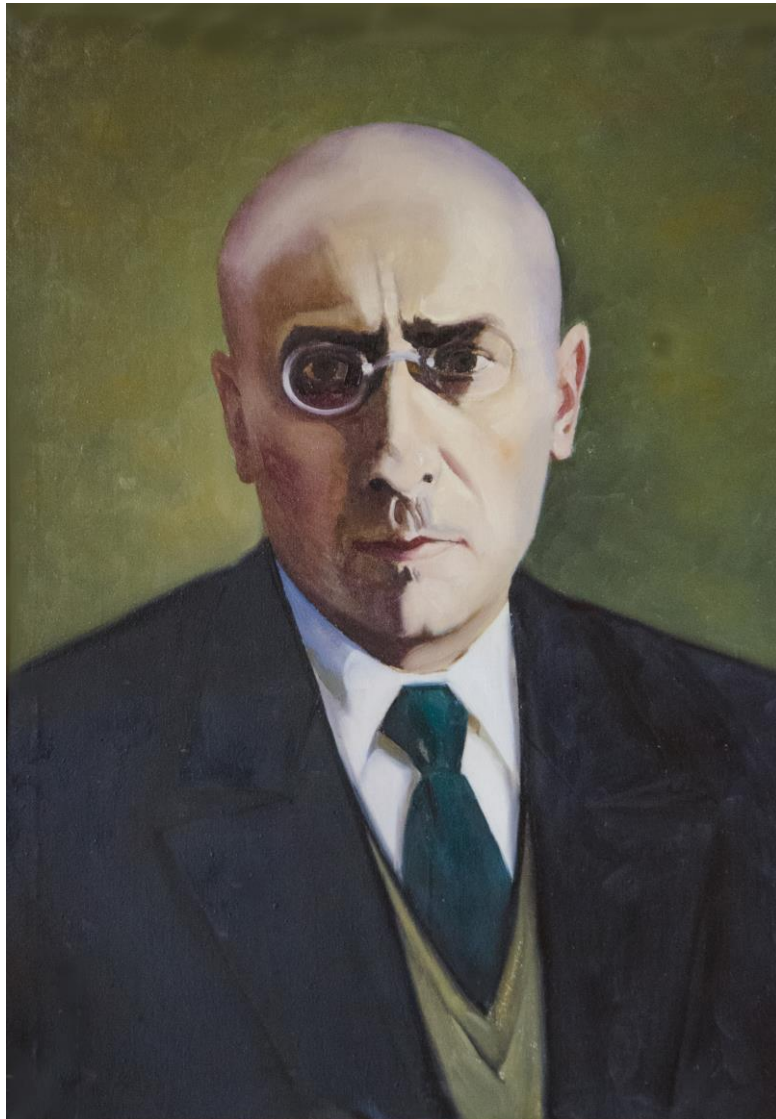
Харківський оперний театр у 1930-ті рр.
вул. Римарська, 21

Перша лінія тролейбусу, м. Харків,
1929 р.

Харківська набережна, 1933 р.

МИХАЙЛОВ ЄВГЕН ІВАНОВИЧ

**Директор Харківського навчального комбінату
комунального господарства
(1934–1937 рр.)**

МИХАЙЛОВ ЄВГЕН ІВАНОВИЧ (1885 – р. невідомо)

Директор Харківського інституту
організації територій (1932–1934 рр.)
Директор ХНККГ (1934–1937 рр.)

Нелегкий період становлення Харківського інституту комунального господарства був ускладнений багатьма проблемами як академічного та господарського, так і політичного та ідеологічного характеру. Для успішної роботи навчального закладу необхідно було створити міцну матеріально-технічну та методичну базу навчального процесу, забезпечити його висококваліфікованими професорсько-викладацькими кадрами, налагодити дисципліну. Великий внесок у вирішення цих непростих завдань зробив директор ХІКГ Євген Іванович Михайлов.

Народився він у 1885 р. у Варшаві. Випускник Московського Костянтинівського межового інституту, межовий інженер за освітою, Євген Іванович ще в студентські роки залучився до революційної діяльності у лавах партії соціалістів-революціонерів. За це у 1911 р. був заарештований, а після 4-місячного ув'язнення – висланий на 3 роки у Вологодську губернію під гласний нагляд поліції. У 1918–1921 рр. воював за Радянську владу, був начальником штабу червоногвардійського загону ім. Старостіна та стрілецького полку, а пізніше – начальником секретно-топографічного відділу дивізії. Нагороджений 2 грамотами Реввійськради 14-ї армії.

У 1920 р. Є. І. Михайлов став членом ВКП(б). Наприкінці 20-х років – начальник частини Аеротопографічного відділу, у 1932–1934 рр. керував роботою Харківського інституту організації території (ХІОТ). У 1935 р. Є. І. Михайлов був обраний депутатом Харківської міськради. Після переведення ХІОТ до Одеси у липні 1934 р. очолив Харківський інститут комунального господарства.

За роки керування інститутом збільшилась кількість навчальних аудиторій з 8 до 30, він домігся росту бюджету інституту з 45 тис. до 1 млн. крб., розширення лабораторних площ, забезпечення навчальної та наукової роботи лабораторним устаткуванням. При ньому було споруджено два нових навчальних корпуси; реконструйовано горищні приміщення будівлі по вул. Революції, 12, де розмістилися аудиторії для занять студентів інституту та Технікуму зеленого будівництва; відкрито архітектурний факультет з містобудівельною та паркобудівельною спеціалізаціями. У 1936 році більш просторе приміщення на горищі отримала бібліотека. Саме у період керівництва Є. І. Михайлова флігель у дворі було пристосовано під розміщення бухгалтерії, господарської частини, навчальних майстерень та стайні для інститутських коней. Професорсько-викладацький склад поповнився відомими фахівцями – представниками різних спеціальностей, зокрема, з інститутом став співпрацювати академік архітектури О. М. Бекетов та низка провідних архітекторів Харкова. Була налагоджена дисципліна, ліквідовані прогули, розроблена методична документація, створений навчальний відділ інституту.

Директор Є. І. Михайлов серед студентів-архітекторів, м. Харків, 1937 р.

Ось характеристика Є. І. Михайлова із довідки Управління кадрами Наркомзему, під чийм керівництвом знаходився ХІОТ: «1. Директор, который хорошо знает своё дело и в руководстве проявляет большую инициативу и интерес; 2. Непосредственно сам своим личным присутствием следит за хозяйством, общежитиями, бытом студентов; 3. Очень жёсткий, сам дисциплинирован и любит поддерживать дисциплину во всех звеньях Института; 4. Директор, который не позволит вмешиваться в свои функции кому не полагается» [3].

Саме ця висока вимогливість і стала причиною жорсткого та тривалого протистояння керівника ВНЗ з частиною співробітників. Не бажаючи підкорятися по-військовому суворим вимогам директора інституту, спричиненим потребами навчально-виховного процесу, група співробітників із 1936 р. почала проводити кампанію проти директора. Безпідставні звинувачення та їх спростування, засідання і перевірки, скарги до керівних органів та довідки комісій, виключення з лав партії і відновлення, листи підслідного наркому внутрішніх справ УРСР І. Н. Леплевському і секретарю ЦК КП(б)У С. В. Косіору. Прихильники директора бачили в Є. І. Михайлові вольового, досвідченого і вмілого керівника, який втілює в життя принцип єдиноначальності, а супротивники відстоювали верховенство компартійних неуків. 14 липня 1937 р. наказом по Народному комісаріату комунального господарства Є. І. Михайлов був знятий з роботи [3].

Після арешту 11 жовтня 1937 р. він продовжив боротьбу, перебуваючи у в'язниці. Виявивши, що підслідний у дореволюційному минулому мав членство у партії есерів, йому намагалися інкримінувати участь в антирадянській терористичній організації. Мужньо відстоюючи свою невинність, Євген Іванович лише один раз 22 квітня 1938 р. на допиті у слідчого Мисюна «в результаті заходів фізичного впливу» обмовив себе і дав на 22-х сторінках свідчення, від яких відмовився на наступних допитах [3].

Смерть М. І. Єжова і прихід до влади в органах нової команди полегшили долю багатьох підслідних. Постанова РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 17.11.1938 р. дала їм шанс вижити. Коли слідство свідчення наклепників не оцінило як

достатні для звинувачення в антирадянській діяльності Є. І. Михайлова, була зроблена спроба звинуватити його у фінансових зловживаннях. Але і за цими матеріалами кримінальне провадження порушене не було, оскільки «в діях Михайлова був відсутній склад злочину». 29 липня 1939 р. справу було остаточно припинено [3]. Обмовленому педагогу була повернена свобода [4], але до штату інституту він вже не повернувся [8].

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ Є. І. МИХАЙЛОВА

Михайлов Є. І. **Шляхи** розвитку Харківського інституту комунального господарства / Є. І. Михайлов // Записки Харківського інституту комунального господарства. – Харків : ХІКГ, 1936. – № 1. – С. 3–11.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Є. І. МИХАЙЛОВА

1. Михайлов Евгений Иванович. – Российский государственный военный архив. Картотека командного и начальственного состава запаса, входное донесение, дело 6173, л. 1106.

2. Михайлов Евгений Иванович // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 годы) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой ; [редкол.: В. И. Астахова и др.] ; Народная укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 513–514. – (Харьковский биографический словарь).

3. Михайлов Євген Іванович. – Галузевий державний архів Служби безпеки України, спр. № 016864, арк. 38, 48, 95, 97, 108–109, 137.

4. Михайлов Євген Іванович. – Державний архів Харківської області, ф. Р-5645, оп. 1., спр. 6280Д, арк. 180.

5. Михайлов Євген Іванович. – Державний архів Харківської області, ф. Р-6452, оп. 3., спр. 1Д, арк. 1.

6. Михайлов Євген Іванович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Трипутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 26, 28, 32, 195.

7. Михайлов Євген Іванович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівн. вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 23, 65, 66, 71, 82, 83, 84, 393, 515.

8. Трипутіна Н. П. Репресии в отношении педагогов высшей школы (1930–1940-е гг.): на примере Харьковского института коммунального хозяйства / Н. П. Трипутіна // ГУЛАГ на Севере России : материалы всерос. науч. конф. с междунар. участием, Ухта, 27–28 октября 2011 г. – Сыктывкар (РФ) : Ин-т языка, литературы и истории Коми НЦ УрО РАН, 2011. – Ч. 1. – С. 111–115.

ПАШКОВИЧ ГРИГОРІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ

**Директор Харківського інституту інженерів
комунального будівництва
(1938–1941 рр.)**

ПАШКОВИЧ ГРИГОРІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ (1900–1964)

Директор ХПКБ (1938–1941 рр.)
Кандидат економічних наук, доцент

У 1938 р. директором Харківського інституту комунального господарства став Григорій Костянтинович Пашкович. Під його керівництвом інститут продовжував нарощувати науковий потенціал, розширювати навчальну базу, підвищувати методичне забезпечення, майстерність професорсько-викладацького складу.

На початку 1940-х років були повністю освоєні виробничі площі, отримані ХПКБ на момент його організації: земельна ділянка 3500 м² і триповерхова будівля по вул. Революції, 12 – з напівпідвалом, добудовою та флігелем у дворі. Згодом старий корпус був реконструйований, до нього прибудували два чотириповерхових крила. Проектування і будівництво нових корпусів інститут здійснював власними силами.

Після розформування Українського науково-дослідного інституту комунального господарства в Харкові до ХПКБ було приєднано дослідницькі лабораторії з устаткуванням і дослідницький майданчик. А в спадок від Української архітектурно-будівельної виставки інститут отримав добре оснащену навчальну базу, яку можна було використовувати не лише для виставкових цілей, але й як навчальний кабінет будівельної справи.

Григорій Костянтинович постійно дбав про збереження високого методичного рівня навчальної роботи, а також про умови для розвитку і розширення науково-дослідної діяльності. Здійсненню цих процесів сприяла наявність вміло і дбайливо обладнаних кабінетів рисунка і живопису, архітектури, будівельних і архітектурних конструкцій, опору матеріалів, фізики, хімії, геодезії та військової підготовки.

За активної діяльності директора Г. К. Пашковича при інституті почав діяти науково-виробничий відділ, який до 1941 р. виконав понад 200 проектних робіт. Серед них були проекти планування селищ, споруд комунального призначення, важливих громадських будівель у Харкові та інших містах України.

У 1940 р. в інституті працювало 10 професорів, 20 доцентів, 17 старших викладачів, 6 викладачів, 7 асистентів. У складі педагогічного колективу був один академік, три доктори наук і дев'ять кандидатів наук.

Г. К. Пашкович постійно дбав про поліпшення матеріально-побутових умов проживання студентів інституту. У 1938 р. інститут отримав у своє розпорядження будинок по вул. Ольмінського, 15, що звільнився після виїзду звідти консульства Польщі. Це приміщення було пристосовано під гуртожиток, незабаром було добудовано п'ятиповерховий корпус гуртожитку. Усе це дозволяло забезпечити житлом майже 700 студентів.

Будинок першого студентського гуртожитку по вул. Ольмінського, 15, м. Харків. Фото 1930-х рр.

У цей час підвищується і розмір студентських стипендій. Їх нарахування все частіше залежить від рівня успішності, а не від соціального походження. Зростає конкурс вступників до інституту. Так, напередодні війни він становив вже 5–6 осіб на місце. Це давало можливість відбирати кращих, а отже, підвищувати рівень підготовки фахівців, що випускаються. У 1940 р. в інституті навчалось 428 студентів.

25 листопада 1939 р. було затверджено перший Статут ХІКБ.

10-й випуск інженерів-економістів, 1941 р.

Під керівництвом Г. К. Пашковича ХІКБ продовжував зростати, зміцнювати свою матеріально-технічну базу, завойовуючи серед ВНЗ гідне місце як навчальний заклад, що готує висококваліфікованих інженерів-економістів у галузі комунального та житлового господарства та будівництва, архітекторів-містобудівників, архітекторів садово-паркового будівництва, архітекторів цивільних споруд.

Директор інституту Г. К. Пашкович доклав всіх зусиль, щоб молодий навчальний заклад рухався вперед у своєму розвитку та набував популярності серед студентства.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Г. К. ПАШКОВИЧА

1. Пашкович Григорий Константинович // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 годы) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой ; [редкол.: В. И. Астахова и др.] ; Народная укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 515–516. – (Харьковский биографический словарь).

2. Пашкович Григорій Костянтинович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 24, 26, 30, 33, 49, 195.

3. Пашкович Григорій Костянтинович // Харківський інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945 / [керівник проекту В. М. Бабаєв ; гол. редкол. Л. М. Шутенко ; коорд. проекту Т. П. Єлісеєва ; упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – С. 62. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).

4. Пашкович Григорій Костянтинович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівн. вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 23, 72, 84, 112, 393.

ІГНАТКІН ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**Директор Харківського інституту
інженерів комунального будівництва
(1941–1944 рр.)**

ІГНАТКІН ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ (1907–1987)

Директор ХПКБ (1941–1944 рр.)
Доктор архітектури
Відомий діяч у галузі історії архітектури й
охорони містобудівної та
архітектурної спадщини України
Дійсний член Радянського комітету
Міжнародної ради з питань пам'ятників
і визначних місць при ЮНЕСКО

Іван Олександрович Ігнаткін народився 8 лютого 1907 року на руднику Ірмино (на Луганщині) в родині шахтаря. Батьки – уродженці с. Жуковці Орловської губернії Кромського повіту. Із 1906 р. родина переїхала на Донбас, до Ворошиловградської області. Із 1923 р. юнак почав працювати.

1923–1928 рр. – підручний слюсаря на коксохімічному заводі в м. Єнакієво, згодом – прибиральник породи і кріпильник в шахті № 1 «Ірмино».

1928–1932 рр. – студент архітектурного факультету Харківського інженерно-будівельного інституту (зараз – Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури).

Із 1932 р. – працює інженером у проектних організаціях, викладачем курсу історії архітектури у Харківському інженерно-будівельному інституті.

1935–1938 рр. – завідуючий навчальною частиною Харківського архітектурного технікуму.

1938 р. – викладач курсу історії архітектури, архітектурної композиції та історії мистецтв, завідувач кафедри архітектурної композиції, декан архітектурного факультету Харківського інституту інженерів комунального будівництва [3, 9]. Колишній учень О. М. Бекетова, І. О. Ігнаткін запросив до інституту свого вчителя, який спочатку був консультантом з дипломного проектування, а незабаром зайняв штатну посаду професора ХПКБ на кафедрі архітектурного проектування. Саме І. О. Ігнаткіну належить авторство першої книги про творчість О. М. Бекетова, яка вийшла 1949 року.

Зустріч керівництва інституту з відомим шахтарем О. Стахановим (перший зліва, сидить).
Зліва стоїть І. О. Ігнаткін, 1938 р.

Після початку Другої світової війни, 10 липня 1941 р. Іван Олександрович був призначений на посаду директора ХІКБ, де йому довелося займатися вирішенням надскладних завдань в умовах війни [1, 3, 8].

І. О. Ігнаткін (у центрі) з випускниками-архітекторами 1941 р.
після захисту дипломів

Саме у ці часи проходила евакуація інституту спочатку до Адлеру, радгоспу «Південні культури», а згодом – до Фрунзе, столиці Киргизії. Завдяки організаторським здібностям Івана Олександровича ХІКБ було не тільки своєчасно евакуйовано, а й збережені люди та цінні документи, бібліотечний фонд, обладнання. У важких умовах евакуації в інституті продовжувався навчальний процес, проводилась науково-дослідницька робота, з'явилися нові факультети – будівельний, сантехнічний, міських шляхів сполучення. У цей період ХІКБ приймає студентів Одеського комунального інституту. Навесні 1942 року в Адлері відбувся випуск молодих спеціалістів-архітекторів ХІКБ. Завдяки наполегливому клопотанню директора І. О. Ігнаткіна усіх випускників було відправлено до Ленінградського вищого інженерно-технічного військового училища, яке на той час було евакуйовано до Ярославлю. Згодом багато хто з цих випускників став кадровим військовим [1].

Радгосп «Південні культури», м. Адлер, 1941 рік. Тут в евакуації перебував ХІКБ

Коли фашисти наблизились до Краснодарського краю, ХІКБ знову було евакуйовано, тепер – до Киргизії. У Фрунзе відбувся черговий набір студентів. Колектив інституту не тільки виконував свої професійні обов'язки, а й приймав активну участь у зборі врожаю, будівництві об'єктів народногосподарського призначення. За цей час було підготовлено 93 фахівця [1].

Студентський читальний зал бібліотеки ХІКБу, м. Адлер, 1941 р.

Після визволення Харкова у 1943 р. І. О. Ігнаткін керував реевакуацією інституту у рідне місто. Він активно займався відбудовою зруйнованої матеріальної бази, поверненням навчально-виховного процесу у звичне мирне русло [2, 4, 5, 8, 9].

На вулицях м. Харкова, 1943 р.

У 1944 р. Івана Олександровича було відізнано ЦК КП(б)У до Києва та направлено на роботу до Управління у справах архітектури при Раді Міністрів УРСР на посаду начальника відділу охорони пам'ятників архітектури. З цього часу вся практична та суспільна діяльність І. А. Ігнаткіна була пов'язана з дослідженням та охороною містобудівної та архітектурної спадщини України.

Із 1950 р. Іван Олександрович працював в Інституті теорії й історії архітектури керівником сектора, а пізніше – старшим науковим співробітником. Для енциклопедій, збірників, журналів і газет готував статті з питань історії архітектури і сучасного будівництва й архітектури. Із 1954 р. проводив роботу з дослідження містобудування, садово-паркових ансамблів і пам'яток архітектури на території України кінця XVIII – першої половини XIX ст. У 1963 р. йому було присуджено вчений ступінь кандидата архітектури за дисертацію «Планування і забудова м. Києва на початку XIX століття».

Із 1973 р. – керівник науково-дослідного відділу Спеціальної науково-реставраційної виробничої майстерні Республіканського спеціального реставраційного управління. Значною роботою стало складання за його редакцією Зведеного списку пам'ятників міста Києва.

У 1974 р. в інституті ім. І. Ю. Рєпіна Академії мистецтв СРСР у Ленінграді І. О. Ігнаткін успішно захистив дисертацію за темою «Архітектура класицизму в Україні», за яку ВАК при Раді Міністрів СРСР присудив йому вчений ступінь доктора архітектури. У той же час займається педагогічною роботою: викладає історію архітектури, містобудування в КДХІ, методику обліку й охорони пам'яток історії і культури у Київському університеті [3, 5, 6, 7, 9].

Іван Олександрович активно займався громадською діяльністю, був одним з ініціаторів створення Українського товариства охорони пам'яток історії і культури, обирався членом Республіканського правління. Із 1969 р. входив до складу редколегії журналу «Пам'ятники України», до складу Вченої ради з пам'ятників Держбуду УРСР.

У 1965 р. І. О. Ігнаткін призначений дійсним членом Радянського Комітету Міжнародної Ради з питань пам'яток і визначних місць (ІКОМОС) при ЮНЕСКО. Він – активний учасник всесоюзних і міжнародних конференцій і симпозіумів, Почесний член Українського товариства охорони пам'яток.

Із 1977 до 1982 р. доктор архітектури І. О. Ігнаткін працював професором кафедри архітектурного проектування в Макіївському інженерно-будівельному інституті (нині Донбаська державна академія будівництва й архітектури) [5, 9].

На відкритті Музею історії ХШКБ. Зліва направо: Л. М. Шутенко, Є. М. Кайлюк, Л. М. Окуневський, Ю. І. Бутенко, І. О. Ігнаткін, м. Харків, 1980 р.

Іван Олександрович Ігнаткін – автор книг: «Олексій Миколайович Бекетов», «Київ», «Чернігів», «Полтава», «Видатні російські зодчі», «Путівник по Києву». Брав авторську участь у створенні таких фундаментальних праць як: «Нариси історії архітектури Української РСР», «Історія українського мистецтва», «Загальна історія архітектури» [10].

І. О. Ігнаткін нагороджений медаллю «За доблесну працю в роки Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.» і пам'ятною медаллю Президії Українського товариства охорони пам'яток історії і культури «За участь в охороні пам'ятників Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.» [5, 7, 9].

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ І. О. ІГНАТКІНА

1937

Ігнаткін І. А. **Украинская народная архитектура** / И. А. Игнаткин // Приложение к «Архитектурной газете». – 1937. – 5 мая.

1939

Ігнаткін І. А. **Академик** архітектури А. Н. Бекетов: к 50-летию творч. діяти / И. А. Игнаткин // Архитектура СССР. – 1939. – № 9. – С. 76.

Ігнаткін І. А. **Критика** теорії проф. Перетятієвича / И. А. Игнаткин // Архитектурная газета. – 1939. – № 3.

Ігнаткін І. О. **Дипломне** проектування в Харківському архітектурному технікумі / І. О. Ігнаткін, Н. Д. Плехов // Архітектура Радянської України. – 1939. – № 5. – С. 26–28.

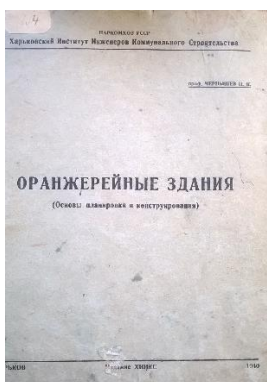
Ігнаткін І. О. **Освоєння** архітектурної спадщини в вузах / І. О. Ігнаткін // Архітектура Радянської України. – 1939. – № 4. – С. 26–30.

Ігнаткін І. О. **Піввіку** на творчій роботі (50-річний ювілей академіка архітектури О. М. Бекетова) / І. О. Ігнаткін // Архітектура Радянської України. – 1939. – № 6. – С. 3–9.

1940

Ігнаткін І. А. **Синтез** архітектури і скульптури в древній Греції / І. А. Ігнаткін // Архітектура Радянської України. – 1940. – № 2. – С. 34–39.

Ігнаткін І. А. **Теорія** архітектурної композиції / І. А. Ігнаткін // Архітектурна газета. – 1940. – *

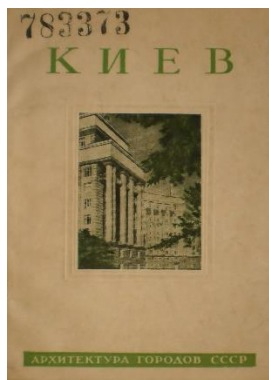

Чернышов П. К. **Оранжерейные** здания: основы планировки и конструирования / П. К. Чернышов ; отв. ред. И. А. Игнаткин. – Харьков : ХИИКС, 1940. – 56 с.

В книге рассмотрены виды теплиц, оранжерей, зимних садов. Уточняются понятия, сформулированы основные требования к зданиям такого рода. Даны общие указания о характере строительных конструкций оранжерейных зданий, виды отопительных систем, вентиляции, отвода воды. На конкретных примерах рассматриваются архитектурные решения. Книга снабжена чертежами, схемами и фотографиями.

Рассчитана на специалистов: архитекторов, строителей, студентов, преподавателей, а также широкий круг читателей.

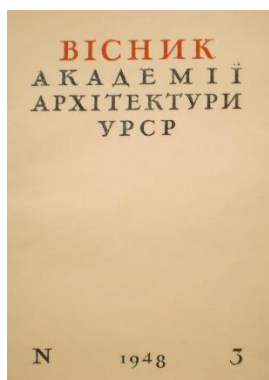
1948

Ігнаткін І. А. **Київ** / І. А. Ігнаткін. – Москва (РФ) : Изд-во Акад. арх. СССР, 1948. – 40 с. : ил. – (Архитектура городов СССР).

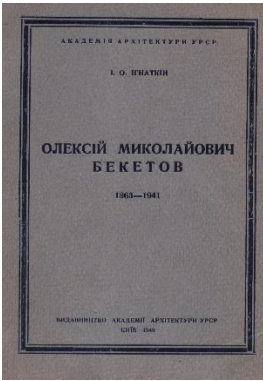
Автор кратко повествует об архитектурном облике г. Киева с исторической точки зрения. Большая часть книги содержит иллюстрации архитектурного зодчества г. Киева.

Книга предназначена читателям, интересующимся историей архитектуры г. Киева.

Ігнаткін І. О. **В. П. Стасов** (до століття з дня смерті) / І. О. Ігнаткін // Вісник Академії архітектури УРСР. – 1948. – № 3. – С. 33–39.

1949

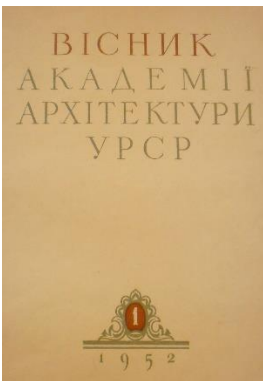
Ігнаткін І. О. **Олексій** Миколайович Бекетов. 1863–1941 / І. О. Ігнаткін ; Акад. архіт. УРСР. – Київ : Вид-во Акад. архіт. УРСР, 1949. – 42 с. : іл.

Книга розповідає про життя та творчість Олексія Миколайовича Бекетова – видатного архітектора, художника-пейзажиста, педагога, громадського діяча.

Для архітекторів, істориків архітектури та широкого кола читачів.

Ігнаткін І. О. **Реставрація** пам'ятників архітектури Києво-Печерської лаври // Архітектура і будівництво міст УРСР : зб. архіт.-буд. інф. – Київ : Акад. архіт. УРСР, 1949. – С. 60–64.

1952

Ігнаткін І. О. **Леонардо** да Вінчі (до 500-річчя з дня народження) / І. О. Ігнаткін // Вісник Академії архітектури УРСР. – 1952. – № 1. – С. 21–23.

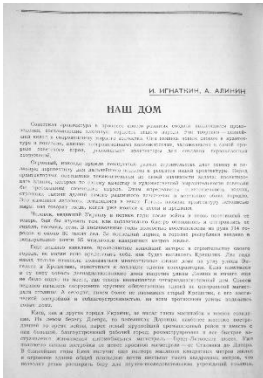
1954

Ігнаткин И. А. **Исторические** связи украинских и русских зодчих конца XVIII – начала XIX века / И. А. Игнаткин // Зодчество Украины : сб. – Киев : Изд-во Акад. архит. Украинской ССР, 1954. – С. 159–180.

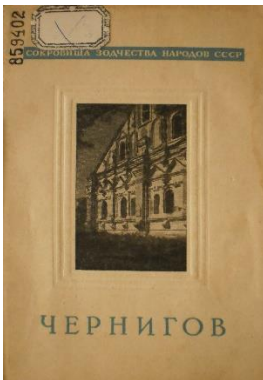
Ігнаткін І. О. **Діяльність** російських зодчих на Україні / І. О. Ігнаткін // Архітектура і будівництво. – 1954. – № 1. – С. 4–6.

1955

Игнаткин И. **Наш дом** : [заметки о советской архитектуре] / И. Игнаткин, А. Алинин // Советская Украина. – 1955. – № 6. – С. 130–141.

Игнаткин И. А. **Чернигов** / И. А. Игнаткин. – Москва (РФ) : Госстройиздат СССР, 1955. – 87 с. : ил. – (Сокровища зодчества народов СССР).

Книга повествует об истории и архитектуре одного из древнейших городов Украины – Чернигове. Первая часть книги рассказывает об историческом прошлом города, вторая – о памятниках архитектуры Чернигова.

Книга предназначена читателям, интересующимся историей архитектуры г. Чернигова.

Игнаткін І. **Про новаторство в архітектурі** / І. Ігнаткін // Архітектура і будівництво. – 1955. – № 3. – С. 13–15.

1958

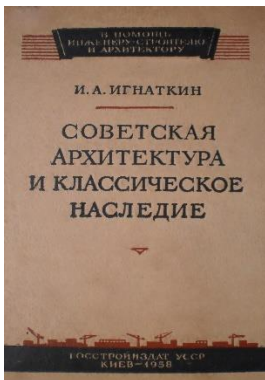

Визначні місця України / [редкол.: І. О. Ігнаткін та ін.]. – Київ : Держполітвидав УРСР, 1958. – 724 с. : іл.

Книга є першою спробою хочаб коротко описати найбільш визначні місця нашої країни – промислові і культурні центри, найголовніші пам'ятки і заповідники, місцевості, що пов'язані з відомими історичними подіями та славними іменами наших предків і сучасників.

Для зручності користування матеріали розташовані по областях в алфавітному порядку, в межах існуючого адміністративного поділу. Статтю про місто Київ розміщено окремо на початку книги.

Вміщені у книзі відомості не претендують на охоплення всіх об'єктів і повноту їх характеристики, та все ж вони можуть бути корисними для тих, хто вивчає свій рідний край, цікавиться його минулим і сучасним, а також для численних гостей нашої країни.

Игнаткин И. А. **Советская** архитектура и классическое наследие / И. А. Игнаткин. – Киев : Госстройиздат, 1958. – 70 с.

В книге рассказывается о новых успехах в области строительства и архитектуры, которые возможны лишь при постоянном совершенствовании архитекторами своего мастерства, изучении достижений современной строительной науки и техники и освоении всего ценного, что было оставлено предшествующими поколениями. Книга состоит из 3 разделов: 1. Значение наследия в архитектуре; 2. Развитие архитектуры и преемственность; 3. О канонах и новаторстве в архитектуре.

Для преподавателей, аспирантов и студентов вузов, читателей, интересующихся историей архитектуры.

1959

Игнаткин И. А. **Новые** документы о деятельности архитекторов К. Бланка и Д. Кваренги : [из архива Киевского архитектора XIX в. А. И. Меленского] / И. А. Игнаткин // Строительство и архитектура. – 1959. – № 1. – С. 37.

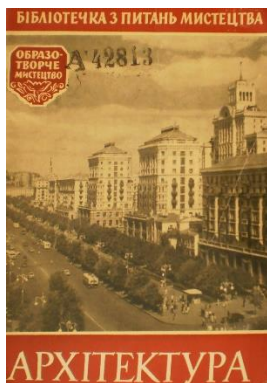

Игнаткин И. О. **Видатні** російські зодчі / І. О. Ігнаткін. – Київ : Держбудвидав УРСР, 1959. – 287 с.

У книзі розповідається про окремі епізоди історії вітчизняної архітектури до початку ХХ століття і про найяскравіші творчі постаті з числа російських зодчих та майстрів-будівельників.

Для викладачів, аспірантів та студентів ВНЗ та всіх, кому цікава історія російського зодчества.

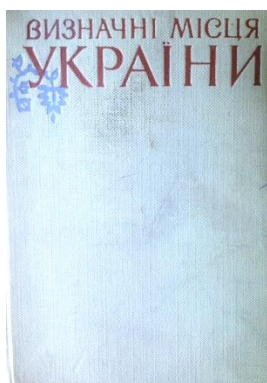
1961

Асеев Ю. С. **Архітектура** / Ю. С. Асеев, І. О. Ігнаткін. – Київ : Держ. вид-во образотвор. мистецтва і музич. літ. УРСР, 1961. – 38 с. – (Бібліотечка з питань мистецтва).

У цій книжці автори розповідають про містецьку сторону архітектури. Але, знаючи лише одну сторону явища, не можна його зрозуміти в цілому. Тому розповідь починається з питання про те, який зміст вкладають звичайно у поняття архітектура. Це – природа архітектури, теорія, стилі, композиційні закономірності та ін.

Для студентів, аспірантів та всіх, кому цікаві питання мистецької сторони архітектури.

Визначні місця України / [редкол.: І. О. Ігнаткін та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Держполітвидав УРСР, 1961. – 788 с. : іл.

Видаючи книгу, видавництво ставить собі за мету коротко описати найбільш цікаві місця України – її промислові і культурні центри, найголовніші пам'ятники і заповідники, місцевості, що пов'язані з відомими історичними подіями та іменами наших славних предків і сучасників.

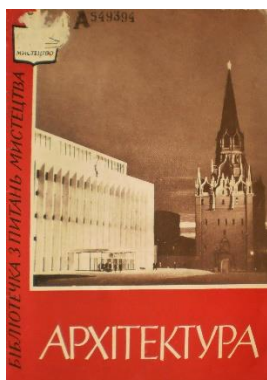
Матеріали в книзі розміщені по областях в алфавітному порядку, в межах існуючого адміністративного поділу. Статтю про місто Київ розміщено окремо на початку книги.

Вміщені у книзі відомості не претендують на охоплення всіх об'єктів і повноту їх характеристики. Проте вони викличуть інтерес у тих, хто вивчає свій рідний край, цікавиться його минулим і сучасним.

Днестров І. **Київський метрополитен** : [об архітектуру станції] / І. Днестров, І. Ігнаткін // Архітектура ССРСР. – 1961. – № 9. – С. 27–34.

1962

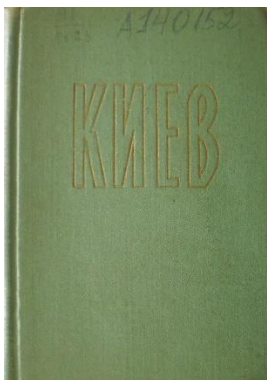

Асеев Ю. С. **Архітектура** / Ю. С. Асеев, І. О. Ігнаткін. – 2-ге доп. вид. – Київ : Держ. вид-во образотворч. мистецтва і музич. літ. УРСР, 1962. – 43 с. – (Бібліотечка з питань мистецтва).

У цій книзі автори розповідають про мистецьку сторону архітектури. Розповідь починається з питання про те, який зміст вкладають зазвичай у поняття архітектури: природа архітектури, теорія, стилі, композиційні закономірності тощо.

Книга буде цікавою не тільки фахівцям з архітектури, студентам, а й широкому загалу читачів.

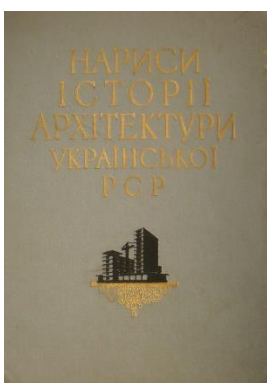
Игнаткин И. А. **К 100-летию** со дня рождения А. Н. Бекетова / И. А. Игнаткин, С. К. Килессо, В. Е. Ясиевич // *Строительство и архитектура*. – 1962. – № 4. – С. 35–36.

Игнаткин И. А. **Киев** : путеводитель-справочник / И. А. Игнаткин, Н. Н. Лысенко, Д. И. Мышко. – Киев : Госполитиздат, 1962. – 350 с. : ил.

Книга отображает историю создания и этапы развития архитектурного облика г. Киева.

Для читателей, интересующихся историей архитектуры г. Киева.

Нариси історії архітектури Української РСР (Радянський період) / М. О. Грицай, О. Н. Ігнатов, І. О. Ігнаткін, Г. А. Лебедев. – Київ : Держ. вид-во літ. з буд-ва і архіт. УРСР, 1962. – 353 с.

В книзі висвітлено історію архітектури Української РСР з 1917 по 1961 рр., наведено аналіз радянського містобудівництва, загального розвитку житлових, громадських, промислових, сільських споруд і розглянуто найхарактерніші будинки та споруди, створені за цей час в Україні.

Книга розрахована на архітекторів, інженерів, мистецтвознавців, студентів спеціальних ВНЗ, а також на широке коло читачів, які цікавляться архітектурою та будівництвом.

1964

Игнаткин И. А. **Киев** : путеводитель-справочник / И. А. Игнаткин, Н. Н. Лысенко, Д. И. Мышко. – Киев : Политиздат Украины, 1964. – 350 с. : ил.

Книга рассказывает об истории и архитектуре столицы Украины, её памятных местах и достопримечательностях, охватывая период с 1920 по 1960 гг.

Для широкого круга читателей.

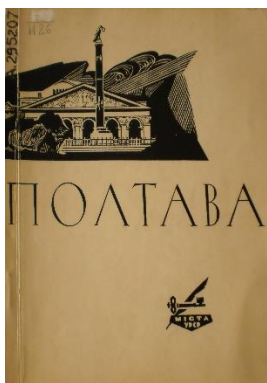
Игнаткин И. **Новые** станции Киевского метрополитена : [архитектурное решение] / И. Игнаткин, С. Килессо // *Архитектура СССР*. – 1964. – № 7. – С. 39–41.

Игнаткин И. **Памятники** великому Кобзарю / И. Игнаткин // *Строительство и архитектура*. – 1964. – № 3. – С. 35–38.

Игнаткин И. **Роль** теории в проектировании / И. Игнаткин // Строительство и архитектура. – 1964. – № 2. – С. 22–23.

1966

Игнаткин И. **Сохранение** памятников архитектуры – дело всего народа / И. Игнаткин // Строительство и архитектура. – 1966. – № 5. – С. 35–37.

Игнаткін І. О. **Полтава** : іст.-архіт. нарис / І. О. Ігнаткін, Л. С. Вайнгорт. – Київ : Будівельник, 1966. – 103 с. : іл.

Полтава – одне із старовинних і визначних міст України, що славиться архітектурними пам'ятниками та монументами на честь великої перемоги російської армії під проводом Петра I над шведськими інтервентами у 1709 р. Архітектурний ансамбль Круглої площі з монументом «Слава» – кращий зразок світової містобудівельної практики.

Брошура розповідає про історичне минуле міста та про його сьогоденний розквіт. Читач познайомиться з сучасною забудовою та перспективами розвитку міста.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться історією розвитку міста, його архітектурою та будівництвом. Може стати в нагоді туристам, а також архітекторам-містобудівникам, студентам архітектурно-будівельних закладів.

1969

Игнаткин И. А. **О сохранении** исторических и архитектурных традиций в застройке городов / И. А. Игнаткин // Строительство и архитектура. – 1969. – № 3. – С. 21–23.

Игнаткін І. О. **Архітектура** / І. О. Ігнаткін // Історія українського мистецтва : в 6 т. – Київ : Укр. рад. енцикл., 1969. – Т. 4, кн. 1 : Мистецтво кінця XVIII – першої половини XIX століття. – С. 13–53.

У цьому томі розкриті питання розвитку українського мистецтва й архітектури кінця XVIII – I пол. XIX століття, який відбувався в умовах соціального і національного гніту царським урядом та монархією Габсбургів. Становлення і розвиток нового українського мистецтва й архітектури в цей час проходили в обстановці піднесення визвольного руху в Росії й Україні. Помітним напрямом в українській архітектурі став класицизм. На Україні цей стиль набув великого поширення у зв'язку з інтенсивним розгортанням містобудування і палацо-садибного будівництва. Наприкінці XVIII – поч. XIX ст. він досяг піднесення і дав високі зразки архітектури. Принципи класицизму знайшли застосування не тільки в палацовому та офіційному будівництві, а й частково у народній архітектурі, набуваючи своєрідних національних особливостей.

1970

Ігнаткін І. О. **Архітектура** / І. О. Ігнаткін // Історія українського мистецтва : в 6 т. – Київ : Укр. рад. енцикл., 1970. – Т. 4, кн. 2 : Мистецтво другої половини XIX – XX століття. – С. 17–45.

У другій книзі 4 тома розглядається великий і різноманітний матеріал, розкриваються суперечливі процеси, що відбувались в українському мистецтві того часу. Образотворче і декоративно-ужиткове мистецтво та архітектура на межі століть набули великої суспільної та естетичної ваги, стали активним фактором духовного розвитку народу, яскравою ознакою його національної своєрідності.

1971

Ігнаткін І. О. **Палаці** і парки України : матеріали на допомогу лекторові / І. О. Ігнаткін. – Київ : Укр. тов-во охор. пам'ятників іст. та культ., 1971. – 20 с.

1974

Игнаткин И. А. **Архитектура** классицизма на Украине / И. А. Игнаткин. – Ленинград (РФ) : [б. и.], 1974. – *

1981

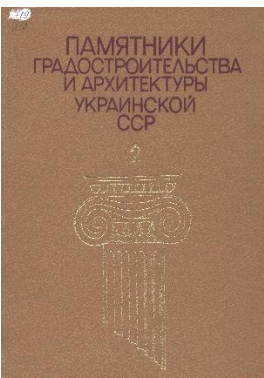

Ігнаткін І. О. **Київ** архітектурний : [до 1500-річчя м. Києва] / І. О. Ігнаткін. – Київ : Тов-во Знання УРСР, 1981. – 23 с. – (На допомогу лектору).

Подается історичний огляд основних етапів територіального розвитку Києва і формування його архітектурної своєрідності. Наведені дані про генеральні плани, за якими розвивається місто, та про творчість відомих архітекторів.

Розрахована на лекторів, екскурсоводів, широке коло читачів.

1985

Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР : иллюстрир. справ.-каталог : в 4 т. / редкол.: Н. Л. Жариков (глав. ред.), И. И. Артеменко, И. А. Игнаткин и др. – Киев : Будівельник, 1985. – Т. 2 : Винницкая область. Волынская область. Ворошиловградская область. Днепропетровская область. Донецкая область. Житомирская область. Закарпатская область. Запорожская область. Ивано-Франковская область. Кировоградская область. Крымская область / редкол.: И. А. Игнаткин (отв. ред.), И. М. Кравец, Е. И. Лопушинская и др. – 336 с. : ил.

В справочнике-каталоге систематизированы краткие сведения обо всех охраняемых государством памятниках градостроительства и архитектуры Винницкой, Волынской,

Ворошиловградской, Днепропетровской, Донецкой, Житомирской, Закарпатской, Запорожской, Ивано-Франковской, Кировоградской, Крымской областей.

Текст дополнен фотографиями и чертежами. Большинство графического материала публикуется впервые.

Справочник рассчитан на архитекторов, искусствоведов, историков, а также на широкий круг читателей.

1989

Доля стародавніх міст : методичні рекомендації / Укр. тов-во охорони пам'яток історії та культури ; підгот. І. О. Ігнаткін. – Київ : Тов-во Знання УРСР, 1989. – 16 с.

Розповідається про долю стародавніх міст в умовах науково-технічної революції, коли під натиском розвороту нового промислового транспортного і житлового будівництва втрачаються пам'ятки історії та культури, а разом з тим бідніє історична і художня своєрідність міст, які все більше стають одноманітними і малоцікавими.

Розкриваються основні теоретичні і практичні питання збереження культурної спадщини стародавніх міст.

Розрахована на лекторів та актив Українського товариства охорони пам'яток та культури, широке коло читачів.

1990

Игнаткин И. А. Охрана памятников истории и культуры : справочное пособие / И. А. Игнаткин. – Киев : Вища школа, 1990. – 224 с. : ил.

Обобщены и систематизированы научные, технические и законодательные положения по охране и использованию памятников истории и культуры, которые рассматриваются в специальных дисциплинах вузов (градостроительство, краеведение, история архитектуры, охрана природной и исторически сложившейся среды и пр.).

Для преподавателей, аспирантов и студентов вузов, слушателей ФПК, реставраторов и работников, занимающихся охраной памятников, а также читателей, интересующихся историей архитектуры.

2000

Игнаткин И. А. В годы грозных испытаний. Воспоминания / И. А. Игнаткин // История Харьковской государственной академии городского хозяйства: 55-летию Победы в Великой Отечественной войне посвящается : альманах музея / Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва ; [сост.: Т. П. Елисеева, Т. А. Лобынцева]. – Харьков : ХГАГХ, 2000. – С. 15–84.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО І. О. ІГНАТКІНА

1. Игнаткин И. А. // Развитие строительной науки и техники в Украинской ССР : в 3 т. – Киев : Наукова думка, 1990. – Т. 3 : Строительная наука и техника в Украинской ССР в 1943–1987 гг. – С. 312, 314.
2. Игнаткин И. А. В годы грозных испытаний. Воспоминания / И. А. Игнаткин // История Харьковской государственной академии городского хозяйства: 55-летию Победы в Великой Отечественной войне посвящается : альманах музея / Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва ; [сост.: Т. П. Елисеева, Т. А. Лобынцева]. – Харьков : ХГАГХ, 2000. – С. 15.
3. Игнаткин Иван Александрович. – Архив Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, личное дело.
4. Игнаткин Иван Александрович // Архитекторы Харькова / [под общ. ред. С. Чечельницкого]. – Харьков : [б. и.], 2008. – С. 57, 181, 182.
5. Игнаткин Иван Александрович // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 годы) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой ; [редкол.: В. И. Астахова и др.] ; Народная укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 517–518. – (Харьковский биографический словарь).
6. Ігнаткін Іван Олександрович // Енциклопедія Сучасної України / Нац. акад. наук України, Наук. тов-во ім. Шевченка, Коорд. бюро Енциклопедії Сучас. України ; [керівник наук.-ред. підг. ЕСУ М. Г. Железняк]. – Київ : [Поліграфкнига], 2004. – Т. 11 : Зор – Как. – С. 185.
7. Ігнаткін Іван Олександрович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 28, 31, 34, 35, 49, 51, 52, 53, 55, 57, 58–59, 104, 231, 250.
8. Ігнаткін Іван Олександрович // Харківський інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945 / [керівник проекту В. М. Бабаєв ; гол. редкол. Л. М. Шутенко ; коорд. проекту Т. П. Єлісеєва ; упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – С. 27, 32, 36, 42, 43–90, 102, 133, 134, 137, 139. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).
9. Ігнаткін Іван Олександрович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівн. вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 23, 59, 63, 68, 70, 73, 74, 79, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123–124, 288, 297, 464.
10. Ігнаткін Іван Олександрович (1907–1991), історик архітектури і мистецтва. – Центральний державний архів-музей літератури та мистецтва України, ф. 336, 1927–1972 рр., оп. 1, од. зб. 81.

МИХАЙЛИК ОЛЕКСІЙ ФЕДОСІЙОВИЧ

**Директор Харківського інституту
інженерів комунального будівництва
(1944–1954, 1960–1962 рр.)**

МИХАЙЛИК ОЛЕКСІЙ ФЕДОСІЙОВИЧ (1906–1985)

Директор ХПКБ (1944–1954, 1960–1962 рр.)
Кандидат технічних наук, доцент
Міський голова м. Харкова (1953–1960 рр.)
Завідувач кафедри містобудування та
благоустрою міст (1943–1962 рр.)

Михайлик Олексій Федосійович народився у 1906 р. у с. Чернечий Яр Диканського р-ну Полтавської обл. До 1924 р. працював разом зі своїм батьком-селянином та на роботі за наймом.

Із 1924 по 1925 рр. працює керуючим справами райпарткому у с. Диканька Полтавської обл., а з 1925 по 1926 рр. – завідувачем сільбуду у с. Великі Будища Полтавської обл. У 1926 р. Диканьським райкомом КСМ його було командировано на навчання до Харківського педагогічного технікуму. 1927 року на Всеукраїнському з'їзді пролетарського студентства О. Михайлика обрано членом президії Центрального бюро пролетстуду та членом редколегії журналу «Студент Революції», де він працював заступником відповідального редактора до 1929 р.

Членський квиток дійсного члена Президії Центрального Бюро Пролетарського Студентства О. Ф. Михайлика – студента Харківського інституту народного господарства

У 1928 р. О. Ф. Михайлик переходить на навчання до Харківського інституту народного господарства. Зі складу цього вишу у 1930 р. відокремлюється Харківський інститут комунального господарства, навчання в якому Олексій Федосійович закінчив у 1932 р. за спеціальністю «Планування міст».

Із 1929 по 1930 рр. – заступник начальника відділу кадрів Головного ДорУпра УРСР у м. Харкові.

1930–1931 рр. – начальник навчальної частини курсів середнього комскладу НКПС у м. Харкові.

1931–1932 рр. – заступник директора, декан факультету Харківського автодорожнього інституту.

1932–1934 рр. – декан будівельного факультету Промислової академії у м. Харкові.

01.1934–08.1934 рр. – інструктор Політичного Управління Українського військового округу м. Харкова.

08.1934–1938 рр. – директор архітектурно-планувального управління м. Харкова. Також у той же час частково виконував функції головного архітектора.

1937–1941 рр. – студент, а згодом – аспірант ХІКБ.

1938–1943 рр. – доцент кафедри містобудування ХІКБ за сумісництвом.

1938–1940 рр. – директор Інституту підвищення кваліфікації господарників, м. Харків.

У 1940 р. О. Ф. Михайлик переходить на роботу до Харківського інституту інженерів комунального будівництва, де до 1941 р. працює начальником архітектурно-проектної майстерні. У цей час йому присвоєно кваліфікацію архітектора [1, 9].

У 1941 р. він евакуюється до м. Уральська Західно-Казахстанської обл., звідки його було призвано до армії. У 1941–1942 рр. О. Ф. Михайлик – заступник командира батальйону в/ч 1661.

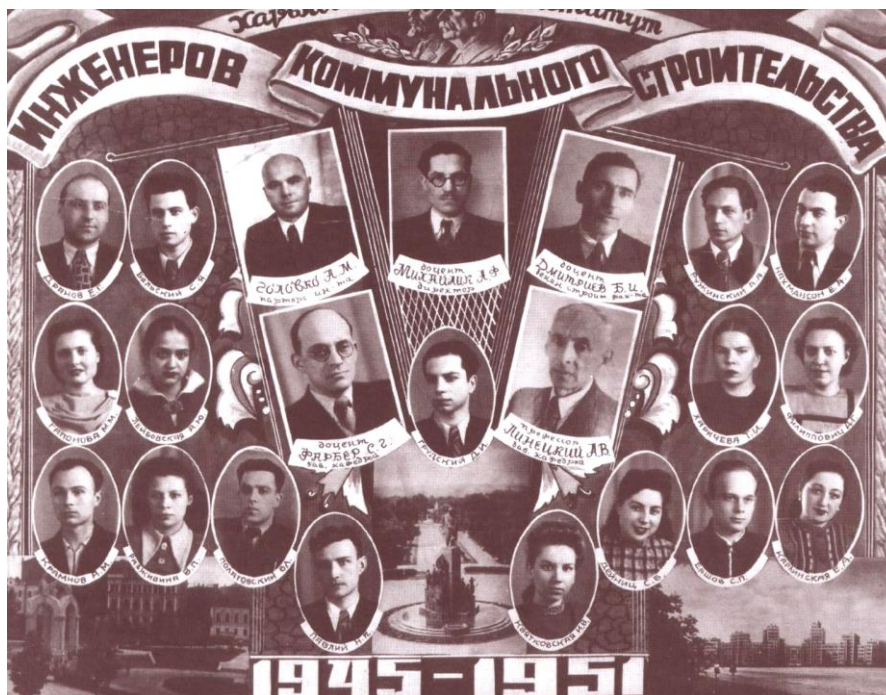
У 1942 р. Олексія Федосійовича було демобілізовано з причини хвороби. До 1943 р. він працює головою Обласної ради Тсоавіахіму, а згодом – інструктором промвідділу обкому КППС у м. Уральську Західно-Казахстанської обл. Того ж року його було відкликано до м. Харкова, де він із 10.1943 по 01.1944 рр. працює начальником управління кадрів та навчальних закладів Міністерства комунального господарства УРСР. Водночас (1943–1962 рр.) – завідувач кафедри містобудування та благоустрою міст Харківського інституту інженерів комунального будівництва [5, 8].

У 1944 р. О. Ф. Михайлика було призначено директором ХІКБ. На цій посаді він працював до червня 1954 р. Як керівник інституту, він забезпечив відбудову ВНЗ після війни та сприяв його збереженню в післявоєнних умовах. Протягом цього терміну, у 1947 р., отримав вчене звання доцента на кафедрі містобудування та планування населених місць [1, 9].

Парадний вхід до ХІКБу, вул. Революції, 12, м. Харків, 1953 р.

Із листопада 1953 по лютий 1960 рр. – голова виконкому Харківської міської Ради депутатів трудящих, а з лютого 1960 р. до 1962 р. – знову працює директором ХІКБ [4, 6, 9, 11].

Випуск будівельного факультету, 1951 р. Директор – О. Ф. Михайлик

Харківська міська рада,
1950 р.

Олексій Федосійович Михайлик був членом пленуму Харківського міськкому КПРС та членом пленуму Київського райкому КПРС, депутатом Харківської міської ради депутатів трудящих, членом Українського правління товариства Польсько-Радянської дружби, Міським головою м. Харкова (1953–1960 рр.).

О. Ф. Михайлик займався науковою і проектною роботою з планування міст [2]. Автор науково-популярних робіт з історії та архітектури міста Харкова (5 книг, збірників та брошур, 31 статті, 5 проектів). Автор книг: «Харкову – 300 років», «Харків у семиріччі», статей з питань розвитку містобудування для періодичної преси, Великої Радянської та Британської енциклопедій. Брав участь у розробці Генерального проекту планування м. Харкова.

У 2015 році рішенням сесії Харківської міської ради Харківської області від 20.11.2015 № 12/15 «Про перейменування об'єктів топоніміки міста Харкова» одна з вулиць міста Харкова названа на честь **Михайлика Олексія Федосійовича** [10].

Нагороди:

Ордени:

Орден «Знак пошани» (1953 р.)

Орден «Трудового Червоного Прапора» (1959 р.)

Медалі:

Медаль «За перемогу над Німеччиною» (1945 р.)

Медаль «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» (1946 р.) [1, 4, 8].

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ О. Ф. МИХАЙЛИКА

1932

Михайлик А. Ф. **Проект** планировки г. Ясиноватая / А. Ф. Михайлик. – [Б. м. : б. и.], 1932. – *

1935

Михайлик А. Ф. **Планировка** Краснозаводского района г. Харькова / А. Ф. Михайлик. – [Б. м. : б. и.], 1935. – *

Михайлик А. Ф. **Планировка** Ленинского района г. Харькова / А. Ф. Михайлик. – [Б. м. : б. и.], 1935. – *

1936

Михайлик А. Ф. **Планировочное** решение Генерального проекта реконструкции г. Харькова : [заключение по разделу] / А. Ф. Михайлик // Генеральный проект реконструкции г. Харькова. – [Б. м. : б. и.], 1936. – *

Михайлик А. Ф. **Проект** размещения промышленных предприятий г. Харькова / А. Ф. Михайлик. – [Б. м. : б. и.], 1936. – *

1937

Михайлик А. Ф. **Вынос** промышленных предприятий из г. Харькова / А. Ф. Михайлик // Горпроект : сб. тр. – [Б. м. : б. и.], 1937. – *

1938

Михайлик А. Ф. **Проект** планировки и застройки посёлка «Научный работник» / А. Ф. Михайлик // Горпроект : сб. тр. – [Б. м. : б. и.], 1938. – *

1940

Михайлик А. Ф. **Старый** Харьков / А. Ф. Михайлик // Красное знамя. – 1940. – *

1944

Михайлик А. Ф. **История** г. Харькова / А. Ф. Михайлик // Красное знамя. – 1944. – *

Михайлик А. Ф. **Озеленение** городов / А. Ф. Михайлик. – Киев : Радянська Україна, 1944. – 124 с.

1947

Михайлик А. Ф. **К истории** развития территории и застройки г. Харькова / А. Ф. Михайлик // Научные записки ХИИКСа / Харьков. ин-т инж. коммун. стр-ва. – Харьков : ХИИКС, 1947. – Вып. 4. – С. 69–85.

1950

Михайлик А. **20 лет** Институту инженеров коммунального строительства / А. Михайлик // Красное знамя. – 1950. – 24 ноября.

1952

Михайлик А. Ф. **Слоистые** панели перекрытий / А. Ф. Михайлик // Бюллетень строительной техники. – 1952. – № 21. – С. 14–16.

1954

Михайлик А. Ф. **Нерешённые** вопросы градостроительства / А. Ф. Михайлик // Правда. – 1954. – 14 июля.

Михайлик А. Ф. **Растёт** и благоустраивается индустриальный Харьков : [к 11-й годовщине со дня освобождения от немецко-фашистских оккупантов] / А. Ф. Михайлик // Блокнот агитатора. – 1954. – № 15. – С. 15–20.

1955

Михайлик А. Ф. **Больше** внимания вопросам градостроительства / А. Ф. Михайлик // Всесоюзное совещание строителей : сб. тр. – Москва (РФ) : Госиздат, 1955. – С. 256.

Михайлик А. Ф. **Задачи** планировки и застройки г. Харькова / А. Ф. Михайлик // Вопросы планировки и застройки г. Харькова : сокращ. стенограмма совещ., провед. исполкомом Харьков. гор. Совета депутатов трудящ. и Ин-том градостроит. Акад. архит. УССР 23–24 июня 1955 г. – Киев : Госстройиздат УССР, 1955. – С. 4–6, 62.

Михайлик А. Ф. **Из истории** нашего города / А. Ф. Михайлик // Красное знамя. – 1955. – 12 июня.

1956

Михайлик А. Ф. **Індустріальний** Харьков в шестой пятилетке / А. Ф. Михайлик // Блокнот агитатора. – 1956. – № 10. – *

Михайлик А. Ф. [**Рецензия**] / А. Ф. Михайлик. – Рец. на кн.: Планировка и благоустройство городов / А. Е. Страментов. – [Б. м. : б. и.], 1956. – С. 4.

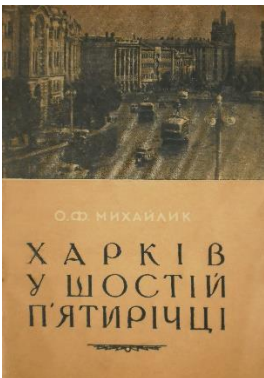
Михайлик А. Ф. **300-летие** Харькова / А. Ф. Михайлик // Известия. – 1956. – 20 мая.

Михайлик А. Ф. **Харьков** в шестой пятилетке / А. Ф. Михайлик. – Харьков : Харьков. обл. изд-во, 1956. – 45 с.

Книга повествует о том, что величественные задачи новой пятилетки требуют от всех работников промышленности, транспорта, связи, культуры, просвещения, здравоохранения, городского хозяйства, от всех трудящихся Харькова больших усилий и напряжённого труда.

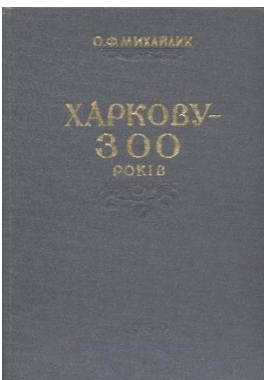
Михайлик О. Ф. **До історії** забудови та планівки м. Харькова / О. Ф. Михайлик // Наукові праці Харківського інституту інженерів комунального будівництва. – Харків : ХІКБ, 1956. – № 7. – С. 121–135.

Михайлик О. Ф. **Харків** у шостій п'ятирічці / О. Ф. Михайлик. – Харків : Харків. обл. вид-во, 1956. – 46 с. – (Додаток до Блокноту агітатора № 22).

По шостому п'ятирічному плану передбачається зростання всіх галузей народного господарства: важкої промисловості, машинобудування, сільського господарства, житлово-комунального господарства та забезпечення подальшого зростання добробуту радянського народу. Тому перед трудівниками міста Харькова стоять великі завдання.

Книга призначена широкому загалу читачів.

Михайлик О. Ф. **Харькову – 300 років** : короткий історико-екон. нарис / О. Ф. Михайлик. – Харків : Харків. обл. вид-во, 1956. – 132 с. : іл.

Книга «Харькову – 300 років» є популярним історико-економічним нарисом, в якому основну увагу приділено питанням міського господарства, будівництва, архітектури і планування. Кожний розділ книги має самостійне значення.

Книга призначена широкому загалу читачів.

1957

Михайлик А. Ф. **Архитектура** и планировка г. Харькова / А. Ф. Михайлик // Харьков : справочная книга. – Харьков : Харьков. обл. изд-во, 1957. – С 111–152.

Михайлик А. **Вопросы**, требующие разрешения : [о правах гор. Советов по руков. местной промышл. и гор. хоз-вом на примере г. Харькова] / А. Михайлик // Советы депутатов трудящихся. – 1957. – № 2. – С. 75–77.

Михайлик А. Ф. **Харьков** / А. Ф. Михайлик // Большая советская энциклопедия : в 50 т. – 2-е изд. – Москва (Россия) : Советская энциклопедия, 1957. – Т. 46. – С. 79–81.

Михайлик А. Ф. **Харьков** / А. Ф. Михайлик, Ю. Ю. Кондуфор // Британская энциклопедия. – Лондон (Англия): [б. и.], 1957. – *

1958

Михайлик А. Ф. **Харькову – 300 лет** : краткий историко-экон. очерк / А. Ф. Михайлик. – Харьков : Харьков. обл. изд-во, 1958. – 160 с. : ил.

Книга «Харькову – 300 лет» представляет собой историко-экономический очерк, в котором кратко, в популярной форме излагаются основные этапы в развитии Харькова на протяжении трёхсотлетней истории, важнейшие события в экономике и культуре города и во всей его жизни. Книга состоит из 7 разделов, каждый раздел имеет самостоятельное значение.

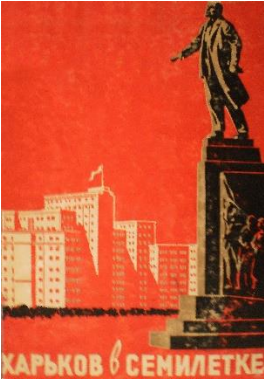
Во втором издании в текст внесены значительные дополнения, которые в основном коснулись разделов: «Харьков революционный», «Промышленность Харькова» и «Городское хозяйство».

Книга предназначена широкому кругу читателей.

Михайлик О. Ф. **Архітектура** / О. Ф. Михайлик // Харків : путівник. – Харків : Харків. обл. вид-во, 1958. – С. 74–99.

Харьков – город новостроек : [беседа с председателем Харьков. горисполкома А. Ф. Михайликом] // Строительство и архитектура. – 1958. – № 5. – С. 24–25.

1961

Кондратьев Н. Ф. **Харьков** в семилетке / Н. Ф. Кондратьев, А. Ф. Михайлик. – Харьков : Харьков. кн. изд-во, 1961. – 114 с.

В книге авторы поставили перед собой задачу в живой популярной форме рассказать о том, с чем пришёл трудовой Харьков к началу семилетки. Рассмотрены задачи на 1959–1965 гг. Авторы попытались ответить на вопросы о перспективах развития промышленности Харькова за годы семилетки, о новом жилищном и гражданском строительстве, о перспективах роста культурных, учебных и школьных учреждений, органов здравоохранения, торговли и общественного питания, о благоустройстве города. Рассказано в

самом сжатом виде, изложено самое важное и основное.

Книга предназначена широкому кругу читателей.

1968

Михайлик А. **Несколько** назревших вопросов / А. Михайлик // Экономика Советской Украины. – 1968. – № 4. – С. 73–78.

ПУБЛІКАЦІ ПРО О. Ф. МИХАЙЛИКА

1. Михайлик Алексей Федосеевич. – Архив Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, личное дело.

2. Михайлик Алексей Федосеевич // Архитекторы Харькова / [под общ. ред. С. Чечельницкого]. – Харьков : [б. и.], 2008. – С. 66, 181.

3. Михайлик Алексей Федосеевич // Записки архитектора / П. Е. Шпара. – Киев : Будивэльнык, 1988. – С. 67, 78.

4. Михайлик Алексей Федосеевич // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 годы) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой ; [редкол.: В. И. Астахова и др.] ; Народная укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 519–520. – (Харьковский биографический словарь).

5. Михайлик Алексей Федосеевич // Учёные Харькова к годовщине освобождения родного города. – Харьков : Знамя, 1944. – С. 34.

6. Михайлик Алексей Федосеевич (1953–1960) // Во главе города: руководители Харьковского городского самоуправления / А. Н. Ярмаш, А. Н. Головки, Л. П. Добреля, В. В. Пикина. – Харьков : Основа, 1998. – С. 122. – (Серия «Харьковский биографический словарь»).

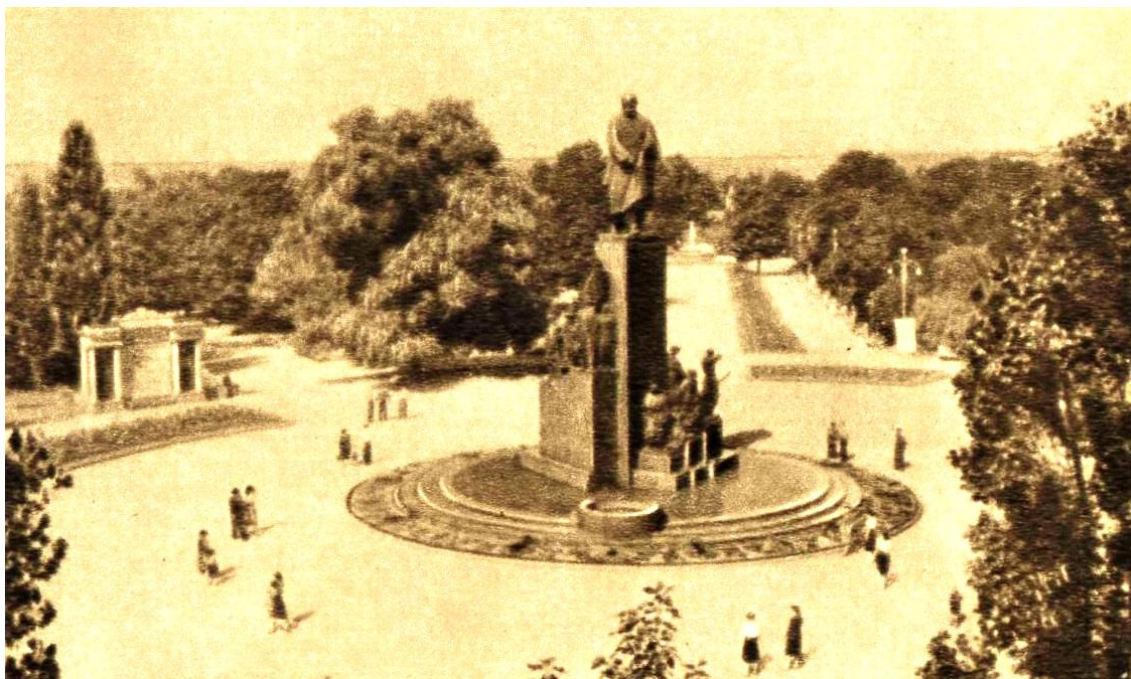
7. Михайлик Олексій Федосійович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлисеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 14, 33, 46, 48, 57, 63.

8. Михайлик Олексій Федосійович // Харківський інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945 / [керівник проекту В. М. Бабаєв ; гол. редкол. Л. М. Шутенко ; коорд. проекту Т. П. Єлісеєва ; упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – С. 133, 136. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).

9. Михайлик Олексій Федосійович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівн. вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 24, 44, 114, 121, 122, 129, 133, 134, 140, 163, 297, 308.

10. Про перейменування об'єктів топоніміки м. Харкова [Електронний ресурс] : рішення Харківської міської ради від 20.11.2015 № 12/15. – Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/document/pro-pereymenuvannya-obektiv-toponimiki-mista-kharkova-48723.html>, вільний. – (дата звернення: 14.11.2016). – Назва з екрана.

11. Харьковские головы. А. Ф. Михайлик : [краткая биографическая справка. Алексей Федосеевич Михайлик, 1906–1985] // Городская газета. – 1998. – 7 мая. – С. 30.

Сад Шевченка, м. Харків, 1949 р.

ЦУПКО ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ

**Директор Харківського інституту
інженерів комунального будівництва
(1954–1960 рр.)**

ЦУПКО ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ (1902–1960 рр.)

Директор ХПКБ (1954–1960 рр.)
Кандидат технічних наук, доцент
Завідувач кафедри будівельного виробництва (1954–1960 рр.)

Цупко Василь Григорович народився у ст. Дебальцево Єкатеринославської губернії (Луганської обл.) 7 січня 1902 р. Батько працював машиністом на залізниці.

1919–1921 рр. – кочегар Донецького залізничного депо, ст. Дебальцево.

1921–1923 рр. – студент робочого факультету Харківського технологічного інституту (ХТІ).

1923–1929 рр. – студент інженерно-будівельного факультету ХТІ.

1927–1929 рр. – виконроб Окркомхозу, м. Харків.

1929–1931 рр. – асистент, аспірант, декан інженерно-будівельного факультету Харківського інженерно-будівельного інституту.

1931–1933 рр. – заступник начальника проектно-конструкторського бюро, м. Нікополь Дніпропетровської обл.

1933–1935 рр. – старший науковий співробітник Інституту споруд, м. Харків.

1935–1937 рр. – начальник, головний інженер УВБР 107 Київського військового округу, м. Славутич Вінницької обл.

1937–1940 рр. – начальник, головний інженер БУ № 2 будівельного тресту № 26; заступник головного інженера будівельного тресту № 26.

1940–1941 рр. – начальник технічного відділу Водоканалтресту, м. Харків.

1941–1944 рр. – начальник, головний інженер відділу комунального будівництва заводу 135 та № 23 НКАП, м. Харків, м. Молотов (м. Пермь), м. Москва, м. Харків.

1944–1946 рр. – головний інженер ОБМЧ 301 Наркомжитлоцивільбуду, м. Харків.

1946 р. – старший викладач кафедри будівельного виробництва ХІБІ.

1947–1949 рр. – доцент кафедри будівельного виробництва.

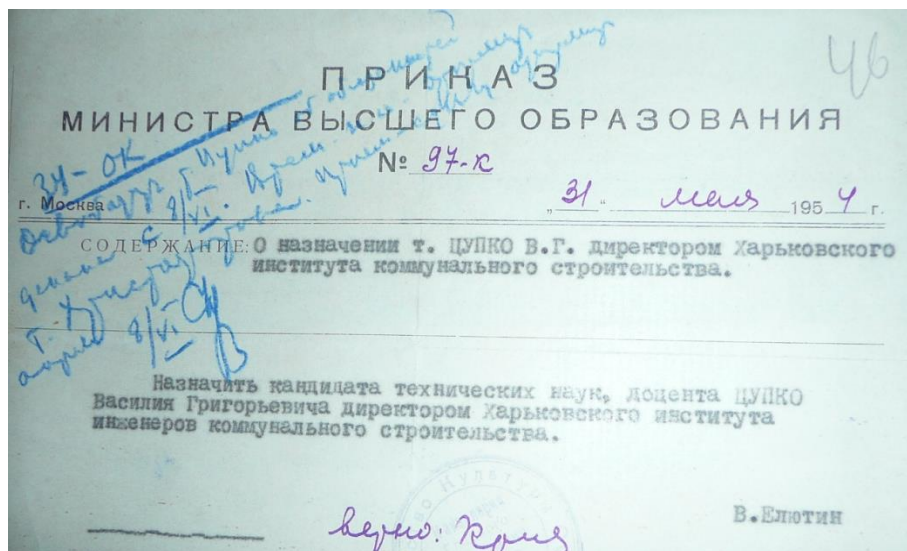
1949 р. – затверджено вчене звання доцента кафедри будівельного виробництва.

1949–1952 рр. – призначено деканом санітарно-технічного факультету.

1951 р. – після захисту дисертації за темою «Дослідження методів виготовлення та монтажу армокам'яних та залізобетонних елементів настила перекриття цивільних будівель» присвоєно вчений ступінь кандидата технічних наук.

1952 р. – декан гідротехнічного факультету ХІБІ, доцент кафедри організації та економіки будівництва.

У 1954 р. у ХПКБ з'являються нові кафедри – архітектури та будівельного виробництва. Останню очолив В. Г. Цупко, викладав курс «Організація будівельного виробництва». 31 травня 1954 р. Василя Григоровича Цупка було призначено директором ХПКБ [1, 3, 5, 6].

Залікувавши повоєнні рани, ХПКБ в період директорства В. Г. Цупка зробив перші помітні кроки на шляху свого розширення. У 1954 році починається будівництво навчально-лабораторного електромеханічного корпусу площею 1322,2 м² (введено в експлуатацію у 1963 р.), а в 1956 р. відбуваються зміни і в напрямку підготовки фахівців. Економічний факультет ХПКБ все більше уваги починає приділяти підготовці інженерів-економістів для будівельної галузі (на відміну від колишньої орієнтації на комунальне господарство), яка розвивалася дуже швидкими темпами.

Саме у цей період (у 1956 р.) розпочинає свою історію рух студентських будівельних загонів ХПКБ.

Перший студентський будівельний загін інституту, 1956 р.

У цьому ж році відбувся перший випуск іноземних студентів (інженерів-містобудівників) – чотирьох громадян Польщі та Румунії. Починає свою діяльність факультет заочного навчання, який без відриву від виробництва готує фахівців міського будівництва і господарства, економіки та організації міського господарства, економіки та організації будівництва.

У 1957 р. у ХПКБ навчалося 1670 студентів, 244 випускники навчального закладу поповнили лави фахівців галузі.

У 1958 р. в інституті було введено вечірню форму навчання на трьох факультетах: будівельному, інженерно-економічному та міського електротранспорту, а через рік вечірнє відділення ХПКБ було реорганізоване у вечірній факультет.

31 жовтня 1958 р. достроково був введений в експлуатацію новий навчальний корпус, в якому зараз працює кафедра інженерної екології. У цокольному поверсі цього корпусу студенти отримали справжній спортивний зал з душовими. Збільшилася кількість викладачів – у 1958/59 навчальному році педагогічний колектив інституту налічував 132 особи.

Площа ім. Дзержинського, м. Харків, 1950-ті роки

Можна зазначити, що період директорства В. Г. Цупка знаменується суттєвими організаційними змінами в інституті, що безсумнівно є свідченням значного особистого внеску директора у підготовку фахівців комунальної галузі [4, 5, 6].

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ В. Г. ЦУПКА

1930

Цупко В. Г. **Особенности** статического расчёта многостержневых статически неопределимых систем / В. Г. Цупко. – [Б. м. : б. и.], 1930. – *

1938

Цупко В. Г. **Скоростное** строительство и оперативное планирование, контроль и учёт выполнения строительных работ / В. Г. Цупко. – [Б. м. : б. и.], 1938. – *

1945

Цупко В. Г. **Изготовление** и монтаж щитков сухой штукатурки / В. Г. Цупко. – [Б. м. : б. и.], 1945. – *

1948

Цупко В. Г. **Исследование** методов изготовления и монтажа армокаменных и железобетонных элементов настила перекрытий гражданских зданий / В. Г. Цупко. – [Б. м. : б. и.], 1948. – *

Цупко В. Г. **Строительные** конструкции из местных строительных материалов / В. Г. Цупко. – [Б. м. : б. и.], 1948. – *

1956

Цупко В. Г. **Практика** по-новому : [для студентов ХИИКСа введен новый порядок прохождения производственной практики] / В. Г. Цупко // Красное знамя. – 1956. – 2 июня.

1958

Цупко В. Г. **Учитывать** сезонность производства / В. Г. Цупко // Вестник высшей школы. – 1958. – № 11. – С. 3–34.

1959

Методические указания по составлению курсового проекта по организации и планированию строительства : для 5 курса факультета ГСХ и 4 курса спец. ЭЭОС / Харьков. ин-т инж. коммун. стр-ва ; сост. В. Г. Цупко. – Харьков : ХИИКС, 1959. – *

1961

Цупко В. Г. **О перспективном** планировании поточного жилищного строительства / В. Г. Цупко // Строительство и архитектура. – 1961. – № 1. – С. 160–165.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО В. Г. ЦУПКА

1. Цупко Василий Григорьевич. – Архив Харьковского национального университета радиоэлектроники, личное дело.

2. Цупко Василий Григорьевич // Записки архитектора / П. Е. Шпара. – Киев : Будивэльник, 1988. – С. 78.

3. Цупко Василий Григорьевич [Электронный ресурс] // История Харьковского технологического института в лицах : биобиблиогр. указатель / Научная библиотека НТУ «ХПИ». – Электронные текстовые данные. – Режим доступа: http://library.kpi.kharkov.ua/PREPODAVATELY/PR_%D0%9B.html, свободный. – (дата обращения: 14.11.2016). – Загол. с экрана.

4. Цупко Василий Григорьевич // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 годы) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой ; [редкол.: В. И. Астахова и др.] ; Народная укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 521–522. – (Харьковский биографический словарь).

5. Цупко Василь Григорович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 63, 64, 65, 124, 128.

6. Цупко Василь Григорович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівн. вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 24, 134, 138, 140, 163, 301, 312.

www.arabeska.ru

РЕКТОРИ

www.arabeska.ru

БУТЕНКО ЮРІЙ ІЛІЧ

**Ректор Харківського інституту
інженерів комунального будівництва
(1962–1975 рр.)**

БУТЕНКО ЮРІЙ ІЛЛІЧ

(1926–1993)

Ректор ХІКБ (1962–1975 рр.)
Кандидат технічних наук, професор
Заслужений працівник Вищої школи України
Дійсний член Академії інженерних наук України
Голова Ради ректорів ВНЗ м. Харкова (1973–1975 рр.)
Перший заступник Міністра ВССО УРСР (1975–1988 рр.)
Постійний представник України при ЮНЕСКО

Біографія

Бутенко Юрій Ілліч народився 24 травня 1926 р. в м. Харкові у родині службовців. Батько працював завідувачем сільгоспвідділу Харківського району, мати – домогосподарка.

1933–1941 рр. – навчався у школі.

1941–1943 рр. – разом з родиною перебував в евакуації у Мачешанському районі Волгоградської області.

1943 р. – повернувся до м. Харкова та вступив на підготовчі курси Харківського інституту інженерів залізничного транспорту (зараз – Український державний університет залізничного транспорту).

1944–1949 рр. – навчання на механічному факультеті ХІІЗТ, який закінчив з відзнакою; присвоєно кваліфікацію інженер-механік шляхів сполучення.

1949–1950 рр. – працює старшим лаборантом на кафедрі будівельної механіки ХІІЗТ.

1950–1951 рр. – завідувач лабораторії кафедри будівельної механіки ХІІЗТ.

1951–1952 рр. – викладач кафедри будівельної механіки ХІІЗТ.

1952–1956 рр. – навчається в аспірантурі без відриву від викладацької діяльності (асистент кафедри будівельної механіки ХІІЗТ).

1956 р. – отримав вчений ступінь кандидата технічних наук.

1957 р. – доцент кафедри будівельної механіки ХІІЗТ.

1958 р. – переведено на посаду старшого викладача.

1962 р. – призначено ректором Харківського інституту інженерів комунального будівництва (зараз – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова).

1963 р. – присвоєно вчене звання доцента.

1969–1970 рр. – призначено заступником Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР.

1970–1975 рр. – ректор Харківського інституту інженерів комунального будівництва.

1973–1975 рр. – голова Ради ректорів ВНЗ м. Харкова.

1975–1988 рр. – Перший заступник Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР.

1988–1993 рр. – професор кафедри будівельної механіки Київської філії ХІІЗТ.

Помер Юрій Ілліч 11 жовтня 1993 р. у м. Києві [2, 5, 6, 10].

Навчання та праця в Харківському інституті інженерів залізничного транспорту

У 1949 р., після закінчення з відзнакою навчання у ХІІЗТ за спеціальністю інженер-механік шляхів сполучення, талановитому студенту було запропоновано залишитись в інституті на науково-педагогічній роботі. Трудовий шлях Юрій Ілліч розпочав на посаді лаборанта, а згодом – завідувача лабораторії.

1 листопада 1952 р. його було зараховано до аспірантури при кафедрі будівельної механіки. За період проходження теоретичного курсу аспірантури та під час роботи над дисертацією Ю. І. Бутенко проявив себе як талановитий науковець, здатний самовдосконалюватися, що вміє опановувати методики експериментального і теоретичного наукового дослідження. Він оволодів навичками правильного підходу до самостійної постановки наукових завдань в галузі теорії споруд [7]. Виконана ним дисертаційна робота являє собою теоретично-експериментальне дослідження, яке має наукове та практичне значення для будівництва. Отримані результати дозволяють використовувати додаткові запаси міцності при проектуванні арокних конструкцій.

У 1956 р. Ю. І. Бутенко отримав вчений ступінь кандидата технічних наук, захистивши кандидатську дисертацію на тему «Дослідження несучої здатності та розрахунок двошарнірних арок з урахуванням пластичних властивостей матеріалів».

Цього ж року починає викладати будівельну механіку на посадах: асистент, старший викладач, зарекомендувавши себе якнайкраще у навчально-методичній роботі кафедри. На високому теоретичному рівні ним було викладено самостійні курси лекцій з опору матеріалів на будівельному та експлуатаційному факультетах. Як вимогливий педагог, вмів досягти плідної та дружньої роботи студентського колективу [18].

За досягнуті успіхи у справі підготовки інженерних кадрів, проявлену ініціативу та активну участь у галузі науково-дослідницької та навчально-методичної роботи Міністерством шляхів сполучення УРСР та ЦК профспілки працівників залізничного транспорту Юрія Ілліча Бутенка було нагороджено Почесною грамотою та іменним годинником від Міністра шляхів сполучення УРСР [1].

Ректор Харківського інституту інженерів комунального будівництва (ХІІКБ)

12 травня 1962 р. за Наказом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти України Ю. І. Бутенка було призначено ректором ХІІКБ [2].

Це був період дійсного відродження інституту. Юрію Іллічу Бутенку як людині, наділеній стратегічним баченням перспектив, вдалося безпомилково відчувати веління часу, коли у державній політиці СРСР вирішення проблем житлової і комунальної сфер та забезпечення певного рівня комфорту населення було висунуто на перший план.

Він зміг докорінно змінити статус колишнього скромного ВНЗ і підняти його авторитет на доти небачену висоту. Під керівництвом Юрія Ілліча ХПКБ став одним із найпрестижніших вузів Харкова та України. Із 1962 по 1976 рр. викладацький склад ХПКБ зріс із 116 до 324 осіб. Постійний пошук нових шляхів розвитку інституту спонукав до створення зовсім нових напрямків підготовки спеціалістів. Так, від академії ім. Л. О. Говорова інститут безкоштовно отримав обладнання для лабораторії світлотехніки, а у 1964 р. на підставі наказу МВ і ССО УРСР в інституті було організовано кафедру світлотехніки і джерел світла. При цій кафедрі у складі науково-дослідного сектору в 1969 р. було створено лабораторію пускорегулюючих апаратів. У 1965 р. на базі кафедри електротехніки з'явилась кафедра електропостачання міст, а 1966 року від кафедри планування і благоустрою міст було відокремлено самостійну кафедру геодезії.

У цей період інститут розпочав підготовку спеціалістів для житлово-комунальної галузі не тільки України, але й багатьох регіонів Радянського Союзу, а також країн Азії та Африки. Загальна кількість студентів у 1975 р. становила 4580 осіб. Йшла наполеглива робота над нарощуванням навчальних площ.

У 1963 р. силами співробітників та студентів ХПКБ було здійснено складання проекту південного (головного) корпусу інституту. Очолював авторський колектив архітектор Г. В. Сихарулідзе. Як згадував ветеран інституту С. І. Кувшинов, студенти на цьому будівництві працювали регулярно у дві зміни, а у критичні моменти туди посиляли підмогу, знімаючи людей з занять. Це була насправді студентська будова. Завдяки ентузіазму та професійній майстерності колективу у 1976 р. інститут отримав свій головний корпус по вул. Чорноглазівській площею 13 720 м².

Комплекс студентських гуртожитків та навчально-лабораторних корпусів, м. Харків, 1975 р.

Значно розширилась матеріально-технічна база інституту. У 1963 р. введено в експлуатацію навчально-лабораторний корпус для факультету міського електротранспорту і гуртожиток № 2 (пров. Отакара Яроша, 7); у 1967 р. – новий корпус для інженерно-будівельного факультету і гуртожиток № 3 площею 6347 м², розрахований більш ніж на 500 студентів (пров. Отакара Яроша, 10); у 1971 р. – гуртожиток № 4 площею 5890 м², де змогли розміститися 504 студента (пров. Отакара Яроша, 2). Почав діяти санаторій-профілакторій [8, 10].

Ректор Ю. І. Бутенко та викладачі інституту у студентському гуртожитку

З ім'ям Юрія Ілліча Бутенка пов'язаний розвиток студентських будівельних загонів ХПКБ. Географія об'єктів, зданих в експлуатацію студзагонівцями, надзвичайно широка: Харківська область, Тюмень, Сургут, Надим, Полтава, Казахстан, Улан-Батор (Монголія), Угорщина.

Урочисті збори бійців СБЗ ХПКБу. Зліва – ректор Ю. І. Бутенко, Крайній справа – командир об'єднаного СБЗ Л. М. Шутенко, м. Харків, 1971 р.

Послідовно і наполегливо колектив ХПКБ працював над поліпшенням умов праці та відпочинку студентів. У 1964 р. ХПКБ занесено до Книги Літопису трудових справ комсомолу республіки, а у 1966 і 1967 рр. рішенням ЦК профспілок і колегії МВ і ССО УРСР інституту двічі присуджується Республіканська премія «За зразкову організацію праці, побуту і відпочинку студентів». ХПКБ визнається переможцем Республіканського змагання з трудового виховання студентської молоді. За ударну роботу студентських будівельних загонів інституту було вручено на довічне зберігання почесний Червоний прапор ЦК ЛКСМУ із занесенням комсомольської організації до Золотої Книги Пошани комсомолу України. У 1970 р. при інституті під головуванням ректора Ю.І.Бутенка була створена постійно діюча рада з питань побуту студентів. Неодноразово інститут входив до числа переможців Республіканського конкурсу на кращу організацію умов праці, побуту і відпочинку студентів. За підсумками виконання колективом інституту умов цього конкурсу рішенням колегії МВ і ССО УРСР і президії Української республіканської профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ у 1970 р. ХПКБ було присуджено першу премію, у 1973 р. – інститут зайняв I місце у Всесоюзному конкурсі на кращу організацію умов праці, побуту і відпочинку студентів.

У 1969 р. у лісопарковій зоні м. Харкова – Сокольниках було розгорнуто будівництво чудової лижної бази з борцівським та важкоатлетичним спортзалами, а у 1971 р. вона відкрила двері для спортсменів ХПКБ. У 1974 році проект був удостоєний бронзової медалі на ВДНГ СРСР як краща спортивна споруда.

Лижна база ХПКБ, м. Харків, 1970-ті рр.

У 1966 р. при кафедрі вищої математики була створена лабораторія обчислювальної техніки. У ХПКБ розпочалася ера інформаційних технологій. За рішенням Колегії МВ і ССО УРСР із 11.02.1974 р. до 15.05.1974 р. в інституті було організовано вивчення електронно-обчислювальної техніки усіма викладачами вишу.

У ХПКБ були відкриті нові, актуальні, необхідні міському господарству країни, спеціальності: «Світлотехніка і джерела світла» (у 1962 р.), «Електропостачання міст» (у 1963 р.), «Промислове і цивільне будівництво» (у 1964 р.), «Очищення природних і стічних вод» (у 1966 р.), у 1974 р. була відновлена підготовка архітекторів. Щорічний набір складав 350–400 осіб.

У 1975 р. ХПКБ досяг рівня одного з авторитетніших вищих навчальних закладів нашої республіки. На той час ним було підготовлено близько 10 000 висококваліфікованих фахівців. На денному, вечірньому та заочному відділеннях навчалася понад 4 000 студентів. На 24 кафедрах працювало 300 викладачів, з яких 135 мали наукові ступені та звання. На трьох факультетах велася підготовка спеціалістів з 9-ти спеціальностей [10].

Відкриваючи нові горизонти розвитку нашого інституту, Ю. І. Бутенко чітко усвідомлював важливість спадкоємності традицій у цьому процесі. Тому в середині 60-х років він ініціював збір матеріалів щодо історії нашого навчального закладу. Пошук інформації та відеоматеріалів проводився не тільки в Україні, але й у Середній Азії та на Кавказі, де під час евакуації перебував ХПКБ. Зібрані матеріали склали основу першої музейної експозиції з історії ВНЗ, відкритої у 1967 р. Нині Музейний комплекс ХНУМГ ім. О. М. Бекетова має майже 50-літню історію плідної праці.

Голова Ради ректорів ВНЗ м. Харкова

На вирішення проблем організації навчального процесу, поліпшення умов праці та відпочинку студентів значною мірою була спрямована діяльність Ради ректорів ВНЗ м. Харкова, яка була створена як громадський орган у 1967 році і працювала на громадських засадах. На той час очолив Раду В. Г. Новіков, ректор Інституту радіоелектроніки. У 1972 р. МВ і ССО УРСР затвердив положення про Раду ректорів та склад Ради ректорів Харківського центру ВНЗ, до складу якого входило 24 ВНЗ Харківської, Сумської та Белгородської областей.

Завданнями Ради ректорів було: координація діяльності ВНЗ; узагальнення та розповсюдження досвіду організації навчального процесу, виховної та науково-дослідницької роботи; підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу; розробка пропозицій з подальшого розвитку вищої освіти в регіоні; посилення зв'язку ВНЗ з підприємствами; розробка заходів щодо покращення житлово-побутових умов викладачів та студентів; укріплення міжвузівської навчально-матеріальної бази. Вирішувати ці складні завдання могла тільки працездатна Рада. До неї, окрім ректорів ВНЗ, було включено керівників місцевих органів влади, громадських організацій, промислових та сільськогосподарських підприємств, студентів.

У квітні 1973 р. Раду ректорів Харківського регіону очолив Ю. І. Бутенко. До складу Ради входило 57 осіб. За роки головування у Раді ректорів (до 1975 р.) Ю. І. Бутенко зробив величезний внесок як в організацію її роботи, так і у вирішення багатьох поставлених перед нею завдань. У центрі уваги Ради завжди були найактуальніші, найважливіші питання життєдіяльності ВНЗ: використання обчислювальної техніки у ВНЗ, розробка системи АСУ-ВНЗ, поширення мережі факультетів, підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу Харківського центру ВНЗ, створення при Харківській Раді ректорів опорного пункту видавничого об'єднання «Вища школа», розподіл майданчиків для будівництва гуртожитків ВНЗ та хід проектування нового студмістечка, хід будівництва міжвузівського спортивного комплексу «Вища школа» та визначення базового вишу з підготовки спортсменів високого класу. Досвід діяльності цього впливового органу згодом був поширений у всіх регіонах республіки і став потужним фактором розвитку вищої школи України. Президія Ради розглядала питання про готовність студентських загонів до трудового семестру, про проведення всесоюзної олімпіади «Студент та науково-технічний прогрес» та ін.

Ось декілька фактів. У 1974–1975 навчальному році у ВНЗ було введено єдину систему обліку поточної успішності та періодичної атестації студентів, було відкрито спеціалізований магазин з продажу підручників «Вища школа»; скоординовано діяльність вузівських та міських бібліотек. На підприємства було відправлено збірник анотацій проведених у ВНЗ науково-дослідницьких робіт. Значну роль в об'єднанні науки з виробництвом зіграли «Дні науки» [4].

Авторитет Ради ректорів, її роль зростали з кожним роком. Вона займалась питаннями профорієнтації, прийому молоді у виші, підтримувала прогресивні форми вступних іспитів, узагальнювала та розповсюджувала досвід кращих ВНЗ.

Перший заступник Міністра вищої та середньої спеціальної освіти України

У 1969 р., у зв'язку із призначенням на посаду заступника Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР, Ю. І. Бутенко залишив посаду ректора, але вже у 1970 р. повернувся у ХІКБ і очолював його до 1975 р. [2].

У 1975 році Ю. І. Бутенка призначено першим заступником Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР. За його безпосередньої участі удосконалювалася мережа навчальних закладів в Україні, розширювалася підготовка фахівців з нових напрямків науки і техніки, змінювалася матеріальна база ВНЗ і технікумів України.

За цей період у ВНЗ міністерством введено в дію 10 навчально-лабораторних корпусів площею 80,3 тис. м², 15 студентських гуртожитків, 5 студентських їдалень та 6 об'єктів наукового та допоміжного призначення. Кращими в цьому напрямку були Київський та Львівський політехнічний інститути, Київський та Макіївський інженерно-будівельний інститути, Криворізький гірничорудний інститут, Харківський інститут інженерів комунального будівництва, Дніпропетровський хіміко-технологічний інститут.

Покращилось медичне забезпечення студентів та учнів. У цей період їх обслуговували 12 поліклінік, 4 лікарні, 82 здоровпункти та 25 санаторіїв-профілакторіїв.

На 1976–1980 рр. було заплановано значне розширення мережі оздоровчо-спортивних таборів, їдалень, буфетів та студентських кафе.

Перший заступник міністра МВ і ССО УРСР Ю. І. Бутенко та ректор Л. М. Шутенко на відкритті Музею історії ХПКБу, 1980 р.

З метою покращення якості підготовки спеціалістів, вдосконалення навчального процесу, підвищення успішності та зниження відсівів у процесі навчання приділялася увага вирішенню таких завдань:

– систематичному відновленню та переробці робочих навчальних планів та програм; розробці наскрізних програм за спеціальностями, структурно-логічних схем курсів та технологічних карт лекційних, практичних та семінарських занять;

– подальшому покращенню планування та організації самостійної роботи студентів та учнів, забезпеченню реальної відповідності обсягу домашніх завдань та часу, що відводиться для їх виконання; здійсненню та безперервному вдосконаленню системи контролю й організації самостійної роботи студентів та учнів з використанням обчислювальної техніки, методів програмованого навчання та контролю, технічних засобів. Цьому сприяло широке вивчення фактичного стану організаційної роботи в бібліотеках більшості вишів УРСР незалежно від їх відомчої підпорядкованості та розробка конкретних засобів з покращення діяльності бібліотек ВНЗ. Також було розповсюджено досвід організації самостійної підготовки слухачів під керівництвом викладачів. В деяких інститутах створено кабінети самопідготовки, оснащені технічними засобами та необхідною навчальною літературою (Харківський інститут інженерів комунального будівництва, Харківський інженерно-економічний інститут, Київський технологічний інститут харчової промисловості та ін.);

– вдосконаленню системи поточного контролю знань студентів та учнів, організації безперервного аналізу навчально-виховного процесу за двома напрямками: факультет – група – студент та кафедра – дисципліна – викладач, особливо методами безпосереднього вимірювання рівня знань;

– подальшому розвитку та вдосконаленню науково-дослідної роботи студентів ВНЗ як обов'язкового елементу навчального процесу, впровадженню в практику роботи кафедральних наукових студентських семінарів під керівництвом завідувачів кафедр, професорів, найбільш кваліфікованих доцентів, виступам кожного випускника з науковим докладом, розширенню практики реального курсового та дипломного проектування. Науково-дослідна робота студентів, що виконується за навчальним планом, органічно поєднувалася з їх участю в реалізації госпдоговірних та держбюджетних робіт;

– інтенсифікації навчального процесу на основі широкого використання обчислювальної техніки, технічних засобів контролю та навчання, підвищенню наочності викладання;

– вдосконаленню форм організації та проведення практичної підготовки, виробничої практики студентів та учнів і стажування молодих спеціалістів;

– покращенню зв'язків середніх спеціальних навчальних закладів із ВНЗ для надання дієвої допомоги предметним (цикловим) комісіям з організації навчального процесу;

– широкому розповсюдженню позитивного досвіду з організації навчального процесу.

Крім завдань з організації навчального процесу, Міністерство вищої та середньої спеціальної освіти УРСР, зокрема й перший заступник міністра Ю. І. Бутенко, вирішувало багато інших важливих питань:

– під постійним контролем знаходилась робота студентських будівельних загонів, широко застосовувались перевірки організації роботи студентських загонів за участю представників міністерств та відомств, на об'єктах яких працювали студенти;

– організація регіональних нарад з широким залученням викладачів вишів та вчителів шкіл для обговорення підсумків вступних іспитів у ВНЗ, розробка заходів з уніфікації вимог у школах та на вступних іспитах;

– удосконалення діяльності рад ректорів центрів ВНЗ, економічних регіональних зв'язків, подальше вдосконалення структури цих рад, додатково створено 9 територіальних центрів при ВНЗ;

– покращення роботи з підбору кандидатів та створення резерву кандидатів на вступ до аспірантури;

– покращення організації підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу.

За вагомий внесок у розвиток системи вищої освіти в Україні, за видатні організаторські здібності Ю. І. Бутенко був удостоєний звання «Заслужений працівник Вищої школи України» [3, 17].

Праця у Київській філії Харківського інституту інженерів залізничного транспорту

Роботу у Міністерстві Ю. І. Бутенко успішно поєднує із науково-педагогічною діяльністю у Київській філії Харківського інституту інженерів залізничного транспорту.

Із 1988 р., після звільнення з посади першого заступника Міністра вищої та середньої спеціальної освіти, Юрій Ілліч повністю присвятив себе педагогічній діяльності. Працював професором на кафедрі будівельної механіки та гідравліки Київської філії ХІІЗТ [1]. Слухачами його лекцій були студенти, аспіранти, викладачі інституту, а також фахівці будівельної галузі. Ю. І. Бутенко керував науковими проектами студентів, проводив підготовку студентів до доповідей на наукових конференціях. Юрій Ілліч проявив себе не тільки як науковець, а й творчий, вдумливий педагог. Він постійно шукав та знаходив досконалі шляхи та засоби навчання студентів. Його заняття завжди відрізнялись яскравістю та насиченістю. Велику увагу Юрій Ілліч приділяв методичній роботі. Під його редакцією були видані навчальні посібники з будівельної механіки, у яких враховано його великий педагогічний досвід. З ініціативи Юрія Ілліча та за його співавторством були підготовлені та видані з грифом МВ і ССО УРСР підручник та керівництво до практичних занять з будівельної механіки. У цих виданнях реалізовані його ідеї подання матеріалу та особливості викладання курсу у виші.

Наукова школа та наукові публікації

Юрій Ілліч Бутенко активно займався педагогічною діяльністю, проводив велику науково-методичну роботу. Створив у ХІІКБ наукову школу з дослідження металевих і залізобетонних оболонок та арочних конструкцій. Як справжній вчений Ю. І. Бутенко приділяв велику увагу розвитку наукових досліджень в інституті. Перед колективом ХІІКБ він поставив завдання розгорнути студентську науку як основу професійної підготовки майбутніх фахівців. Активно діяли студентські наукові гуртки з різноманітних проблем науки і техніки, значна частина учасників яких стала провідними вченими ХІІКБ. У 1968 році були премійовані студенти інституту, роботи яких зайняли 1–3 місця на Республіканському конкурсі студентських наукових робіт з проблем природничих та технічних наук. У 1969 році рішенням Бюро ЦК ВЛКСМ та МВ і ССО СРСР в інституті створена Рада молодих вчених.

За цей період Юрій Ілліч підготував 11 кандидатів наук. Деякі з них сьогодні викладають у Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова та інших ВНЗ м. Харкова та України [10].

Ю. І. Бутенко – автор та співавтор понад 150 наукових праць, серед яких навчальні посібники та підручник, за якими навчалися покоління майбутніх інженерів колишнього Радянського Союзу:

- Матричные алгоритмы в строительной механике стержневых систем: учеб. пособие (1980 р.);
- Строительная механика стержневых систем и оболочек: учеб. пособие (1980 р.);
- Строительная механика. Руководство к практическим занятиям (1984 р.);
- Строительная механика. Руководство к практическим занятиям, 2-е изд. (1989 р.);
- Строительная механика: учебник (1989 р.).

Завдяки багаторічним плідним науковим дослідженням Ю. І. Бутенка було обрано дійсним членом Академії інженерних наук України [3, 17].

Нагороди

Обдарований вчений і педагог, вихователь молодих висококваліфікованих фахівців, організатор вищої освіти в Україні Юрій Ілліч Бутенко був нагороджений багатьма орденами та медалями:

- Орден «Знак пошани» (1961 р.)
- Орден «Трудового Червоного Прапора» (1971 р.)
- Орден «Жовтневої Революції»
- Орден «Дружби народів»
- Медаль «За трудову доблесть» (1970 р.)
- Медаль «За освоєння цілини»
- Медаль з нагоди 50-річчя утворення МНР
- Нагрудний знак МВССО «За відмінні успіхи у праці» (1973 р.)
- Почесні грамоти МВССО СРСР та УРСР [10, 12, 14]

Фонтан «Каскад», м. Харків, 1960-ті рр.

Привокзальна площа, м. Харків, 1960-ті рр.

ДОСЯГНЕННЯ КОЛЕКТИВУ ХІКБ

1962–1975 рр.

1962 рік

- Почав працювати об'єднаний спортивно-оздоровчий табір «Зелений бір».

1963 рік

- Введено в експлуатацію навчально-лабораторний електромеханічний корпус площею 1322,2 м².
- Введено в експлуатацію студентський гуртожиток № 2 площею 3364 м².

1964 рік

- ХІКБ занесений до Почесної книги «Літопис трудових справ комсомолу республіки».

1966 рік

- Рішенням Колегії МВ і ССО УРСР і ЦК Профспілок працівників освіти і науки УРСР ХІКБ нагороджено Почесною грамотою «За кращу організацію праці, побуту і відпочинку студентів».

1967 рік

- Введено в експлуатацію навчально-лабораторний корпус для будівельного факультету площею 4158,4 м².
- Введено в експлуатацію гуртожиток № 3 площею 6347 м².
- Рішенням ЦК Профспілок працівників освіти і науки УРСР і Колегії МВ і ССО УРСР ХІКБ нагороджено Почесною грамотою із врученням премії «За кращу організацію праці, побуту і відпочинку студентів».
- ХІКБ визнано переможцем Республіканського змагання з трудового виховання студентської молоді із врученням на довічне зберігання почесного Червоного прапора ЦК ЛКСМУ та занесенням комсомольської організації ХІКБ до Золотої Книги Пошани ЦК ЛКСМУ.
- У міському огляді гуртожитків підприємств, установ та ВНЗ м. Харкова гуртожиток ХІКБ № 2 зайняв II місце.

1968 рік

- У конкурсі на кращу організацію праці, побуту і відпочинку студентів ХІКБ зайняв I місце серед ВНЗ м. Харкова і II місце – серед ВНЗ України.

- Було премійовано студентів інституту, роботи яких посіли I–III місця на Республіканському конкурсі студентських наукових робіт з проблем природничих і технічних наук.

1969 рік

- Створено Раду молодих вчених.

1970 рік

- Колективу ХПКБ присуджено I місце і вручено премію за результатами Республіканського конкурсу ВНЗ на кращу організацію праці, побуту і відпочинку студентів у 1968/1969 навчальному році.

1971 рік

- Введено в експлуатацію студентський гуртожиток № 4 площею 6059,5 м².

- Введено в експлуатацію лижно-спортивну базу в лісопарковій зоні площею 1610 м².

- За результатами конкурсу на кращі умови праці, побуту і відпочинку студентів ХПКБ присуджено II місце у республіці.

1972 рік

- За I місце у Всесоюзному конкурсі ВНЗ на кращу організацію умов праці, побуту та відпочинку ХПКБ нагороджений Почесною грамотою МВ і ССО УРСР та Президії ЦК Профспілок працівників освіти і науки УРСР.

- За підсумками конкурсу гуртожитків підприємств, установ та ВНЗ Харківської області гуртожитку № 4 присуджено I місце з присвоєнням звання «Гуртожиток високої культури» і врученням перехідного Червоного прапора.

1973 рік

- Колективу ХПКБ присуджено I місце у Всесоюзному конкурсі на кращу організацію праці, побуту та відпочинку студентів.

- За успіхи у пропаганді книги та поліпшенні бібліотечно-бібліографічної справи в період підготовки та проведення Міжнародного року книги бібліотеку ХПКБ нагороджено Грамотою МВ і ССО УРСР.

1974 рік

- Проект лижно-спортивної бази ХПКБ одержав бронзову медаль ВДНГ СРСР як краща спортивна споруда.

1975 рік

- За підсумками обласного змагання на звання «Гуртожиток високої культури» 1974 року гуртожитку № 4 присуджено I місце.

- Введено в експлуатацію головний та південно-східний навчально-лабораторні корпуси інституту.

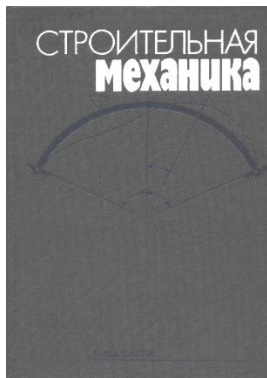

Харківський інститут інженерів комунального будівництва, 1975 р.

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ Ю. І. БУТЕНКА

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ

Підручники

Строительная механика : учебник для вузов / Ю. И. Бутенко, Н. А. Засядько, С. Н. Кан и др. ; под ред. Ю. И. Бутенко. – Киев : Выща школа, 1989. – 479 с. : ил.

Изложены методы расчёта статически определимых и статически неопределимых стержневых систем и пространственных тонкостенных конструкций. Приведены основные сведения по исследованию их устойчивости и методам динамики сооружений, следованию их устойчивости и методам динамики сооружений.

Для студентов строительных специальностей вузов.

Навчальні посібники

Матричные алгоритмы в строительной механике стержневых систем : учеб. пособие / Д. К. Бендюг, Б. Г. Брадул-Кириллов, Ю. И. Бутенко и др. – Москва (РФ) : Высшая школа, 1980. – 124 с. : ил.

Учебное пособие, содержащее задачи и упражнения на применение матричных методов в строительной механике стержневых систем, является одной из первых попыток создать такое пособие для практических занятий.

В основной части даются задачи на применение матричных методов построения линий влияния для статически определимых балок и ферм, на определение перемещений в упругих системах в матричной форме, на применение матричной формы расчёта статически неопределимых рам, ферм и балок основными методами. Типовые задачи сопровождаются подробным разбором решений, для остальных приводятся ответы. Основные матрицы и применяемые алгоритмы объясняются в начале каждого раздела соответственно данной группе задач.

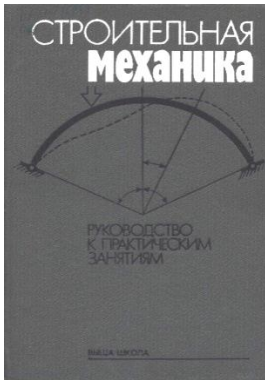
Предназначается для студентов строительных специальностей вузов.

Строительная механика. Руководство к практическим занятиям : учеб. пособие / под ред. Ю. И. Бутенко. – Киев : Вища школа, Головное изд-во, 1984. – 328 с.

Учебное пособие охватывает теорию расчёта статически определимых и статически неопределимых стержневых систем и оболочек, содержит большое количество характерных типовых задач с подробными решениями либо краткими указаниями к решению. Некоторые задачи взяты из ранее опубликованных источников. В конце книги даны ответы к большинству упражнений.

Для студентов строительных специальностей высших учебных заведений.

Строительная механика. Руководство к практическим занятиям : учеб. пособие / Ю. И. Бутенко, Н. А. Засядько, С. Н. Кан и др. ; под ред. Ю. И. Бутенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – Киев : Выща школа, 1989. – 367 с. : ил.

В учебном пособии изложены методы расчёта статически определимых и статически неопределимых систем, тонкостенных конструкций типа оболочек на статические и динамические нагрузки, а также на устойчивость. Приведено большое количество характерных типовых задач и упражнений с подробными решениями и краткими указаниями к решению задач и упражнений для самостоятельной работы. Во втором издании заново написан раздел «Основы расчёта пространственных тонкостенных систем». Переработаны и дополнены новыми задачами разделы по статически неопределимым системам.

Изложение материала в настоящем учебном пособии увязано с содержанием учебника «Строительная механика», подготовленным этим же авторским коллективом и вышедшим в 1989 г.

Для студентов строительных специальностей вузов.

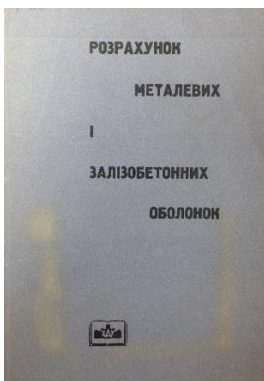
Строительная механика стержневых систем и оболочек : учеб. пособие / Ю. И. Бутенко, С. Н. Кан, В. П. Пустовойтов и др. ; под ред. Ю. И. Бутенко. – Киев : Вища школа, Головное изд-во, 1980. – 488 с.

Изложены основные методы расчёта статически определимых и статически неопределимых систем, тонкостенных конструкций типа оболочек, а также расчёт конструкций на устойчивость и динамические нагрузки. Приведены примеры, иллюстрирующие применение теории.

Для студентов вузов, обучающихся по строительным специальностям.

НАУКОВІ ВИДАННЯ

Монографії

Розрахунок металевих і залізобетонних оболонок : монографія / С. Н. Кан, О. А. Аліфанова, Ю. І. Бутенко та ін. ; за ред. С. Н. Кана. – Харків : Вид-во ХДУ, 1972. – 176 с.

У книзі викладаються результати теоретичних і експериментальних досліджень напружено-деформованого стану, стійкості і коливань тонкостінних конструкцій типу оболонок і пластин. Розглянуто ряд питань розрахунку ексцентрично підкріплених циліндричних оболонок, відкритих і замкнених циліндричних оболонок кругового і некругового поперечного перерізу, залізобетонних і склопластикобетонних циліндричних оболонок, сферичних гнучких пологих оболонок, шаруватих пластин, пластин на пружному опорному контурі.

Книга призначена для інженерів, наукових працівників і аспірантів, які спеціалізуються в галузі розрахунку та проектування тонкостінних конструкцій. Вона може бути також використана студентами як додатковий навчальний посібник з курсу будівельної механіки оболонок.

Устойчивость оболочек : монография / С. Н. Кан, К. Е. Бырсан, Ю. И. Бутенко и др. – Харьков : Изд-во ХГУ, 1970. – 154 с.

В книге предлагаются прикладные методы расчёта на устойчивость подкреплённых и многослойных оболочек, основанные на применении определённых деформационных гипотез, которые позволяют вести исследование в общем виде с учётом возможных граничных условий опирания конструкции. Результаты расчёта конкретных оболочек представлены в виде графиков и таблиц.

Исследовано напряжённо-деформированное состояние при осесимметричном нагружении поперечными и осевыми нагрузками.

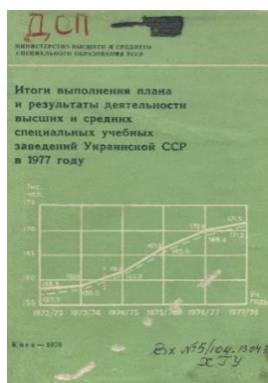
Выявлено влияние знака эксцентриситета подкреплений, получены относительно простые расчётные зависимости.

Для многослойных конструкций учитываются их специфические особенности: деформации поперечного сдвига и надавливания волокон в маложёстких слоях (заполнителях). При этом слоистая оболочка заменяется эквивалентной однослойной конструкцией с некоторыми приведёнными жёсткостными характеристиками. На основе общих зависимостей рассмотрен ряд конкретных задач устойчивости оболочек, цилиндрических, сферических и конических оболочек, панелей и пластин. Для двух- и трёхслойных конструкций приведены графики, которые могут быть непосредственно использованы в практических расчётах.

Книга рассчитана на инженеров, занимающихся проектированием тонкостенных конструкций. Полезна она научным сотрудникам, аспирантам и студентам соответствующих специальностей.

ДОВІДКОВІ ВИДАННЯ

Статистичні щорічники

Итоги выполнения плана и результаты деятельности высших и средних специальных учебных заведений Украинской ССР в 1977 году / [гл. ред. Ю. И. Бутенко ; редкол.: А. А. Чугаев, В. А. Баженов, В. М. Красников и др.] ; Мин-во высш. и сред. спец. образ. УССР. – Киев : [Межвуз. полиграф. предприятие при КИНХ], 1978. – 308 с. : ил. – На рус. яз.

Итоги выполнения плана и результаты деятельности высших и средних специальных учебных заведений Украинской ССР в 1981 году / сост.: Ю. И. Бутенко, А. А. Чугаев, В. А. Баженов. – Киев : [б. и.], 1982. – 294 с. : ил. – На рус. яз.

ІНШІ ВИДАННЯ

Бутенко Ю. И. **Об устойчивости** цилиндрических оболочек / Ю. И. Бутенко. – [Б. м.] : Стройконструкция, 1972. – *

Бутенко Ю. И. **Роль** Советов ректоров в координации деятельности вузовских коллективов / Ю. И. Бутенко. – Киев : КГУ, 1969. – *

Устойчивость длинных цилиндрических оболочек / Ю. И. Бутенко и др. – Харьков : ХГУ, 1972. – *

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Ю. І. БУТЕНКА

1. Бутенко Юрий Ильич. – Архив Украинского национального университета железнодорожного транспорта, личное дело.

2. Бутенко Юрий Ильич. – Архив Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, личное дело.

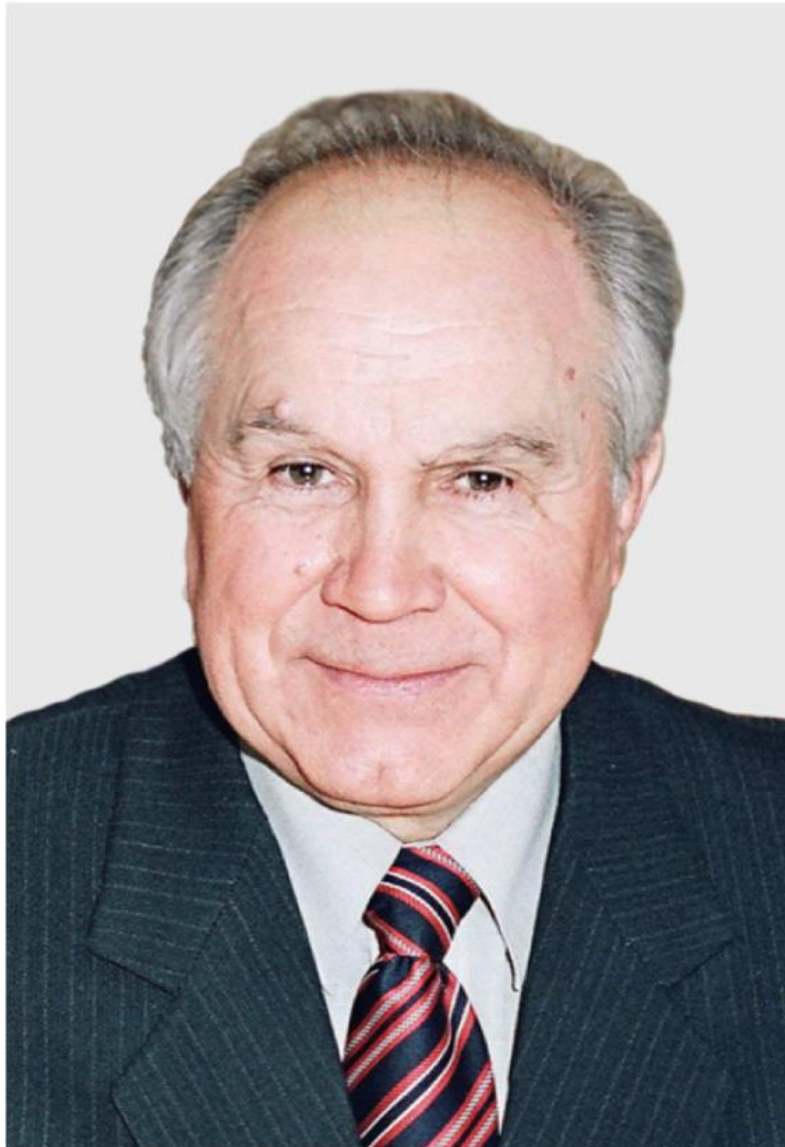
3. Бутенко Юрий Ильич // Выдающиеся педагоги высшей школы г. Харькова / В. И. Астахова, Е. В. Астахова, А. А. Гайков и др. – Харьков : Глобус, 1998. – С. 153–154.

4. Бутенко Юрий Ильич // Высшие учебные заведения Харькова : информационно-справочное приложение к журналу «Деловая жизнь» / авт.-сост.: Н. Л. Зотова, Л. Н. Шутенко. – Харьков : Инкомцентр, 1995. – С. 4.

5. Бутенко Юрий Ильич // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 гг.) / под общ. ред.: В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 523–524. – (Харьковский биографический словарь).

6. Бутенко Юрий Ильич // Энциклопедія Сучасної України / Нац. акад. наук України, Наук. тов-во ім. Шевченка, Коорд. бюро Енциклопедії Сучас. України ; [керівник наук.-ред. підг. ЕСУ М. Г. Железняк]. – Київ : [Поліграфкнига], 2004. – Т. 3 : Біо – Бя. – С. 652.

7. Бутенко Юрій Ілліч // Історія Української державної академії залізничного транспорту (1930–2005) / [за заг. ред.: М. І. Данька, Т. А. Мукмінової]. – Київ : Транспорт України : УкрДАЗТ, 2005. – С. 140, 142.
8. Бутенко Юрій Ілліч // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; гол. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 63, 64, 67, 69–70, 112, 113, 150, 151, 152, 226, 233.
9. Бутенко Юрій Ілліч // Харківський інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945 / [керівник проекту В. М. Бабаєв ; гол. редкол. Л. М. Шутенко ; коорд. проекту Т. П. Єлісеєва ; упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – С. 50. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).
10. Бутенко Юрій Ілліч // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 24, 134, 144, 145, 146, 152, 155, 156, 157, 161–162, 163, 165, 169, 170, 173, 198, 203, 227, 240, 318, 320, 426.
11. Відмінникам студентських будов : [Ю. І. Бутенко – учасник зльоту студентських будівельних загонів] // Молодь України. – 1967. – 1 листопада.
12. Высокие награды Родины : [награждение Ю. И. Бутенко орденом Октябрьской революции] // Красное знамя. – 1976. – 16 апреля. – С. 4.
13. Кормилицын Р. Молодая кафедра : [о Ю. И. Бутенко] / Р. Кормилицын // Строительная газета. – 1962. – 2 марта.
14. Награждение работников Высшей школы : [награждение Ю. И. Бутенко орденом «Знак Почёта»] // Красное знамя. – 1961. – 20 сентября.
15. Нести в маси величні ідеї партії : [обласна нарада з питань ідеологічної роботи : виступ Ю. І. Бутенка] // Соціалістична Харківщина. – 1962. – 13 січня.
16. С областного совещания по вопросам идеологической работы : [о выступлении Ю. И. Бутенко] // Красное знамя. – 1962. – 13 января.
17. Сивцов А. Учёный, педагог, создатель : [Юрий Ильич Бутенко] / А. Сивцов // Красное знамя. – 2000. – № 19. – С. 2.
18. Успішна праця – ближче велика мета : [про Ю. І. Бутенко] // Соціалістична Харківщина. – 1961. – 9 серпня.

ШУТЕНКО ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ

**Ректор
Харківської національної академії
міського господарства
(1976–2011 рр.)**

ШУТЕНКО ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ

Ректор ХНАМГ (1976–2011 рр.)
Почесний ректор ХНАМГ
Доктор технічних наук, професор
Заслужений працівник народної освіти УРСР
Академік Академії інженерних наук України
Академік Академії будівництва України
Почесний громадянин м. Харкова
Повний кавалер ордена «За заслуги»

Біографія

Народився Леонід Миколайович Шутенко 12 травня 1937 р. в м. Харкові у родині, яка чесно заробляла своєю працею і була наділена високим почуттям власної гідності. Батько, Микола Федорович, працював слюсарем на заводі «Серп і молот». Мати, Анастасія Василівна, мріяла, щоб діти, а їх було семеро, отримали освіту, росли чесними, працелюбними, порядними.

1952 р. – закінчив школу-семирічку № 134 м. Харкова.

1952–1956 рр. – навчання у Харківському будівельному технікумі.

1956–1961 рр. – студент Харківського інституту інженерів комунального будівництва (зараз – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова), який закінчив з відзнакою та залишився в ньому працювати.

1961–1963 рр. – інженер кафедри будівельних конструкцій.

1963 р. – завідує лабораторією цієї ж кафедри.

1963–1966 рр. – навчання в аспірантурі ХІКБ на кафедрі будівельних конструкцій.

Із 1966 р. – асистент, старший викладач, доцент кафедри будівельних конструкцій.

1971 р. – захищає кандидатську дисертацію та отримує вчений ступінь кандидата технічних наук і в цьому ж році, за дорученням ректорату інституту, очолює зональний штаб студентського будівельного загону чисельністю понад 500 осіб.

1974 р. – присвоєно вчене звання доцента.

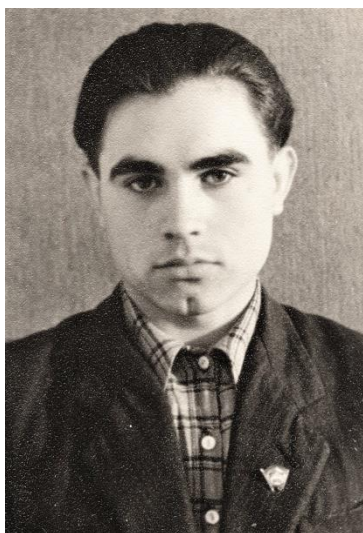
1976 р. – згідно Наказу Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР від 5 липня призначений на посаду ректора Харківського інституту інженерів комунального будівництва.

1977–1994 рр. – обіймає посаду заступника голови Ради ректорів Харківського вузівського центру.

1975–1994 рр. – депутат Харківської міської ради.

1982–1989 рр. – член президії Республіканського комітету профспілки працівників освіти і науки.

1986–2015 рр. – член виконкому Харківської міської ради.

1989 р. – Л. М. Шутенку присвоєно звання «Заслужений працівник народної освіти УРСР».

1990 р. – отримує вчене звання професора.

1990–1995 рр. – обирається депутатом Харківської обласної ради народних депутатів.

1991 р. – обраний академіком Академії інженерних наук України.

1993 р. – академік Академії будівництва України.

1994–2008 рр. – очолює Раду ректорів Харківського вузівського центру.

2002 р. – захищає докторську дисертацію.

2007 р. – присуджено звання «Почесний громадянин м. Харкова».

2011 р. – призначено на посаду професора кафедри економіки будівництва.

19 жовтня 2011 р. – на зборах трудового колективу ХНАМГ обрано «Почесним ректором».

2012–2014 рр. – завідувач кафедри механіки ґрунтів, фундаментів та інженерної геології.

Із 2012 р. і по теперішній час – радник ректора ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [8, 28, 29, 35].

Керівник і організатор

Ректор сучасного ВНЗ – це керівник, у руках якого знаходяться важелі управління усіма багатограними сторонами життя великого колективу студентів, викладачів, співробітників.

Одним із стратегічних напрямків ректорської роботи Л. М. Шутенко була модернізація навчального процесу згідно з кращими зразками вітчизняної й зарубіжної вищої школи. За цей час з'явилися нові можливості в організації навчально-виховного процесу, усієї системи підготовки спеціалістів вищої категорії. Відкривалися нові спеціальності, удосконалювалася організаційна структура закладу, зросла кількість факультетів (з 4 до 11), навчання проводилось за 14 напрямками підготовки та 34 спеціальностями, було введено контрактне навчання, на II та III курси Академії почали приймати випускників технікумів. Відбувалися позитивні зміни у якісному та кількісному складі викладачів. У 1991 р. навчальний заклад перейшов на трьохступеневу систему підготовки фахівців (бакалавр, спеціаліст, магістр).

Серед багатьох якостей керівника у Леоніда Миколайовича є досить важливе вміння: бачити перспективу та обирати в ній найбільш важливу мету, на рішенні якої концентруються матеріальні та людські ресурси. Так, наприклад, величезних зусиль коштувало пристосування територій, наданих містом для розширення території інституту: треба було відселити мешканців житлових будинків по вул. Маршала Бажанова та Революції, звести в іншому місті дитячий комбінат та школу, знести старі будівлі. І це ще без врахування отримання безлічі відповідних дозволів та узгоджень. Саме завдяки цій роботі за період керування Л. М. Шутенком навчальним закладом побудовано: електротехнічний корпус (8945,9 м²), їдальня, додатково два студентських гуртожитка (№ 5 та № 6).

За складних для нашої держави часів побудовано спортивний комплекс академії і навчально-лабораторний корпус з найсучаснішим обладнанням, розпочато будівництво Палацу студентів (2008 р.) та багато іншого. І все це зроблено без залучення державних коштів. Прагнення зробити виш кращим серед кращих стало головною рушійною силою в реалізації прогресивних тенденцій.

Відкриття спорткомплексу Академії, 1998 р.

80-і роки ХХ століття в історії навчального закладу – це роки прориву до вершини визнання та авторитету, роки розквіту творчості та ініціативи професорсько-викладацького складу, міцний інтелектуальний потенціал якого молодий керівник, обравши правильну стратегію, направив у необхідне русло – підвищення якості навчального процесу, інтенсифікації підготовки кандидатів та докторів наук, активізації наукових розробок, розвитку співпраці з підприємствами міського господарства, вивчення передового зарубіжного досвіду, формування позитивних цінностей у майбутніх спеціалістів, зміцнення матеріально-технічної бази Академії.

У 1997 р. до складу Академії як структурні підрозділи увійшли Харківський житлово-комунальний технікум та Харківський електро-механічний технікум.

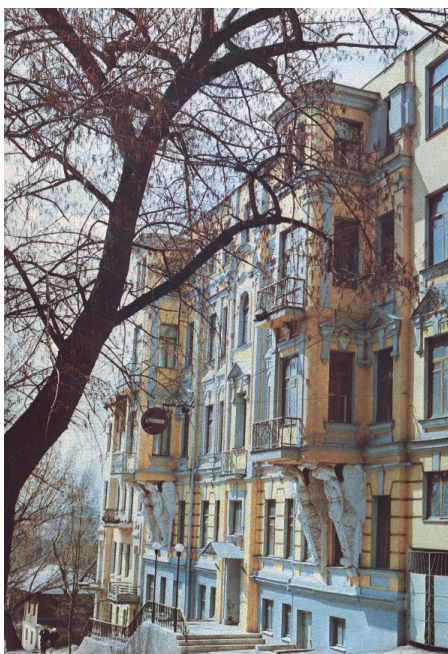
Результативність проведеної роботи була приголомшливою: всупереч тимчасовим труднощам, зумовленим відсутністю достатнього фінансування, тривало будівництво, готувались та видавались підручники, навчальні посібники, монографії, захищались кандидатські та докторські дисертації, відкривались нові лабораторії (Економіка житлового комунального господарства, Оптичні інформаційно-комунікаційні системи, Технології зварювальних робіт та ін.), здійснювались зарубіжні поїздки у пошуках нового прогресивного досвіду.

Важливим кроком до міжнародного освітнього простору стала участь у міжнародних проектах і грантах. Академія упродовж 2000–2003 рр. брала участь в українсько-французькому проекті в рамках співробітництва між містами-побратимами Харковом і Ліллем (програма «Міський проект» у межах програми TACIS «Поріднені міста»). За програмою TACIS було реалізовано екологічний проект, встановлено співробітництво з Техаським університетом за престижним грантом уряду США з міжнародним фондом «Громадянська освіта», а також проект «Розбудова менеджмент-освіти в Україні».

Свого часу філії Академії працювали у Греції та Ізраїлі. Академія підтримує тісні наукові й ділові зв'язки з вищими навчальними закладами, науковими і дослідними організаціями 11 країн світу, серед них Франція, Німеччина, США, Фінляндія, Велика Британія, Швеція, Голландія, Ізраїль та ін.

Вчені Академії брали участь у багатьох міжнародних наукових конференціях, деякі з них проводяться у навчальному закладі. Серед них можна відзначити конференції: «Транспортні проблеми найбільших міст», «Проблеми, перспективи і нормативно-правове забезпечення енерго-, ресурсозбереження у житлово-комунальному господарстві», «Сучасні проблеми світлотехніки і електроенергетики», «Містобудівельні і житлово-комунальні аспекти сталого розвитку великих міст», «Вода, екологія, суспільство», «Гендерна політика міст: історія і сучасність очима слобожанської молоді» тощо.

Але особливо вражає турбота Л. М. Шутенко про майбутнє через повагу до минулого. Прикладом цього є створення Музейного комплексу, реставрація дореволюційної забудови – будівель по вул. Революції, № 11, 12, 16 і 18, що були передані містом на баланс інституту.

Корпус архітектурного факультету.
Відреставрована будівля по вул. Революції, 16, м. Харків

Це був період, коли коштів в інституті ледве вистачало на зарплатню, стипендію та деякі необхідні витрати. Сьогодні ці будівлі є історичними пам'ятками. Отримавши своє друге народження, вони стали традиційним

місцем проведення багатьох заходів міського, обласного та всеукраїнського значення з питань культурно-виховної та дослідної роботи з питань історії міського господарства м. Харкова.

За часи ректорства Леоніда Миколайовича, ХДАМГ, враховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності та вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки, Указом Президента України від

26 грудня 2003 р. надано статус національної з назвою – Харківська національна академія міського господарства (ХНАМГ) [1, 5, 26, 27, 33, 35].

Протягом всього періоду перебування на посаді ректора Л. М. Шутенка Харківська національна академія міського господарства зберігала статус одного з провідних наукових центрів з багатьох напрямків фундаментальних і прикладних досліджень.

У третє тисячоліття Академія увійшла як визнаний в Україні та світі вищий навчальний заклад європейського рівня з великим інтелектуальним потенціалом.

За вагомий внесок у розбудову Академії, віддане служіння ідеалам науки й освіти 19 жовтня 2011 р. на розширеному засіданні трудового колективу Леоніда Миколайовича Шутенка було обрано Почесним ректором Академії.

І сьогодні він продовжує свою благородну справу, наполегливо працюючи на благо рідної Alma mater. Із 2014 р. почав діяти «Фонд історичної, освітньої, наукової, інтелектуальної та культурної спадщини ХНУМГ ім. О. М. Бекетова», у Раді якого він самовіддано працює, опікуючись збереженням традицій вишу та передаючи їх новим поколінням [1, 5, 26, 27, 33, 35].

Дослідник, раціоналізатор, винахідник, відомий вчений у галузі комунального господарства

Наукова діяльність Леоніда Миколайовича тісно пов'язана з будівельною галуззю та міським господарством. Багато років він присвятив вирішенню проблем фундаментобудування, зведення і реконструкції будівель. Результати його наукових досліджень були використані при будівництві багатьох промислових об'єктів і стали підґрунтям кандидатської дисертації «Дослідження занурення та несучої здатності паль, за допомогою лідера».

Працю присвячено вирішенню важливої науково-технічної задачі, яка має суттєве значення для будівельної галузі і полягає в експериментально-

теоретичних дослідженнях і розробці методики визначення несучої здатності паль, занурених у ґрунт через лідерні свердловини. Результати дослідження щодо стискання зразків четвертинних глинистих і піщаних ґрунтів однорідної текстури показали, що вони мають різні стискання, при стисненні їх у взаємно перпендикулярних напрямках, що характеризується коефіцієнтами анізотропії, які представляють відношення модулів стискання у взаємно перпендикулярних напрямках. Запропонований спосіб занурення паль у тверді ґрунти і методика визначення їх несучої здатності і надалі впроваджуються на будівельних об'єктах комбінату «Харківжитлобуд» та в інших будівельних організаціях різних регіонів України та за кордоном.

Вміння аналізувати й узагальнювати, а також глибоке знання міського господарства дозволили розробити новий актуальний науковий напрямок «Технологічні основи формування та оптимізації життєвого циклу міського житлового фонду». Даній проблематиці було присвячено ряд монографій і докторська дисертація. Ця праця спрямована на вирішення проблеми створення апарату, що включає концепцію, методи дослідження технологічної системи формування та оптимізації життєвого циклу міського житлового фонду. Це сприяє комплексному рішенню проблеми створення технологічних основ забезпечення населення України житлом.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що науково-прикладна проблема розробки технологічних основ формування і оптимізації життєвого циклу міського житлового фонду вирішена шляхом розробки технологічних підсистем проектування, зведення, реконструкції та зносу житлових будівель, які включають інноваційні, економічні та технологічні складові та на їх основі – технологічної системи в цілому.

Перспективними напрямками досліджень є: обґрунтування комплексу технічних і кадрових інновацій, зокрема пов'язаних з автоматизацією; узагальнення одержаних результатів і розвиток нормативної бази; зв'язок технології з прогресивними матеріалами і обладнанням, зокрема у контексті рішень задач енергозбереження (врахування зворотних зв'язків); управління персоналом шляхом підготовки необхідних фахівців у Харківській національній академії міського господарства.

Наукова діяльність ректора Л. М. Шутенка базується на двох важливих напрямках: «Ефективні конструкторські рішення фундаментів та підвалів» та «Формування і оптимізація життєвого циклу міського житлового фонду».

Перший з них пов'язаний з фаховою освітою ректора як будівельника, а другий – з багаторічним досвідом керівника вищого навчального закладу галузі міського господарства, активного учасника вирішення складних проблем житлового фонду м. Харкова і області та члена Харківського міськвиконкому упродовж 25-ти років. Ці напрями органічно поєднуються, створюючи наукове підґрунтя для розробки прогнозів та програм розвитку житлово-комунального господарства м. Харкова, Харківської області та держави в цілому.

Під керівництвом Л. М. Шутенка розроблені: «Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова 2003–2010 рр.»,

«Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства Харківської області 2003–2010 рр.», які було затверджено сесіями міської та обласної ради, програма розвитку транспортної схеми м. Харкова, а також створена система управління житловим фондом об'єднаннями співвласників будинків та інші [8].

За ініціативою Л. М. Шутенка та за підтримки виконавчого комітету Харківської міської ради в академії було створено науково-дослідницький «Центр «Мегаполіс», який сприяє сталому розвитку соціально-економічного, наукового і культурного потенціалу м. Харкова та міст північно-східного регіону України, а також консолідації зусиль громадських і політичних діячів, державних службовців, вчених та підприємців [8, 35].

У центрі «Мегаполіс», 2006 р.

Громадська діяльність

Л. М. Шутенко – знакова фігура не тільки в нашому ВНЗ, не тільки в Харкові, як вузівському і науковому мегаполісі, а й в цілому в Україні. Активну науково-педагогічну діяльність він поєднував з багатогранною громадською роботою:

- член президії республіканського комітету профспілки працівників освіти і науки України (1982–1983 рр.);
- голова постійної комісії з питань житлово-комунального господарства Харківської міської ради;
- заступник голови комісії з питань будівництва і архітектури Харківської обласної ради народних депутатів (1990–1995 рр.);
- депутат Київської районної ради (1974–1978 рр.);
- депутат Харківської міської ради (1978–1990 рр.);
- депутат Харківської обласної ради (1990–1995 рр.);
- член бюро науково-координаційної ради Північно-Східного центру НАН України;

- член виконкому Харківської міської ради (1986–2015 рр.), приймає участь у діяльності громадських організацій міста, області й України.

Своєю громадською діяльністю Л. М. Шутенко зробив значний внесок у розвиток освіти і науки регіону, в реалізацію національної програми «Освіта України XXI століття» [8, 22, 35].

Конференція «Асоціація міст України», м. Харків, 2002 р.

Рада ректорів Харківського вузівського центру

У 1994–2008 рр. Л. М. Шутенко очолював найбільшу в Україні Раду ректорів Харківського вузівського центру (у 1976–1994 рр. був заступником голови Харківського вузівського центру).

У центрі уваги Ради ректорів завжди були актуальні і важливі питання життєдіяльності вишів. І зараз, багато років потому, виразно усвідомлюється велике значення роботи, проведеної Радою з таких питань як: використання комп'ютерної техніки у ВНЗ, розширення мережі факультетів, підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу Харківського вузівського центру, створення при Харківській Раді ректорів опорного пункту видавничого об'єднання «Вища школа» та інші.

До Ради, окрім ректорів, було включено представників місцевих органів влади, громадських організацій, промислових і сільськогосподарських підприємств, профспілкових організацій, технікумів, медичних установ, керівників науково-дослідницьких і проектних інститутів.

За ініціативою Ради ректорів Харківською міською радою було ухвалено постанову про заходи щодо подальшого поліпшення житлово-побутових умов,

забезпечення харчування і медичного обслуговування студентів ВНЗ й учнів спеціальних середніх навчальних закладів.

Леонід Миколайович як депутат Харківської обласної ради ще в 1991 році став ініціатором створення першого в Україні управління освіти і науки при Обласній державній адміністрації, центрів первинної медично-санітарної допомоги при вищих навчальних закладах, ідеологом та активним реалізатором соціальних проєктів: «Вища школа – сільському абітурієнту», «Вища школа Харківщини – кращі імена». За його ініціативою в області створена система всебічної підтримки вищими навчальними закладами дітей-сиріт, вихованців інтернатів та дитячих притулків [8, 10, 35].

Засідання Ради ректорів, м. Харків, 2004 р.

Своєю самовідданою працею на посаді голови Ради ректорів Харківського вузівського центру Л. М. Шутенко зробив великий особистий внесок у розбудову вищої школи Харківського регіону і України в цілому.

Наукова школа та наукові публікації

Велика енергія і професійне мислення Леоніда Миколайовича створили творчу атмосферу у ВНЗ. Визначною заслугою його є створення нових форм організації навчального процесу: регіональної підготовки спеціалістів, модульно-рейтингової системи навчання, обґрунтування і впровадження навчально-методичних розробок щодо багатоступеневої системи освіти. Виключно продуктивною є наукова діяльність вченого: багато років віддано справі підготовки наукових кадрів. Під його керівництвом видано низку фундаментальних праць і захищено кандидатські та докторські дисертації.

Майже десять років Л. М. Шутенко очолював спеціалізовану вчену раду Харківської національної академії міського господарства (зараз – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова) із захисту докторських і кандидатських дисертацій за економічними спеціальностями: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами діяльності)» і 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка», а також був членом спеціалізованої вченої ради Харківського

національного технічного університету будівництва і архітектури. Під керівництвом доктора, професора кафедри економіки будівництва Л. М. Шутенка протягом 2007–2010 років виконано держбюджетну науково-дослідну роботу за темою «Економічні основи системотехніки полідімensionального формування енергетичного інвестиційного циклу капітального будівництва об'єктів житлово-комунальних комплексів» (№ державної реєстрації 0107V000249) [7].

Леонід Миколайович Шутенко – автор і співавтор понад 500 опублікованих праць. Серед них:

- 20 монографій;
- понад 380 наукових статей та тез доповідей. Деякі з них опубліковано у зарубіжних виданнях;
- 2 підручника;
- 47 навчально-методичних видань;
- 26 авторських свідоцтв;
- 42 патенти.

Нагороди:

Ордени:

«Знак Пошани» (1976 р.)
«Дружби народів» (1981 р.)
«За розвиток науки та освіти» (1997 р.)
«За заслуги» III ступеня (1997 р.)
«За заслуги» II ступеня (2004 р.)
«За заслуги» I ступеня (2007 р.)
«Петро Великий I ступеня», РФ, (2010 р.) [2, 3, 8, 21]

Медалі:

«За доблесну працю. В ознаменування 100-річчя з дня народження В. І. Леніна» (1970 р.)
«Ветеран праці» (1987 р.)
«Медаль ВДНГ СРСР» (1991 р.)
«50-річчя Перемоги радянського народу у ВВВ 1941–1945 рр.» (1995 р.)
«Маршал Радянського Союзу Жуков» (1998 р.)
«120 років І. В. Сталіну» (1999 р.)
«55 років Перемоги радянського народу у ВВВ 1941–1945 рр.» (1999 р.)
«60 років Перемоги радянського народу у ВВВ 1941–1945 рр.» (2005 р.)
«За заслуги» III ступеня (2005 р.)
Пам'ятна медаль «Лідери XXI сторіччя» (2000 р.)
Пам'ятна медаль «60 років визволення м. Харкова від німецько-фашистських загарбників» (2003 р.)
«65 років Перемоги радянського народу у ВВВ 1941–1945 рр.» (2010 р.)

Медаль ім. Л. М. Толстого «За виховання, навчання та просвітництво», РФ, (2010 р.)

«Медаль ім. В. Н. Каразіна» (2012 р.)

«Золота медаль ім. А. М. Підгорного» (2013 р.) [8, 35]

Нагрудні знаки:

«Вища школа СРСР. За відмінні успіхи в роботі» (1980 р.)

«Винахідник СРСР» (1985 р.)

«Відмінник освіти України» (1997 р.)

«За мужність та любов до вітчизни 1941–1945 рр.» (1998 р.)

«Лідери ХХІ століття» (2000 р.)

«Х років ВНЗ МВС України» (2001 р.)

«Лідер України» (2002 р.)

«За старанність» (2003 р.)

«Слобожанська слава» (2003 р.)

«Петро Могила» (2006 р.) [8, 11]

Почесні звання:

«Винахідник СРСР» (1985 р.)

«Заслужений працівник народної освіти України» (1989 р.)

«Лауреат ВДНГ СРСР» (1991 р.)

Почесна відзнака «Дійсний член Академії інженерних наук України» (1991 р.)

Почесна відзнака «Дійсний член Академії будівництва України» (1993 р.)

«Почесний член асоціації готельних об'єднань України» (1996 р.)

«Відмінник освіти України» (1997 р.)

«Лауреат премії галузевої профспілки» (1997 р.)

«Почесний професор Харківського державного технічного університету сільського господарства» (2000 р.)

«Заслужений професор ХДАМГ» (2002 р.)

«Почесний працівник туризму України» (2002 р.)

Почесна відзнака голови Харківської державної адміністрації «Слобожанська слава» (2003 р.)

Відзнака Харківського міського голови «За старанність» (2003 р.)

«Почесний працівник житлово-комунального господарства України» (2005 р.)

Почесна відзнака Української федерації вчених (2006 р.)

«Почесний громадянин м. Харкова» (2007 р.)

«Харків'янин року» (2007 р.)

Почесна відзнака «За розвиток соціального партнерства» (2008 р.)

Почесна відзнака Федерації профспілок України (2010 р.)

«Почесний ректор Харківської національної академії міського господарства» (2011 р.)

Стипендіат Президента України (2014 р.) [4, 8, 14, 15, 16, 18, 20, 24]

ДОСЯГНЕННЯ КОЛЕКТИВУ ХПКБ – ХНАМГ

1976–2011 рр.

1976 рік

- Відбулася реорганізація факультетів, у ході якої було створено містобудівний факультет (виділений із будівельного) і факультет електропостачання і освітлення міст (відокремився від факультету міського електротранспорту).

- ХПКБ визнається переможцем Республіканського змагання з трудового виховання студентської молоді з врученням почесного Червоного прапора ЦК ЛКСМУ і занесенням комсомольської організації до Золотої Книги Пошани ЦК ЛКСМУ.

1977 рік

- На базі ХПКБу пройшла підсумкова колегія Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР під керівництвом міністра МВ і ССО УРСР Г. Г. Єфіменка.

- На базі ХПКБу відбулася XI всесоюзна конференція з теорії оболонки і пластин. Голова оргкомітету – Міністр вищої і середньої спеціальної освіти РРФСР І. Ф. Образцов.

1978 рік

- Здано в експлуатацію гуртожиток № 5 площею 10 101,4 м² на 633 місця, з читальним залом на 150 місць, спортзалом, приміщенням для дискотеки.

1979 рік

- У Республіканському конкурсі на кращу організацію умов праці, побуту та відпочинку студентів ХПКБ зайняв I місце і за досягнуті успіхи був нагороджений грамотою МВ і ССО УРСР.

1980 рік

- ХПКБ нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (03 червня 1980 р. № 11826) за заслуги у підготовці висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства і розвитку наукових досліджень.

1981 рік

- ХПКБ нагороджено Дипломом ВДНГ УРСР за успіхи в економічному і соціальному розвитку УРСР.

1982 рік

- За досягнуті успіхи у 1981 році ХПКБ було занесено до Книги Пошани Мінвузу УРСР і Республіканського комітету профспілок працівників освіти, вищої школи та наукових установ (7 квітня 1982 р. № 8-107/108).

- Міністерство вищої та середньої освіти СРСР, ЦК Профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ присуджує колективу ХПКБ перехідний Червоний прапор та першу грошову премію «За успішне виконання та перевиконання завдань першого року 11-ї п'ятирічки, прийнятих зобов'язань, підвищення ефективності та якості ідейно-виховної роботи, навчально-методичної та науково-дослідної роботи, підготовку висококваліфікованих фахівців і досягнень високих показників у Всесоюзному соціалістичному змаганні».

1983 рік

- ХПКБ нагороджено Дипломом ВДНГ УРСР за успіхи в економічному і соціальному розвитку УРСР.

1984 рік

- Введено в експлуатацію студентський гуртожиток № 6 площею 9062,1 м² на 535 місць, з читальним залом, спортивним залом, філією кафедри фізичного виховання, кафе.

- Завершено реставрацію та перебудову будівлі по вул. Революції, 16 у навчально-лабораторний корпус.

- За досягнення кращих результатів у Республіканському соціалістичному змаганні колектив ХПКБу нагороджено перехідним Червоним прапором МВ і ССО УРСР, Українського Республіканського комітету профспілки працівників освіти, вищої школи та наукових установ.

1985 рік

- ХПКБ нагороджено Дипломом ВДНГ УРСР за успіхи в економічному та соціальному розвитку УРСР.

1986 рік

- Створено факультет підвищення кваліфікації керівників і фахівців економічних служб будівельних організацій.

1987 рік

- Введено в експлуатацію пансіонат «Дружба» (нині «Вогник»).

- Введено в експлуатацію навчально-лабораторний електротехнічний корпус площею 8945,9 м².

1989 рік

- Відповідно до Наказу Мінвузу УРСР від 4 липня 1989 року ХІКБ перейменовано у Харківський інститут інженерів міського господарства (ХІІМГ).

1990 рік

- Кафедру російської мови для іноземних громадян реорганізовано в кафедру української та російської мов.

- Відкрито галузеву науково-дослідну лабораторію конструкцій та матеріалів для житлових та цивільних будівель.

1991 рік

- Створено факультет інженерної екології міст.

- Відкрито кафедру філософії і політології.

- Відкрито кафедру соціально-політичної історії ХХ ст. (історії України, українознавства та історії, історії та культурології).

- Засновано кафедру безпеки життєдіяльності.

- Створено кафедру автоматизованих систем управління електропостачанням і транспортом.

- Відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій за спеціальністю 05.09.07 – світлотехніка і джерела світла.

- На базі інституту створено один з перших в Україні навчально-виробничих комплексів «Комунальник» за участі шкіл, технікумів, підприємств, науково-дослідних інститутів.

- Відкрито підготовче відділення для іноземних студентів.

- Завершено реконструкцію готелю «Освіта» площею 936,3 м².

- Факультет міського електричного транспорту перейменовано на факультет електричного транспорту.

1992 рік

- Відкрито факультет довузівської підготовки.

- Інженерно-економічний факультет реорганізовано у факультет економіки і менеджменту.

- Створено факультет підвищення кваліфікації керівних працівників і спеціалістів ЖКГ.

- Створено спеціальний факультет перепідготовки кадрів з вищою освітою.

- Розпочато видання збірника наукових праць «Комунальне господарство міст», який увійшов до переліку фахових видань ВАК України.

1993 рік

- Завершено будівництво нового навчального корпусу містобудівельного факультету.
- ВНЗ отримав IV ступінь акредитації з правом підготовки спеціалістів за освітньо-кваліфікаційними рівнями – бакалавр, спеціаліст, магістр.

1994 рік

- На виконання Постанови Кабінету Міністрів України № 244 від 30 квітня ХІІІІГ отримав статус академії з назвою – Харківська державна академія міського господарства (ХДАМГ).
- Завершена 4-річна реставрація адміністративного корпусу – старовинного особняка, збудованого у 1890–1895 рр.
- Відкрито оновлену експозицію Музею історії ХДАМГ.

1995 рік

- На базі академії створено Обласний ліцей муніципального управління і господарства та відкрито його філію у смт Нова Водолага.
- Відкрито кафедру обліку і аудиту.
- Відкрито кафедру менеджменту і маркетингу у міському господарстві.
- Відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій (економічні науки).
- Вперше в Україні було відкрито спеціалізацію «Міжнародний туризм» і «Менеджмент готельного, курортного і туристського сервісу».

1997 рік

- До складу ХДАМГ як структурні підрозділи увійшли Харківський житлово-комунальний технікум та Харківський електромеханічний технікум.

1998 рік

- Факультет підвищення кваліфікації реорганізовано у два самостійних навчально-методичних підрозділа: факультет підвищення кваліфікації і перепідготовки керівних кадрів ЖКГ та факультет післядипломної освіти.

1999 рік

- Введено в експлуатацію будівлю спортивного комплексу (блок кафедри фізичного виховання і спорту) площею 5561,6 м².
- Відкрито навчально-тренінговий центр «Освіта».
- Створено факультет післядипломної освіти (ФПО).

2000 рік

- Розпочато видання газети «Академія міст».

2001 рік

- Музей академії одержав статус Музейного комплексу.

2002 рік

- Введено в експлуатацію навчально-лабораторний корпус площею 6595,3 м².
- Факультет післядипломної освіти одержав сертифікат на право впровадження дистанційної форми навчання.
- Створено кафедру туризму і готельного господарства.
- Відкрито міжнародну навчально-наукову лабораторію з проблем екології.
- Створено Центр сприяння працевлаштуванню випускників.
- Відкрито Центр високих технологій і інформаційних систем у міському господарстві.
- На базі ХДАМГ за підтримки виконкому Харківської міської ради створено науково-навчальний та виробничий центр «Мегаполіс».
- Створена молодіжна організація «Ратуша».
- Харківська державна академія міського господарства – лауреат рейтингу «100 кращих підприємств України».

2003 рік

- Враховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності, ХДАМГ Указом Президента України від 26 грудня 2003 р. надано статус національної з найменуванням – Харківська національна академія міського господарства (ХНАМГ).
- ХНАМГ за підтримки Академії наук вищої школи України розпочато видання міжнародного науково-технічного журналу «Світлотехніка та електроенергетика», який увійшов до переліку фахових видань ВАК України.
- Реорганізовано факультет економіки та менеджменту – створено факультет економіки і підприємництва та факультет менеджменту.
- Введено в експлуатацію корпоративно-інформаційну систему управління «Навчальний процес».
- Спільно з Інститутом проблем машинобудування НАН України ім. А. М. Підгорного створено Академічний науково-освітній комплекс (АНОК) «Ресурс».

2004 рік

- Створено Центр кар'єри випускників ХНАМГ.
- Створено науково-технічний центр з енерго- та ресурсозбереження в житлово-комунальному господарстві міст.
- Відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту докторських дисертацій (економічні науки).

2005 рік

- Відкрито нові кафедри:
 - управління проектами в міському господарстві і будівництві;
 - менеджменту і маркетингу в будівництві;
 - правового забезпечення господарської діяльності.
- Відкрито науково-виробничу електротехнічну лабораторію з проведення випробувань та вимірів параметрів електроустаткування, апаратів електроустановок споживачів.
- Відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій за спеціальностями: 05.22.01 – транспортні системи; 05.01.04 – ергономіка.
- На VIII міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні – 2005» (м. Київ) у номінації «Модернізація вищої освіти згідно з положеннями Болонського процесу» ХНАМГ отримала бронзову медаль та Диплом за високі досягнення в педагогічній і науковій діяльності та вагомий внесок у модернізацію національної освіти.

2006 рік

- Створена Студентська рада.
- Науково-дослідна лабораторія конструкцій та матеріалів для житлових та цивільних будівель реорганізована у лабораторію з обстеження та випробовування будівельних конструкцій і матеріалів.
- На IX міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні – 2006» (м. Київ) Академія отримала почесне звання «Лідер сучасної освіти» за багаторічну інноваційну педагогічну діяльність з модернізації освіти України та Диплом за вагомий внесок в інноваційний розвиток національної системи освіти; бронзову медаль у номінації «Кращий дизайн» виставкового стенду та реклами досягнень навчального закладу.

2007 рік

- На X міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні – 2007» (м. Київ) Академією отримано срібну медаль у номінації «Інтеграція науки і освіти у вищому навчальному закладі» та Диплом за високі творчі досягнення з удосконалення змісту навчально-виховного процесу.

- На Міжнародній виставці-ярмарку «Ганновер Мессе – 2007» (Німеччина) науково-технічна розробка «Аналізатор якості електричної енергії та електроспоживання АНТЕС АК-3Ф» була відзначена Дипломом.

- Створено цифрову бібліотеку із загальним фондом 16 тисяч найменувань.

2008 рік

- Засновано Центр енергозберігаючих технологій.

- Відбулося урочисте закладення символічної капсули у фундамент та розпочато будівництво Палацу студентів ХНАМГ.

- На XI міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні – 2008» (м. Київ) у конкурсі, що проходив у рамках виставки у номінації «Інноватика у вищій освіті», Академію було нагороджено срібною медаллю та присвоєно почесне звання «Лідер сучасної освіти».

- На Всеукраїнській виставці «Освіта – 2008» (м. Львів) за презентацію центру «Мегаполіс» як засобу інтеграції освіти і виробництва відповідно до ідей Болонського процесу Академія отримала подяку за активну участь та репрезентацію здобутків та напрямів сучасної освіти.

- На XV обласній виставці педагогічних ідей та технологій Академія одержала Диплом II ступеня.

- На XXIV спеціалізованій виставці «Будівництво. Садиба. 2008» (м. Харків) Академія була нагороджена Дипломом II ступеня та отримала Почесне звання «За багаторічну інноваційну педагогічну діяльність з модернізації освіти України».

2009 рік

- На виставці-презентації «Інноватика в освіті України», організаторами якої виступили Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України, компанія «Виставковий Світ», ХНАМГ презентувала свою інноваційну розробку «Інтеграція процесно-проектного менеджменту, системи збалансованих показників, реінжинірингу бізнес-процесів і інформаційно-комунікаційних технологій у процес впровадження інноваційних методів управління вищим навчальним закладом».

За цю розробку Академія удостоєна звання лауреата конкурсу як переможець у номінації «Інноватика у вищій освіті» у підкатегорії «Впровадження інновацій в управління вищим навчальним закладом».

- На Міжнародній спеціалізованій виставці у рамках VII Міжнародного водного форуму «Aqua Ukraine – 2009» ХНАМГ одержала Диплом.

- На Міжнародній виставці «Фінська архітектура 2009» Академія одержала Почесну грамоту.

2010 рік

- На Міжнародній виставці-презентації «Сучасні освітні заклади – 2010» (м. Київ) у номінації «Компетентнісний підхід в освітній діяльності вищої школи» Академія одержала золоту медаль.

2011 рік

• На Міжнародній виставці «Сучасні навчальні заклади – 2011» Академія стала переможцем у рейтинговому виставковому конкурсі та була нагороджена Гран-прі «Лідер вищої освіти України» та «Лідер післядипломної педагогічної освіти України».

Харківська національна академія міського господарства, 2011 р.

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ Л. М. ШУТЕНКА

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ

Підручники

Механика грунтов, основания и фундаменты : учебник / Л. Н. Шутенко, А. Г. Рудь, О. В. Кичаева и др. ; под ред. Л. Н. Шутенко ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2015. – 501 с.

В учебнике изложены основные понятия инженерной геологии, рассмотрены физико-механические свойства грунтов, геодинамические процессы и их влияние на здания и сооружения, главные законы механики грунтов, распределение напряжений и деформаций в основаниях сооружений. Изложены принципы проектирования фундаментов в сложных грунтовых условиях при различных вариантах загрузки, приведены способы и технологии упрочнения слабых грунтовых оснований, особенности возведения и реконструкции фундаментов.

Учебник предназначен для студентов строительных специальностей, аспирантов, а также может быть полезен для проектировщиков и специалистов-строителей.

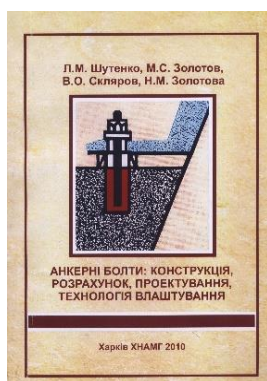

Механіка ґрунтів, основи і фундаменти : підручник / Л. М. Шутенко, О. Г. Рудь, О. В. Кічаєва та ін. ; за ред. Л. М. Шутенка ; пер. з рос. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 563 с.

У підручнику викладено основні поняття інженерної геології, розглянуто фізико-механічні властивості ґрунтів, геодинамічні процеси та їх вплив на будівлі і споруди, головні закони механіки ґрунтів, розподіл напружень і деформацій в основах споруд. Викладено принципи проектування фундаментів у складних ґрунтових умовах при різних варіантах навантаження, наведено засоби та технології зміцнення слабких ґрунтових основ, особливості зведення і реконструкції фундаментів.

Підручник призначений для студентів будівельних спеціальностей, аспірантів, а також може бути корисний для проектувальників і фахівців – будівельників.

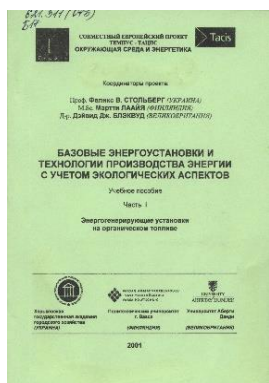
Навчальні посібники

Анкерні болти: конструкція, розрахунок, проектування, технологія влаштування : навч. посібник / Л. М. Шутенко, М. С. Золотов, В. О. Скляров, Н. М. Золотова ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 204 с.

У навчальному посібнику розглядаються конструкції анкерних болтів, їхній розрахунок і проектування. Наводиться перелік матеріалів для виготовлення анкерних болтів, а також технології їхнього закладення в бетон.

Розрахований для студентів спеціальності «Промислове та цивільне будівництво» вищих навчальних закладів. Може бути також використаний інженерно-технічними працівниками будівельної галузі.

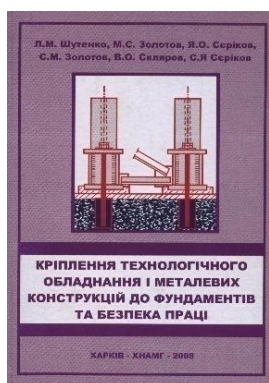

Базовые энергоустановки и технологии производства энергии с учётом экологических аспектов. : учеб. пособие : в 3 ч. / Г. Б. Варламов, Г. Н. Любчик, Л. Н. Шутенко и др. ; Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХГАГХ, 2001. – Ч. 1 : Энергогенерирующие установки на органическом топливе. – 210 с.

Учебное пособие в целом состоит из 3-х частей: первая – «Энергогенерирующие установки на органическом топливе»; вторая – «Атомные энергетические установки»; третья – «Альтернативная энергетика». Приведена информация о традиционных и альтернативных энергоустановках в технологиях производства электрической и тепловой энергии. Рассмотрены главные аспекты их взаимодействия с окружающей средой. Показаны перспективные экологически чистые и энергосберегающие направления развития современной энергетики.

Подготовлено в рамках международного проекта TEMPUS–TACIS.

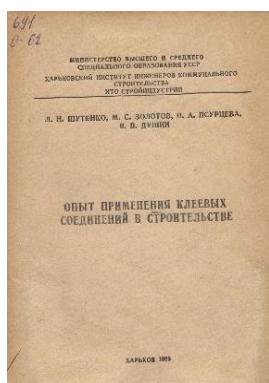
Для студентов, аспирантов и преподавателей, а также научных и инженерно-технических работников.

Кріплення технологічного обладнання і металевих конструкцій до фундаментів та безпека праці : навч. посібник для студентів будівельних спеціальностей / Л. М. Шутенко, М. С. Золотов, Я. О. Серіков та ін. ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 285 с.

Навчальний посібник містить сучасні дані про конструкції анкерних болтів, методи їх розрахунку й проектування. Викладені питання, що стосуються утворенню свердловин у бетоні, приготуванню матеріалів для закладення болтів, а також установці анкерних болтів й їх затягуванні. Представлено сучасні види інструментів, необхідних для проведення зазначених процесів.

Описані загальні положення з охорони праці, що включають законодавчі та нормативно-технічні документи, виробничу санітарію, безпеку праці, електро- та пожежну безпеку. Надані шляхи вирішення завдань охорони та безпеки праці при виконанні робіт із закріплення технологічного обладнання та металевих конструкцій до фундаментів. Як додатковий матеріал викладені положення з атестації робочих місць за умовами праці.

Опыт применения клеевых соединений в строительстве : учеб. пособие / Л. Н. Шутенко, М. С. Золотов, Н. А. Псурцева, В. В. Душин ; Харьков. ин-т инж. коммун. строит. – Харьков : ХИИКС, 1985. – 98 с.

Описаны акриловые клеи, применяемые в строительстве для соединения строительных элементов как в условиях строительства, так и при реконструкции зданий и сооружений.

Показана эффективность использования акриловых клеев для соединения старого бетона с новым, клеевой анкеровки арматурных стержней периодического профиля и фундаментных болтов, а также для поверхностной приклейки крепёжных узлов оборудования и

коммуникаций.

Для инженерно-технических работников проектных и строительных организаций, а также студентов высших учебных заведений строительных специальностей.

Основания и фундаменты : учеб. пособие для студентов строительных специальностей вузов / Л. Н. Шутенко, Ю. Т. Лупан, П. Л. Клемяционок и др. ; под ред. Л. Н. Шутенко ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2004. – 674 с.

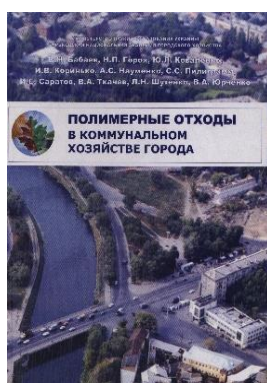
В учебном пособии рассмотрены основные понятия инженерной геологии, физико-механические свойства грунтов, геодинамические процессы и их влияние на сооружения, главные законы механики грунтов, распределение напряжений и деформаций в основаниях сооружений. Изложены принципы проектирования фундаментов, устройство фундаментов в особо сложных условиях, а также при различных формах загрузки, показаны приёмы упрочнения слабых грунтовых оснований, особенности возведения и реконструкции фундаментов.

Предназначено для студентов строительных специальностей, аспирантов и может быть полезным для проектировщиков, а также специалистов-строителей.

Основи комерційної діяльності : навч. посібник для студентів вищих закладів освіти / Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, С. А. Степаненко та ін. ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 379 с.

Навчальний посібник «Основи комерційної діяльності» призначений для студентів економічних спеціальностей, а також може бути корисним викладачам, аспірантам, науковцям, фахівцям у галузі менеджмента.

Полимерные отходы в коммунальном хозяйстве города : учеб. пособие / под общ. ред. В. Н. Бабаева, И. В. Коринько, Л. Н. Шутенко ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2004. – 375 с.

В учебном пособии рассматриваются технологии сбора, накопления, переработки и применения полимерных отходов. Изложен отечественный и зарубежный опыт административно-правового управления отходами потребления. Обоснованы проблемы эксплуатационной надёжности сооружений водоотведения с применением полимеров (в том числе вторичных) для защиты конструкций от биогенной сернокислотной агрессии. Анализируется мониторинг источников накопления вторичного сырья. Приведены конструкционные характеристики оборудования и технологии переработки полимерных отходов, их применение в коммунальном хозяйстве города.

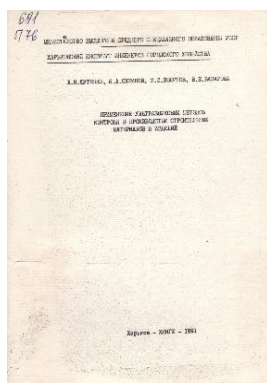

Пособие по использованию информационных технологий при изучении курса «Управление проектами» : для студ. 5 курса спец. «ЭП», «ПГС» / В. И. Торкатюк, Л. Н. Шутенко, Н. П. Пан, С. В. Бутник ; Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХГАГХ, 2003. – 165 с.

В пособии даются рекомендации для практических занятий по дисциплине «Управление проектами» в части планирования (сложных расписаний и мониторинга проектов). Базовый тренинговый курс по информационным системам основывается на практическом использовании программного продукта MS Project-2002.

Приводятся перечень и решение основных задач, которые встречаются при изучении дисциплины «Управление проектами». Рассматривается пример адаптации дисциплины «Управление проектами» для повышения эффективности стратегического управления строительным предприятием.

Предназначено для студентов экономических и строительных специальностей, а также для работников проектных и строительных организаций, инвестиционных служб банков, занятых разработкой и управлением инвестиционными проектами.

Применение ультразвуковых методов контроля в производстве строительных материалов и изделий : учеб. пособие / Л. Н. Шутенко, Я. А. Сериков, М. С. Золотов, В. Е. Базарова ; Харьков. ин-т инж. гор. хоз-ва. – Харьков : ХИИГХ, 1991. – 50 с.

В настоящей книге рассмотрены и проанализированы существующие методы неразрушающего контроля качества изделий из бетона с использованием упругих волн. Приведена оценка потенциальных возможностей этих методов с точки зрения осуществления производственного контроля.

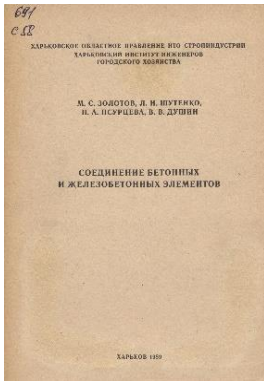
Описаны приборы, устройства и контрольно-измерительные системы для производственного и лабораторного контроля и изучения свойств бетонов, основанные на ультразвуковом импульсном методе. Дана оценка технических характеристик проведенных разработок, приведены рекомендации по их применению.

Рассчитана на студентов строительных специальностей, инженерно-технических работников, специализирующихся в области контроля качества строительных материалов.

Рекомендации по закреплению арматуры в бетонных конструкциях / Л. Н. Шутенко, М. С. Золотов, И. Г. Черкасский и др. ; Харьков. Промстрой НИИ проект Госстроя СССР. – Москва (РФ) : Стройиздат, 1984. – 176 с.

Руководство по обеспечению долговечности железобетонных конструкций предприятий чёрной металлургии при их реконструкции и восстановлении / Л. Н. Шутенко, М. С. Золотов, И. Г. Черкасский и др. ; Харьков. Промстрой НИИ проект Госстроя СССР. – Москва (РФ) : Стройиздат, 1982. – 112 с.

Соединение бетонных и железобетонных элементов : [учеб. пособие] / М. С. Золотов, Л. Н. Шутенко, Н. А. Псурцева, В. В. Душин. – Харьков : НТО Стройиндустрии, 1984. – 240 с.

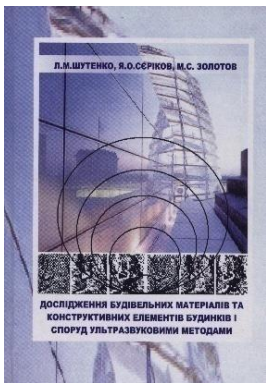

Соединение бетонных и железобетонных элементов акриловыми клеями : [учеб. пособие] / М. С. Золотов, Л. Н. Шутенко, Н. А. Псурцева, В. В. Душин ; Харьков. ин-т инж. гор. хоз-ва. – Харьков : ХИИГХ, 1989. – 66 с. : ил.

Описаны акриловые клеи, применяемые в строительстве для соединения строительных элементов как в условиях строительства, так и при реконструкции зданий и сооружений.

Показана эффективность использования акриловых клеев для соединения бетонных элементов, клеевой анкеровки арматурных стержней периодического профиля.

Для инженерно-технических работников проектных и строительных организаций, а также студентов высших учебных заведений строительных специальностей.

Шутенко Л. М. Дослідження будівельних матеріалів та конструктивних елементів будинків і споруд ультразвуковими методами : навч. посібник / Л. М. Шутенко, Я. О. Серіков, М. С. Золотов. – Київ : Техніка, 2005. – 211 с.

У посібнику викладено теоретичні основи ультразвукових неруйнівних методів, наведено типові й розроблені авторами методики контролю і схеми контрольно-вимірювальних пристроїв, що реалізують ультразвукові методи в лабораторних, виробничих умовах, при проведенні натурних обстежень. Розглянуто задачі, котрі стоять при дослідженні будівельних матеріалів та обстеженні експлуатованих

будівельних конструкційних елементів житлового фонду та промислових об'єктів, наведено шляхи їх вирішення. Виділено також пріоритетні задачі, які розв'язуються за допомогою неруйнівних методів контролю, заснованих на вимірі характеристик пружних хвиль.

Навчальний посібник буде корисним для студентів при вивченні дисциплін «Будівельні матеріали», «Будівельні конструкції», «Безпека експлуатації будівельних машин та технологічного обладнання», «Технологія бетону», «Дослідження та реконструкція будівель», а також може бути корисним для фахівців і науковців, які працюють у галузі обстеження, ремонту та реконструкції експлуатованих будинків і споруд.

Шутенко Л. М. Механіка споруд : навч. посібник / Л. М. Шутенко, В. П. Пустовойтов, М. А. Засядько ; Харків. держ. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХДАМГ, 2001. – 234 с.

Наведено методи розрахунку статично визначних і статично невизначних стержневих систем на нерухоме й рухоме статичне навантаження. Викладено основи розрахунку тонких пластинок та оболонок. Розглянуто застосування методів механіки для розрахунку підвалів та фундаментів.

Розрахований на студентів містобудівельних спеціальностей, а також спеціалістів-будівельників.

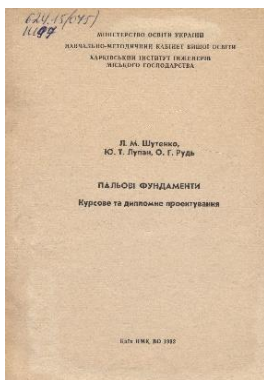

Шутенко Л. М. **Механіка** споруд. Керівництво до практичних занять : навч. посібник / Л. М. Шутенко, В. П. Пустовойтов, М. А. Засядько ; Харків. держ. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХДАМГ, 2002. – 239 с.

У цій книзі викладаються методи розрахунку статично визначних і статично невизначних стержневих систем, тонких пластинок та оболонок на нерухоме і рухоме навантаження, а також розрахунок підвалин та фундаментів. Наведено велику кількість характерних задач з докладним їх розв'язанням і вправи для самостійної роботи.

Матеріал у книзі тісно пов'язаний із змістом посібника «Механіка споруд», підготовленого цими ж авторами.

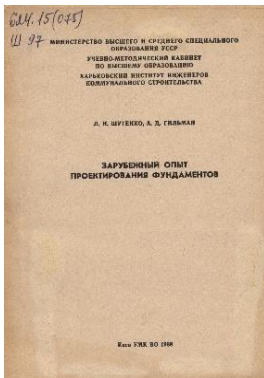
Розрахована на студентів містобудівельних спеціальностей, а також спеціалістів-будівельників.

Шутенко Л. М. **Пальові фундаменти**. Курсове та дипломне проектування : навч. посібник / Л. М. Шутенко, Ю. Т. Лупан, О. Г. Рудь ; Харків. ін-т інж. міськ. госп-ва. – Київ : НМК ВО, 1992. – 200 с.

Розглянуті питання, пов'язані з розрахунком і конструюванням пальових фундаментів. Наведені конструкції паль і пальових ростверків, описано особливості проектування пальових фундаментів за кордоном. Складено приклади розрахунків.

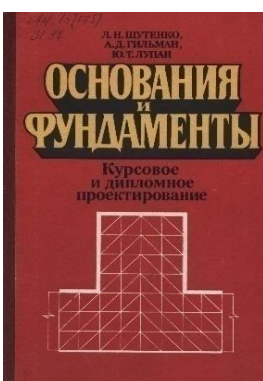
Призначений для студентів будівельних спеціальностей.

Шутенко Л. Н. **Зарубежный опыт** проектирования фундаментов : учеб. пособие для зарубежных студентов / Л. Н. Шутенко, А. Д. Гильман ; Харьков. ин-т инж. коммун. стр-ва. – Киев : УМК ВО, 1988. – 228 с.

В данном пособии впервые систематизирован и обобщён зарубежный опыт проектирования фундаментов. Отдельно рассматриваются особенности строительства на набухающе-усадочных грунтах, которые в силу специфики их физико-механических свойств создают значительные трудности при проектировании фундаментов в тропических странах.

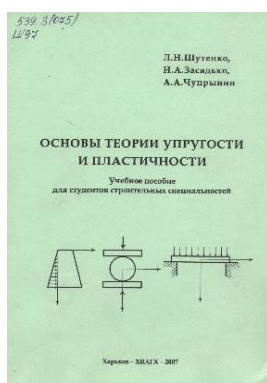
Предназначено для студентов-иностранцев строительных специальностей, будет полезно также студентам, углублённо изучающим дисциплину «Основания и фундаменты».

Шутенко Л. Н. **Основания и фундаменты**. Курсовое и дипломное проектирование : учеб. пособие / Л. Н. Шутенко, А. Д. Гильман, Ю. Т. Лупан. – Киев : Выща школа, 1989. – 327 с. : ил., табл.

В учебном пособии анализируются факторы, влияющие на выбор типа фундамента, изложены принципы проектирования оснований по предельным состояниям, освещены вопросы расчёта и конструирования фундаментов мелкого заложения. Отдельная глава посвящена особенностям проектирования фундаментов в зарубежной практике. Все основные вопросы, касающиеся проектирования оснований и фундаментов, иллюстрируются примерами расчёта.

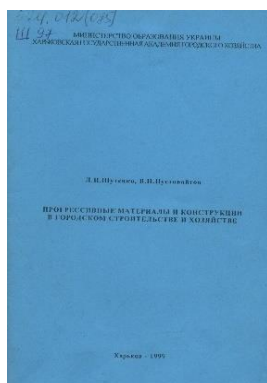
Для студентов вузов, обучающихся по специальности «Промышленное и гражданское строительство».

Шутенко Л. Н. **Основы** теории упругости и пластичности : учеб. пособие / Л. Н. Шутенко, Н. А. Засядько, А. А. Чупрынин ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2007. – 135 с.

В пособии изложены основы общей теории упругости, методы решения плоской задачи, изгиба тонких пластинок и оболочек, а также основы теории пластичности. Приведены задания на расчетно-графическую работу и примеры ее выполнения.

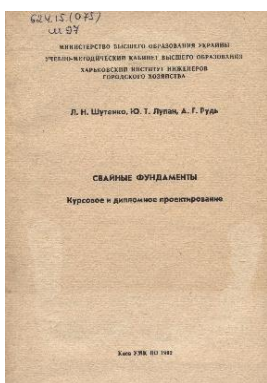
Пособие предназначено для студентов строительных специальностей и филиалов академии. Оно может быть использовано как при выполнении расчетно-графического задания, так и для самостоятельной работы студентов дневной и заочной форм обучения.

Шутенко Л. Н. **Прогрессивные** материалы и конструкции в городском строительстве и хозяйстве : учебное издание для студентов строительных специальностей / Л. Н. Шутенко, В. П. Пустовойтов ; Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХГАГХ, 1999. – 127 с.

В книге обобщается отечественный и зарубежный опыт применения эффективных материалов в городском строительстве и хозяйстве. Приведены данные о свойствах и технологии производства материалов и изделий, используемых в настоящее время, а также перспективных для строительства и городского хозяйства. Большое внимание уделено полимерным материалам, применение которых позволяет повысить долговечность сооружений, конструкций и изделий, снизить их массу, улучшить внешний вид.

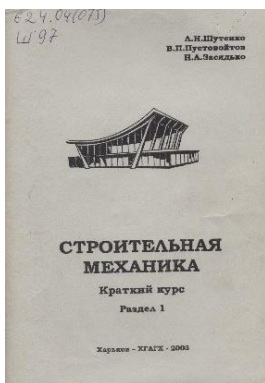
Книга рассчитана на инженерно-технических работников промышленности строительных материалов, жилищно-коммунального хозяйства, студентов. Она также полезна читателям, интересующимся вопросами развития городов.

Шутенко Л. Н. **Свайные** фундаменты. Курсовое и дипломное проектирование : учеб. пособие / Л. Н. Шутенко, Ю. Т. Лупан, А. Г. Рудь ; Харьков. ин-т инж. гор. хоз-ва. – Киев : УМК ВО, 1992. – 204 с.

Рассмотрены вопросы, связанные с расчетом и конструированием свайных фундаментов. Приведены конструкции свай и свайных ростверков, описаны особенности проектирования свайных фундаментов за рубежом. Составлены примеры расчета.

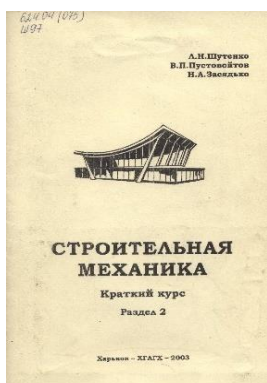
Учебное пособие может быть полезным для студентов строительных специальностей.

Шутенко Л. Н. **Строительная механика**. Краткий курс : в 4 р. : [учеб. пособие] для студ. строит. спец. / Л. Н. Шутенко, В. П. Пустовойтов, Н. А. Засядько ; Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХГАГХ, 2003. – Р. 1 : Статически определимые стержневые системы. – 90 с.

В пособии изложены методы расчёта статически определимых стержневых систем на неподвижную и подвижную нагрузки, а также определение перемещений от нагрузки, температурных воздействий и осадки опор. Приведены задания на расчётно-графические работы и примеры их выполнения.

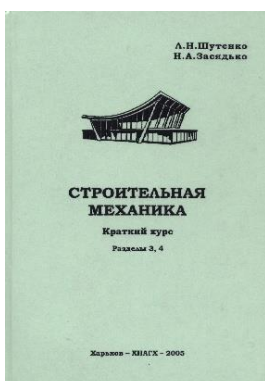
Пособие предназначено для студентов строительных специальностей и филиалов академии.

Шутенко Л. Н. **Строительная механика**. Краткий курс : в 4 р. : [учеб. пособие] для студ. строит. спец. / Л. Н. Шутенко, В. П. Пустовойтов, Н. А. Засядько ; Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХГАГХ, 2003. – Р. 2 : Статически неопределимые стержневые системы. – 85 с.

В пособии изложены методы расчёта статически неопределимых стержневых систем на заданную нагрузку, а также основы расчёта сооружений по предельному равновесию. Приведены задания на расчётно-графические работы и примеры их выполнения.

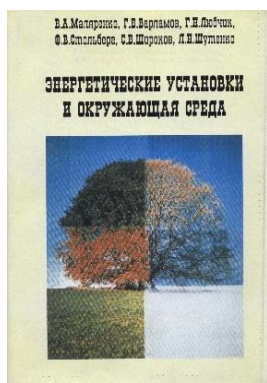
Пособие предназначено для студентов строительных специальностей и филиалов академии.

Шутенко Л. Н. **Строительная механика**. Краткий курс : в 4 р. : [учеб. пособие] для студ. строит. спец. / Л. Н. Шутенко, Н. А. Засядько ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2005. – Р. 3, 4 : Устойчивость и динамика стержневых систем. – 116 с.

В пособии изложены методы расчёта стержневых систем на устойчивость и динамические воздействия. Приведены задания на расчётно-графические работы и примеры их выполнения.

Предназначено для студентов строительных специальностей и филиалов академии.

Энергетические установки и окружающая среда : учеб. пособие / В. А. Маляренко, Г. Б. Варламов, Г. Н. Любчик и др. ; под общ. ред. В. А. Маляренко ; Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХГАГХ, 2002. – 398 с.

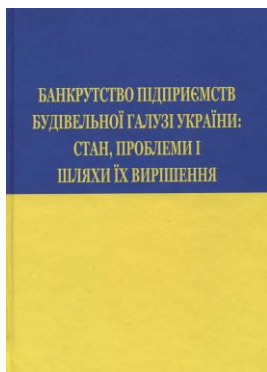
Представлена информация о традиционных и альтернативных энергоустановках и технологии производства электрической и тепловой энергии. Рассмотрены главные аспекты их взаимодействия с окружающей средой. Показаны перспективные экологически чистые и энергосберегающие направления развития современной энергетики.

Пособие подготовлено в рамках международного проекта TEMPUS-TACIS.

Для студентов, аспирантов и преподавателей, а также научных и инженерно-технических работников.

НАУКОВІ ВИДАННЯ

Монографії

Банкрутство підприємств будівельної галузі України: стан, проблеми і шляхи їх вирішення : монографія / [В. М. Бабаєв, В. І. Торкатюк, Л. М. Шутенко та ін.] ; за заг. ред. В. М. Бабаєва ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 723 с.

Розглянуто системи і методи формування управлінських рішень щодо ефективного функціонування комерційних підприємств будівельної галузі на основі процесного підходу в поєднанні з впровадженням системи стратегічного управління та з використанням інструментального програмування середовища ARIS.

Досліджено питання неспроможності правового регулювання недієздатності (банкрутства) комерційних підприємств будівельної галузі в історичному, теоретичному та практичному аспектах. Окреслено правове регулювання неспроможності (банкрутства) в зарубіжних країнах (Англія, Німеччина, Росія, США, Франція).

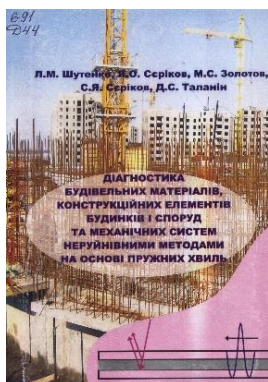
Монографію призначено для викладачів, аспірантів і студентів будівельних, юридичних і економічних ВНЗ і факультетів університетів, суддів господарських судів, арбітражних керівників, юристів, економістів і всіх, хто долучається до будівництва, економічної і правової галузей та цікавиться цими питаннями.

Высшие учебные заведения Харькова : [информационно-справочное приложение к журналу «Деловая жизнь»] / [авт.-сост.: Н. Л. Зотова, Л. Н. Шутенко]. – Харьков : Инкомцентр, 1995. – 193 с.

Ректоры харьковских высших учебных заведений – университетов, академий, институтов – знакомят с богатой историей, традициями, авторитетными научными школами, перспективами развития возглавляемых ими вузов.

Книга рассчитана на выпускников средних школ, краеведов, историков науки, на всех, кто интересуется историей и перспективами развития Харькова как крупнейшего вузовского центра Украины.

Діагностика будівельних матеріалів, конструкційних елементів будинків і споруд та механічних систем неруйнівними методами на основі пружних хвиль : [монографія] / Л. М. Шутенко, Я. О. Серіков, М. С. Золотов та ін. – Київ : Техніка, 2009. – 261 с.

У монографії розглянуто задачі, що стоять при діагностиці технічного стану будівельних конструкційних елементів будинків, споруд та механічних систем у динамічному режимі. Виділено пріоритетні задачі, що розв'язуються за допомогою неруйнівних методів контролю, заснованих на вимірі характеристик пружних хвиль. Наведено опис типових та розроблених авторами методик контролю і схем контрольно-вимірювальних пристроїв, що реалізують ультразвукові методи в лабораторних, виробничих умовах, при проведенні натурних обстежень. Описано одержані авторами результати досліджень ряду конструкційних матеріалів з використанням удосконалених

методик і приладів контролю для різних умов експлуатації. Викладено завдання, принципи, інформаційні технології та функціональні схеми вимірювальних систем задля контролю технічного стану механічних систем в динамічному режимі.

Розрахована на фахівців і науковців, які працюють у галузі обстеження, ремонту, реконструкції будинків і споруд та механічних систем, викладачів, аспірантів, студентів будівельних та інших технічних спеціальностей.

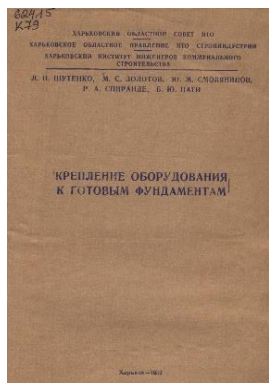
Клеевые соединения древесины и бетона в строительстве / Л. Н. Шутенко, М. С. Золотов, В. З. Клименко и др. – Киев : Будівельник, 1990. – 136 с.

Коментар до законодавчих аспектів регулювання відносин в житлово-комунальному господарстві / В. І. Сергієнко, В. І. Торкатюк, Л. М. Шутенко, О. М. Олещенко ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 262 с.

Робота висвітлює авторське критичне осмислення сучасного чинного правового поля України у сфері регулювання відносин в житлово-комунальному господарстві та деякі практичні рекомендації економістів щодо вирішення сучасних проблем галузі в умовах трансформаційної економіки України. Мета роботи – на основі поєднання об'єктивного наукового аналізу та цільової орієнтації на розв'язання конкретних соціально-економічних проблем суспільно значущого сектору реальної економіки запропонувати шляхи вдосконалення організаційно-правового механізму реформування галузі, зокрема – його законодавчого та методичного забезпечення.

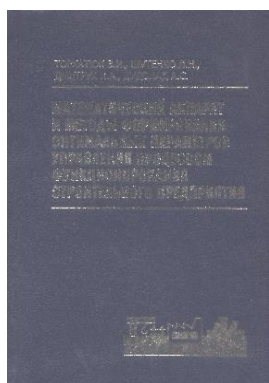
Розрахована на широке коло вітчизняних фахівців, науковців, викладачів, економістів, працівників органів державної влади, аспірантів, студентів.

Крепление оборудования к готовым фундаментам : монография / Л. Н. Шутенко, М. С. Золотов, Ю. М. Смолянинов и др. ; Харьк. ин-т инж. коммун. стр-ва. – Харьков : ХИИКС, 1982. – 58 с.

Описаны современные способы крепления оборудования к готовым фундаментам, применяемые в СССР и за рубежом. Особое внимание уделено прогрессивным эффективным способам крепления с помощью болтов, устанавливаемых в готовую конструкцию на клеях и жёстких цементно-песчаных смесях (виброзачеканка). Приведены результаты исследования технологии закрепления фундаментных болтов с помощью акриловых клеев, а также их технологические, прочностные и адгезионные свойства.

Книга рассчитана на инженерно-технических работников, специализирующихся в области проектирования, строительства фундаментов и монтажа оборудования.

Математический аппарат и методы формирования оптимальных параметров управления процессом функционирования строительного предприятия : [монография] / В. И. Торкатюк, Л. Н. Шутенко, И. А. Дмитрук и др. ; Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2007. – 824 с.

Рассматриваются особенности использования математического аппарата и методов при формировании рациональных параметров управления процессом функционирования строительных предприятий.

В работе излагаются особенности использования как традиционного математического аппарата и математических методов, так и новейшего процессного подхода в сочетании с внедрением системы стратегического управления с использованием инструментальной программной среды ARIS. Приведены диаграммы стратегического управления строительным предприятием с разработанными ключевыми показателями результативности и процессами-инициаторами. Монография разбита на несколько разделов, содержащих необходимые теоретические сведения, основные формулы, определения и правила, подкреплённые большим количеством разобранных примеров и задач. Показаны достижения зарубежных фирм в этой области и их адаптация на строительных предприятиях Украины на пути трансформации её экономики к рыночным отношениям.

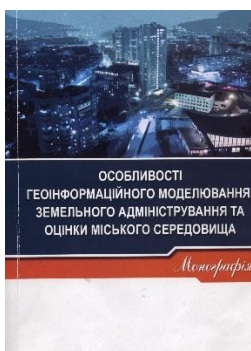
Книга предназначена для специалистов проектных, строительных организаций, инвестиционных служб банков, занятых разработкой инвестиционных проектов и их управлением, а также будет полезной профессорско-преподавательскому составу, аспирантам, студентам строительных и экономических специальностей, а также в области менеджмента и маркетинга.

Организационно-технологические, архитектурно-конструктивные и финансово-экономические предпосылки формирования продукции капитального строительства : монография / [В. И. Торкатюк, Л. Н. Шутенко, В. Н. Бабаев и др.] ; под общ. ред. В. И. Торкатюка, А. И. Колосова ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2012. – 368 с.

В монографии рассматриваются особенности использования математического аппарата и методов при формировании рациональных параметров управления процессом функционирования строительных предприятий, обеспечивающие создание высококачественной строительной продукции. Излагаются особенности использования как традиционного математического аппарата и математических методов, так и новейшего процессного подхода в сочетании с внедрением системы стратегического управления.

Монография предназначена для специалистов проектных, строительных организаций, инвестиционных служб банков, занятых разработкой инвестиционных проектов и их управлением, а также будет полезна профессорско-преподавательскому составу, аспирантам, студентам строительных и экономических специальностей.

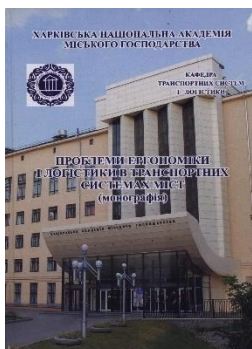
Особливості геоінформаційного моделювання, земельного адміністрування та оцінки міського середовища : монографія / за заг. ред. К. А. Мамонова ; [К. А. Мамонов, А. Є. Ачкасов, Л. М. Шутенко та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 250 с.

Охарактеризовано концептуальні підходи щодо розвитку міського середовища на основі сучасних інструментів просторового аналізу, гіс-технологій, оціночних процедур.

Запропоновано інструментарій щодо застосування гіс-технологій в сфері міського середовища.

Систематизовані теоретико-методичні підходи і визначені практичні аспекти щодо розвитку земельного адміністрування на сучасному етапі розвитку держави. Особливу увагу приділено здійсненню оціночних процедур за застосуванні відповідних інструментів на об'єктах міського середовища.

Рекомендована для фахівців у галузі оцінки майна та нерухомого майна, геоінформаційних систем і технологій, землеустрою та кадастру, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

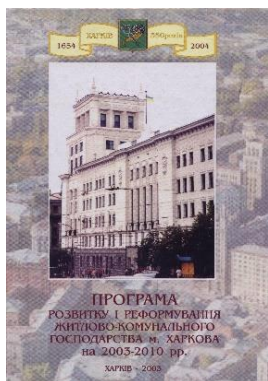

Проблеми ергономіки і логістики в транспортних системах міст : монографія / Е. В. Гаврилов, Ю. О. Давідіч, Л. М. Шутенко та ін. ; за ред. В. К. Долі ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Горлівка : Ліхтар, 2009. – 516 с.

У монографії висвітлено питання, пов'язані з ергономічним та логістичним забезпеченням транспортних систем міст. Досліджено закономірності розвитку транспортних систем міст, автоматизованого керування цими системами, викладено питання логістичного управління транспортними процесами. Для підвищення безпеки дорожнього руху визначено напрямки розвитку ергономічного забезпечення транспортних систем міст.

При написанні монографії використовувались як експериментальні методи дослідження, так і теоретичні, що включають моделювання транспортних процесів.

Матеріали будуть корисними для фахівців у сфері управління транспортними системами, наукових та інженерно-технічних працівників, аспірантів, студентів ВНЗ.

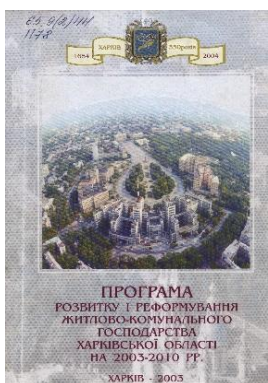

Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2003–2010 рр. / [Л. М. Шутенко, В. М. Бабаєв, В. Т. Семенов та ін.]. – Харків : ХДАМГ, 2003. – 208 с.

Робота присвячена аналізу сучасного стану житлово-комунального господарства м. Харкова і вибору пріоритетних напрямків його удосконалення.

Розрахована на спеціалістів, які працюють в галузі житлово-комунального господарства міст, професорсько-викладацький склад, аспірантів, що займаються питаннями функціонування міського середовища, будівельників, проектувальників і всіх, кому не байдужий

сучасний стан міста, де вони проживають.

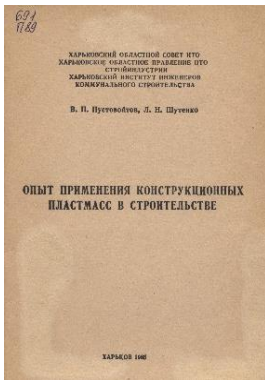

Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства Харківської області на 2003–2010 рр. / [Л. М. Шутенко, А. Л. Кравчук, В. Т. Семенов та ін.]. – Харків : ХДАМГ, 2003. – 247 с.

Робота присвячена аналізу сучасного стану житлово-комунального господарства Харківської області і вибору пріоритетних напрямків його удосконалення.

Розрахована на спеціалістів, які працюють в галузі житлово-комунального господарства, професорсько-викладацький склад, аспірантів, що займаються питаннями функціонування міського середовища, будівельників, проектувальників і всіх, кому не байдужий

сучасний стан області.

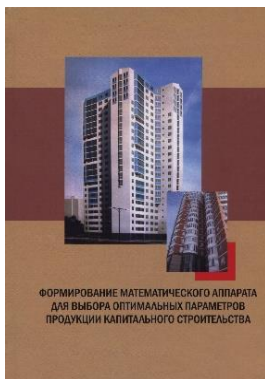
Пустовойтов В. П. **Опыт** применения конструкционных пластмасс в строительстве : монография / В. П. Пустовойтов, Л. Н. Шутенко ; Харьков ин-т инж. коммун. строит. – Харьков : НТО Стройиндустрии : ХИИКС, 1985. – 67 с. : ил.

Освещается отечественный и зарубежный опыт применения в строительстве конструкционных пластмасс, в частности стеклопластиков, древесных пластиков, органического стекла, полиэтилена и др. Изложены прогрессивные методы получения пластмассовых изделий строительного назначения, приведена характеристика технологического оборудования. Приведены результаты исследований в области конструкционных пластмасс и прогрессивных строительных конструкций на их основе.

Для инженерно-технических работников, специализирующихся в области проектирования и производства строительных конструкций, деталей и изделий.

Регіональна комплексна програма соціально-економічного розвитку Харківської області до 2010 року / [Л. М. Шутенко, О. О. Дьомін, В. С. Бакіров та ін.]. – Харків : [б. в.], 1999. – 150 с.

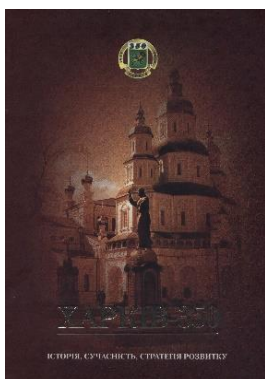
Стратегія розвитку регіональних підприємств електроенергетики: аспекти формування : монографія / О. М. Тищенко, М. О. Кизим, Л. М. Шутенко та ін. – Харків : ІНЖЕК, 2008. – 348 с.

Формирование математического аппарата для выбора оптимальных параметров продукции капитального строительства : [монография] / [В. И. Торкатюк, Л. Н. Шутенко, В. Н. Бабаев и др.] ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2013. – 421 с.

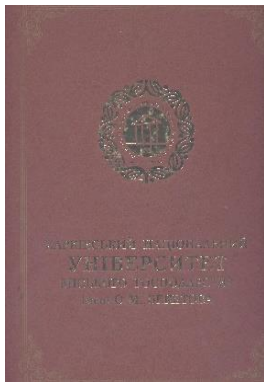
В монографии рассматриваются особенности формирования математического аппарата для выбора оптимальных решений по формированию качественных параметров продукции капитального строительства, обеспечивающие создание высококачественной строительной продукции. Излагаются особенности использования как традиционного математического аппарата и математических методов, так и новейшего процессного подхода в сочетании с внедрением системы стратегического управления.

Монография предназначена для специалистов проектных, строительных организаций, инвестиционных служб банков, занятых разработкой инвестиционных проектов и их управлением, а также будет полезна профессорско-преподавательскому составу, аспирантам, студентам строительных и экономических специальностей.

Харків – 350. Історія, сучасність, стратегія розвитку : історико-економічний огляд / [В. Н. Майорченко, В. М. Бабаєв, Л. М. Шутенко та ін.] ; за заг. ред. В. Н. Майорченка. – Харків : Золоті сторінки, 2004. – 320 с. : іл.

Книга містить історичний екскурс у минуле міста Харкова; характеристику економіки, інфраструктури, інформацію про видатних харків'ян; сучасне бачення шляхів вирішення складних проблем перехідного періоду; стратегію розвитку міста Харкова й удосконалення механізмів місцевого самоврядування.

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : [монографія] / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – 520 с. : іл.

У ювілейному науковому виданні, присвяченому 90-річчю від дня заснування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, висвітлено сторінки славної історії і сьогодення навчального закладу та історії розвитку комунального господарства та освіти України в цілому. У персоналіях віддано шану видатним представникам професорсько-педагогічного корпусу

університету.

Дослідження проведено на базі значної кількості друкованих та архівних джерел, уперше введених до наукового обігу.

Видання проілюстроване документальними матеріалами із фондів Музейного комплексу та архіву ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, а також державних архівів, музеїв, бібліотек.

Для широкого кола читачів.

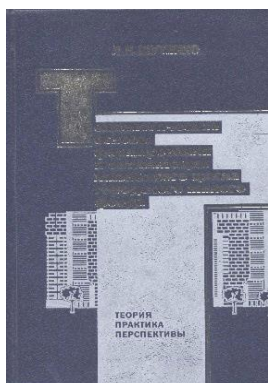

Шутенко Л. М. **Міський** житловий фонд: його життєвий цикл і радіаційна безпека : монографія / Л. М. Шутенко. – Київ : Техніка, 2002. – 251 с.

Монографія присвячена аналізу сучасного стану формування життєвого циклу міського житлового фонду з урахуванням його радіаційного забруднення на різних просторово-часових фазах існування. Вирішуються питання прийняття раціональних організаційно-технологічних і технічних рішень щодо зменшення радіаційної небезпеки в міському житловому фонді. Запропоновано алгоритм моніторингу радіаційного фактора. Аналізуються залежності регламентованих радіаційних параметрів об'єктів міського житлового

фонду від багатофакторних показників. Розглядаються характерні особливості дії малих доз опромінення на організм людини і проблеми управління процесами організаційно-технологічних рішень щодо зменшення радоннебезпеки на різних етапах інвестиційної діяльності в міському житловому фонді. Запропонована система прийняття ефективних рішень при формуванні життєвого циклу міського житлового фонду щодо зменшення ризиків опромінення.

Шутенко Л. М. **Оцінка** технічного стану конструкційних елементів експлуатованих будинків і споруд ультразвуковими методами / Л. М. Шутенко, Я. О. Серіков, М. С. Золотов. – Харків : ХНАМГ, 2004. – 247 с.

Шутенко Л. Н. **Технологические** основы формирования и оптимизации жизненного цикла городского жилого фонда (теория, практика, перспективы) : монография / Л. Н. Шутенко. – Харьков : Майдан, 2002. – 1054 с.

Монография посвящена анализу современного состояния технологических основ формирования и оптимизации жизненного цикла городского жилого фонда. Решение этой проблемы осуществляется на основе системного подхода и состоит в разработке целостной, открытой организованной технологической системы, которая включает комплекс инновационных технологических,

организационных и экологических составляющих, охватывающих все стадии жизненного цикла городского жилого фонда.

Рассчитана на специалистов, которые связаны с работой в городском жилом фонде, профессорско-преподавательский состав, аспирантов градостроительных специальностей, а также строителей.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Л. М. ШУТЕНКА

1. Боженко Е. Леонид Шутенко – в гостях у «Комсомолки» / Е. Боженко, Ю. Масленникова // Комсомольская правда. – 2003. – 13 июня. – С. 14.

2. Выдающиеся учёные, артисты, художники, врачи, педагоги, спортсмены, чьи научные, технические, творческие и спортивные достижения завоевали наибольшее общественное признание [Л. Н. Шутенко] // Лауреаты нагород. 1991–2002 / Східно-Укр. біогр. ін-т ; ред.-уклад. Ю. Романенко. – Харків : СУБІ, 2002. – С. 233, 267. – (500 впливових особистостей).

3. Высокие награды Родины : [награждение Л. Н. Шутенко орденом «Знак почёта»] // Красное знамя. – 1976. – 16 апреля. – С. 4.

4. Гаврилишин І. Є така посада – Почесний ректор : [75 років від дня народження Леоніда Миколайовича Шутенка] / І. Гаврилишин // Голос України. – 2012. – 11 травня. – С. 22.

5. Дрозд Н. Летнее расписание... : о ректоре ХНАГХ Л. Н. Шутенко / Н. Дрозд // Слобода. – 2001. – 5 июня. – С. 3.

6. Дячук Л. Назви вулицю Студентською... : [Л. Шутенко – командир загону імені Червоної Армії] / Л. Дячук // Красное знамя. – 1971. – 3 августа.

7. Коваленко О. У Харкові до науки інтерес не втрачений (інтерв'ю Л. М. Шутенка) / О. Коваленко // Освіта України. – 1998. – 6 травня. – С. 4.

8. Л. М. Шутенко. Моя любов – Академія! : біобібліографічний покажчик / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва ; [уклад.: Н. Б. Давидова, О. М. Науменко ; редкол.: В. М. Бабаєв (відп. ред.), Г. В. Стадник, В. І. Торкатюк та ін.]. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 192 с. : іл.

9. Лауреаты рейтинг-конкурса «Лидеры XXI столетия» (1998–2002 гг.) [Л. Н. Шутенко] // Лауреаты нагород. 1991–2002 / Східно-Укр. біогр. ін-т ; ред.-уклад. Ю. Романенко. – Харків : СУБІ, 2002. – С. 171. – (500 впливових особистостей).

10. Леонид Николаевич Шутенко // Высшие учебные заведения Харькова : информационно-справочное приложение к журналу «Деловая жизнь» / авт.-сост.: Н. Л. Зотова, Л. Н. Шутенко. – Харьков : Инкомцентр, 1995. – С. 10, 59.

11. Леонид Шутенко – в гостях у «Комсомолки» // Комсомольская правда в Украине. – 2003. – 13 июня. – С. 14.

12. Награды в номинации «Высшее образование». [Л. Н. Шутенко] // Лауреаты нагород. 1991–2002 / Східно-Укр. біогр. ін-т ; ред.-уклад. Ю. Романенко. – Харків : СУБІ, 2002. – С. 50. – (500 впливових особистостей).

13. Лупан Ю. Т. Мои воспоминания : [о Л. Н. Шутенко] / Ю. Т. Лупан // Наш сучасник : літ.-худож. альманах / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва ; [упоряд. М. Г. Ягубян ; редкол.: В. М. Бабаєв, Л. М. Шутенко, В. П. Бурмака та ін.] – Харків : ХНАМГ, 2012. – Вип. 7 : Академія життя. – С. 21, 23, 24.
14. О присвоении тов. Шутенко Л. Н. почётного звания «Заслуженный работник народного образования Украинской ССР» : Указ Президиума Верховного Совета Украинской ССР // Красное знамя. – 1989. – 7 мая.
15. Почётный ректор Харьковской национальной академии городского хозяйства, член исполнительного комитета [Электронный ресурс]. – Электронные текстовые данные. – Режим доступа: <http://www.city.kharkov.ua/ru/article/shutenko-leonid-mikolayovich-257.html>, свободный. – (дата обращения: 14.11.2016). – Загол. с экрана.
16. Про призначення державних стипендій видатним діячам освіти [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 7 березня 2014 р. № 274/2014 : [про присвоєння стипендії Л. М. Шутенку]. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/2742014-rp-16515, вільний. – (дата звернення: 14.11.2016). – Назва з екрана.
17. Ректор, который не боится экспериментов : о Шутенко Леониде Николаевиче – ректоре Харьковской национальной академии городского хозяйства // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 гг.) / под ред. В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 525–526.
18. Тарасова Л. Кредо ректора : [о присвоении звания «Почётный гражданин г. Харькова» ректору Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва Л. Н. Шутенко] / Л. Тарасова // Харьковские известия. – 2007. – 11 августа. – С. 11.
19. Тарасова Л. Надо было предвидеть, что бум на менеджеров спадёт : [о Л. Н. Шутенко] / Л. Тарасова // Вечерний Харьков. – 2012. – 12 мая. – С. 4.
20. Указ Президиума Верховного Совета Украинской ССР о присвоении тов. Шутенко Л. Н. почётного звания «Заслуженный работник народного образования Украинской ССР» : [ректору Харьков. ин-та инж. коммун. стр-ва] // Красное знамя. – 1989. – 7 мая.
21. Шутенка Леоніда Миколайовича – ректора Харківської національної академії міського господарства, Указом Президента України за значний особистий внесок у соціально-економічний та культурний розвиток міста Харкова, вагомі досягнення у професійній діяльності, багаторічну сумлінну працю та з нагоди 350-річчя заснування міста Харкова нагороджено державною нагородою орденом «За заслуги» II ступеня // Время. – 2004. – 26 августа. – С. 1.
22. Шутенко Л. Н. : состав исполнительного комитета // Харьковские известия : специальный выпуск. – 2010. – 25 ноября. – С. 6.
23. Шутенко Леонид Николаевич // Архитекторы Харькова / [под общ. ред. С. Чечельницкого]. – Харьков : [б. и.], 2008. – С. 181, 183.
24. Шутенко Леонид Николаевич // Выдающиеся педагоги высшей школы г. Харькова. – Харьков : Глобус, 1998. – С. 699–700.

25. Шутенко Леонид Николаевич // 500 влиятельных личностей : инф.-биогр. справочник. – Харьков : Майдан, 2000. – С. 483.
26. Шутенко Леонид Николаевич // 500 влиятельных личностей. Харьков – 350 : инф.-биогр. справочник. – Харьков : Восточно-украинский институт, 2004. – С. 327.
27. Шутенко Леонид Николаевич // С думой о будущем / Б. К. Зеленский. – Харьков : НТК-Книга, 2003. – С. 88.
28. Шутенко Леонид Николаевич // Славные имена / П. В. Воловник, О. П. Воловник. – Харьков : Глобус, 2008. – С. 43, 290. – (Серия «Современная ЖЗЛ Харьковщины»).
29. Шутенко Леонид Николаевич // Феномен Харькова в его людях / П. В. Воловник. – Харьков : Золотые страницы, 2004. – С. 74–100. – (Современная ЖЗЛ Харькова).
30. Шутенко Леонид Миколайович // Календар-2004. – Харків : Харківгаз, 2004. – С. 15.
31. Шутенко Леонид Миколайович // Працівники тилу і діти війни – Великій Перемозі: присвячується 70-й річниці визволення України від фашистських загарбників і 70-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років. – Харків : [б. в.], 2014. – С. 179–180.
32. Шутенко Леонид Миколайович // Харків – 350. Історія, сучасність, стратегія розвитку : історико-економічний огляд / В. М. Бабаєв, Л. М. Шутенко та ін. ; за заг. ред. В. Я. Майорченка. – Харків : Золоті сторінки, 2004. – С. 195.
33. Шутенко Леонид Миколайович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін.] ; гол. ред. Г. В. Стадник. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 1, 63, 64, 69, 70, 73, 78, 94, 104, 105, 110, 111, 163, 164, 165, 172, 185, 211, 214, 235, 244, 248, 273.
34. Шутенко Леонид Миколайович // Харківський інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945 / [керівник проекту В. М. Бабаєв ; гол. редкол. Л. М. Шутенко ; коорд. проекту Т. П. Єлісеєва ; упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – С. 49, 50, 240, 241. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).
35. Шутенко Леонид Миколайович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [кер. вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 10, 24, 134, 146, 152, 156, 162, 163, 165, 167, 173, 175, 198, 199, 203, 205, 206, 210, 214, 216, 217, 218, 219, 226–236, 240, 246, 249, 250, 251, 277, 285, 289, 293, 294, 347, 358, 386, 401, 403, 432, 433, 454, 460, 476, 486, 487, 492, 493, 496, 501, 514.
36. Шутенко Леонид Миколайович // Харківщина : енцикл. словник / Харків. облрада, Харків. облдержадмін. ; [редкол.: С. І. Посохов (голова) та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – С. 432.

37. Шутенко Леонід Миколайович // Хто є хто в Україні : біограф. довідник. – Київ : К.І.С., 2004. – С. 966.

38. Шутенко Леонід Миколайович // Universities, academies & colleges of the Kharkiv region = Вищі навчальні заклади Харківщини = Высшие учебные заведения Харьковщины. – Харків : Золоті сторінки, [2012?]. – С. 28–29.

Площа Р. Люксембург, м. Харків, 1987 р.

БАБАЄВ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

**Ректор
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова
(із 2011 р.)**

БАБАЄВ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

Ректор ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
Доктор наук з державного управління
Почесний професор ХНАМГ
Академік Міжнародної інженерної академії
Академік Академії будівництва України
Академік та перший віце-президент Інженерної академії України
Заслужений будівельник України
Лауреат Державної премії України в галузі архітектури
Почесний громадянин м. Харкова
Почесний громадянин м. Первомайський
Почесний громадянин м. Богодухова
Почесний громадянин м. Лозової
Член ради Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України
Повний кавалер ордена «За заслуги»

Біографія

Народився Володимир Миколайович Бабаєв 10 січня 1952 р. у м. Харкові. Батько – Микола Антонович Бабаєв, працював слюсарем-електрозварником на Харківському електромеханічному заводі. Мати – Олександра Тихонівна Бабаєва (Самойлова), працювала галтувальницею на Харківському велосипедному заводі імені Г. І. Петровського.

Під час навчання у загальноосвітній школі № 72 м. Харкова захопився футболом, яким згодом почав займатися професійно.

У 1960 р. увійшов до складу футбольної команди, з 15 років грав у складі юнацької збірної УРСР, а згодом – у командах майстрів «Торпедо» ХТЗ та «Металіст» Харків.

1970–1975 рр. – студент факультету Промислового та цивільного будівництва Харківського інженерно-будівельного інституту.

1975 р. – майстер зміни формувального цеху № 2 Домобудівельного комбінату № 1 комбінату «Харківжитлобуд».

1975–1976 рр. – виконувач обов'язків заступника начальника формувального цеху Домобудівельного комбінату № 1 комбінату «Харківжитлобуд».

1976–1978 рр. – служба у лавах Радянської Армії.

1978–1981 рр. – начальник формувального цеху № 1 Домобудівельного комбінату № 1 комбінату «Харківжитлобуд».

1981–1984 рр. – головний інженер заводу «Буддеталь» Домобудівельного комбінату № 1 комбінату «Харківжитлобуд».

1984 р. (січень – жовтень) – головний інженер будівельного управління «Машбуд-1» тресту «Промбуд-2».

1984–1986 рр. – інструктор відділу будівництва і міського господарства Харківського міського комітету Комуністичної партії України (КПУ).

1986–1988 рр. – завідувач відділу будівництва і міського господарства Харківського міському КПУ.

1988–1989 рр. – заступник завідувача соціально-економічного відділу Харківського міськкому КПУ.

1989–1990 рр. – інструктор Харківського обласного комітету КПУ.

У 1986 р. та 1990 р. обирався депутатом Харківської міськради XI та XII скликань.

1991–1995 рр. – заступник начальника промислового виробництва, головний інженер, перший заступник Генерального директора Проектно-промислового будівельного об'єднання ХДБК-1.

1995–1997 рр. – начальник головного управління (ГУ) містобудування і архітектури виконавчого комітету Харківської міської ради.

1997–1998 рр. – заступник міського голови – начальник ГУ містобудування та архітектури виконкому Харківської міськради.

1998–2005 рр. – перший заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів Харківської міськради.

1999 р. – захищає кандидатську дисертацію зі спеціальності 05.23.08 – технологія промислового та цивільного будівництва.

Призначений членом Міжвідомчої державної комісії з питань реформування житлово-комунального господарства України.

2000 р. В. М. Бабаєв розпочав науково-викладацьку діяльність у Харківській національній академії міського господарства (сьогодні – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова) на посаді доцента кафедри містобудування.

Обраний головою Харківської обласної федерації футболу.

2002 р. – присвоєно вчене звання доцента.

У 2003 р. – призначений членом Міжвідомчої робочої групи з питань фінансування проектів місцевого розвитку без надання державної гарантії, призначений членом колегії Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України (згодом – Міністерства регіонального розвитку та будівництва України).

2004 р. – захищає докторську дисертацію зі спеціальності 25.00.04 – місцеве самоврядування.

2005 р. – призначений на посаду завідувача кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві Харківської національної академії міського господарства.

2005–2011 рр. – перший заступник голови Харківської обласної державної адміністрації.

Очолював Харківську обласну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

2010 р. – член Міжвідомчої комісії з питань створення джерела нейтронів.

2011 р. – ректор Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова [2, 6, 8, 15].

Ректор університету

Із 2000 р. В. М. Бабаєв працює у Харківській національній академії міського господарства. 19 жовтня 2011 р. на конференції трудового колективу ХНАМГ професор Володимир Миколайович Бабаєв був обраний ректором Харківської національної академії міського господарства [18, 22, 24].

На посаді ректора спрямовує зусилля на зберігання, продовження та примноження освітніх і наукових традицій навчального закладу, постійне удосконалення освітньої діяльності, технологій і методів навчання, якості освітніх послуг, розширення міжнародного співробітництва з метою інтеграції вишу до світового науково-освітнього простору, формування провідного наукового співтовариства.

У 2013 р. вмиле керівництво та наполеглива праця колективу принесли перші вагомні результати – Академія отримала вищий рівень кваліфікації ВНЗ – Університет та ім'я видатного харківського архітектора Олексія Миколайовича Бекетова.

Генеральний консул Республіки Польща у місті Харкові Я. Е. Гранат вітає колектив ХНАМГ і особисто ректора В. М. Бабаєва з присвоєнням вишу статусу Університету та імені О. М. Бекетова, 2013 р.

Основною складовою діяльності ХНУМГ ім. О. М. Бекетова завжди була і залишається підготовка високопрофесійних та висококваліфікованих фахівців.

Університет надає освітні послуги на бакалаврському та магістерському рівнях за 18 спеціальностями; запроваджено 10 освітньо-наукових програм магістра, метою яких є формування власного кадрового потенціалу.

З кожним роком відбувається розширення спектру освітніх послуг Університету – ліцензування та акредитацію проходять освітньо-наукові програми за спеціальностями, що забезпечують життєдіяльність сучасних міст та їх подальший сталий розвиток: «Менеджмент», «Публічне управління та адміністрування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», «Технології захисту навколишнього середовища», «Архітектура та містобудування», «Будівництво та цивільна інженерія», «Транспортні технології», «Геодезія та землеустрій» тощо.

Важливим кроком у розвитку освітньої діяльності Університету є запровадження підготовки фахівців за новими спеціальностями, такими як: «Нафтогазова інженерія та технології», «Публічне управління та адміністрування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Технології захисту навколишнього середовища».

Підготовка науково-педагогічних кадрів здійснюється за 28 науковими спеціальностями, працюють 5 спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій.

У своїй діяльності Університет співпрацює з вищими навчальними закладами і компаніями – світовими і галузевими лідерами з 26 країн світу.

Серед авторитетних закордонних партнерів Університету: Міжнародна агенція з атомної енергії – МАГАТЕ (Австрія), компанія Shell (Велика Британія – Нідерланди), міжнародний фонд USAID (США), компанія Siemens (Німеччина), компанія Schneider Electric (Франція), компанія Delcam Ltd (Велика Британія), «Корейська асоціація фотоелектронної промисловості» (Південна Корея), ТОВ «Autodesk» (Росія), компанія «V Turizm Seyahat Acentaligi Tas. Tic. A. S.» (Туреччина), МГО «Фундація польсько-української співпраці ПАУСІ» (Польща) та інші.

Надійними партнерами Університету також є провідні виші Німеччини, Великої Британії, Італії, Франції, Польщі, Чехії, Сербії, Канади.

ХНУМГ ім. О. М. Бекетова є членом Міжнародної асоціації університетів, Мережі інститутів та шкіл державного управління країн Центральної та Східної Європи (NISPAcee), постійним учасником міжнародних грантових програм.

В. М. Бабаєв вручає диплом Почесного доктора ХНУМГ ім. О. М. Бекетова професору Лешеку Бальцеровичу у рамках Міжнародної конференції «Європейські стандарти економічного розвитку та їх впровадження в Україні. Енергоефективність в міській політиці. Європейська перспектива», м. Харків, 13 вересня 2016 р.

Університет входить до складу наукового парку «Наукоград-Харків», створеного за підтримки Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України, є активним учасником Національної мережі трансферу технологій.

Традиційно тісні наукові і ділові зв'язки Університет підтримує з українськими виробничими підприємствами, регіональними органами державного управління та органами місцевого самоврядування, вищими навчальними закладами та науково-дослідними інститутами, міністерствами та галузевими академіями наук.

Враховуючи унікальну специфіку університету, науковці ХНУМГ ім. О. М. Бекетова плідно співпрацюють зі своїм стратегічним партнером – Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України у питаннях реформуванням ЖКГ країни у контексті європейських тенденцій розвитку галузі. У цілому, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова під керівництвом В. М. Бабаєва зарекомендував себе як надійний діловий партнер, виконуючи функції розробника та виконавця багатьох регіональних, загальнонаціональних і міжнародних проектів та програм у сфері архітектури, будівництва та реконструкції, інженерної екології, муніципальної і регіональної енергетики, сталого міського та регіонального розвитку, дорожнього господарства та транспорту, урбоeкономіки, туризму та готельно-ресторанної справи, житлово-комунального господарства.

Упродовж 2013–2016 рр. в Університеті було відкрито: Українсько-канадський, Українсько-польський та Українсько-ліванський культурно-освітні центри.

За участі зарубіжних партнерів з Бельгії, Німеччини, Чехії, Польщі, США в Університеті створені та успішно сьогодні працюють найсучасніші науково-дослідні і освітньо-виробничі центри та лабораторії, серед яких – Науково-дослідний центр світлотехнічних вимірювань, науково-навчальна Лабораторія світлового дизайну, центр «Сучасні технології в енергетиці», навчальний центр Delcam.

Своєрідною лабораторією виховання підприємництва в академічному середовищі стало відкриття у червні 2014 р. Бізнес-інкубатору для студентів за підтримки польських колег з «Фундації польсько-української співпраці ПАУСІ», «Європейського інституту нерухомості» та Академії АГХ у Кракові у рамках Міжрегіональної програми Європейського сусідства і партнерства SUCSID – TEMPUS.

На базі Університету діє Школа розвитку «Мер міста» для лідерів учнівського самоврядування шкіл м. Харкова та Харківської області. Інновацією у цій роботі є залучення учнівської молоді до корпоративної соціальної мережі Університету «Yammer», яка стала площадкою для підтримки і консультування учасників проекту «Мер міста – 2016». Організовані заняття в школах розвитку для учнівської молоді: «Юний економіст-дослідник», «Юний еколог», «Юний архітектор», «Дизайн світла», «Юний готел'єр», «Майстерня управлінця», «Бізнес-розвідник», «Молодий економіст», «IT-school», «Юний геоінформатик і управлінець нерухомістю».

В Університеті на постійних засадах проводяться міжнародні конференції: «Сталий розвиток міст. Управління проектами і програмами міського і регіонального розвитку», «Сучасні проблеми світлотехніки та електроенергетики», «Вода. Екологія. Суспільство». У 2013 р. відбувся I Міжнародний світлотехнічний форум LEDLight.

В. М. Бабаєв відкриває науково-теоретичну конференцію «Сучасні тенденції розвитку світлотехніки – 2013» у рамках I Міжнародного світлотехнічного форуму LEDLight, м. Харків, 2013 р.

У вересні 2015 р. було відкрито архітектурно-художні майстерні ARHOUSE, які є унікальною для України освітньою лабораторією з підготовки архітекторів. У приміщенні ARHOUSE знаходяться скульптурна та ландшафтно-архітектурна майстерні, майстерня рисунку та живопису, лабораторія архітектурного моделювання, сучасні комп'ютерні класи, забезпечені спеціалізованими програмними продуктами, студентське архітектурно-проектне бюро, виставкові та конференц-зали.

Архітектурно-художні майстерні фактично стали майданчиком для запровадження нових форм навчально-виховної роботи, прикладами якої стали проведення фестивалю «АДОМ-art», започаткування діяльності творчої студентської студії «Студентський квартирник», художні виставки та майстер-класи відомих харківських митців.

Інтерес до майстерні ARHOUSE проявляють студенти інших навчальних закладів Харкова. Високу оцінку умовам реалізації творчого потенціалу дали фахівці і студенти різних вишів України і Польщі.

Відкриття архітектурно-художніх майстерень ARHOUSE,
м. Харків, 3 вересня 2015 р.

У липні – грудні 2015 р. у ХНУМГ ім. О. М. Бекетова реалізовано проект «Ефективне управління енергією – перший крок до Зеленого університету» у партнерстві з ГО «Грінкубатор» та за фінансової підтримки посольства Республіки Польща у Києві. Початком запровадження у діяльність Університету принципів сталого розвитку можна вважати створення сонячної електростанції з потужністю першого пускового комплексу 10 кВт з метою переходу на використання альтернативних джерел енергії.

У березні 2016 р. стартував проект «Збір та утилізація відходів на ринках з перехідною економікою» (WaTra) у консорціумі з університетами Австрії, Німеччини та Білорусі за фінансової підтримки Австрійського агентства міжнародної мобільності та співробітництва в галузі освіти, науки і досліджень.

Із червня 2016 р. Університет приєднався до інноваційного проекту ElibUkr. Проект об'єднує бібліотеки вищих навчальних закладів, національні бібліотеки та інші організації України з метою забезпечення доступу до світової наукової інформації, створення власних академічних ресурсів, а також інтеграції української науки та бібліотечної справи у світову наукову спільноту.

30 серпня 2016 р. відбулося урочисте відкриття пам'ятника академіку архітектури, видатному здочому, педагогу Олексію Миколайовичу Бекетову. Багаторічна історія Університету тісно пов'язана з ім'ям О. М. Бекетова, який створив потужну школу з підготовки майбутніх архітекторів, став засновником кращих вітчизняних традицій архітектурної та художньої освіти.

Відкриття пам'ятника архітектору О. М. Бекетову,
м. Харків, 2016 р.

За період перебування В. М. Бабаєва на посаді ректора, Університет здобув безліч престижних відзнак і нагород: диплом за активне впровадження інноваційних освітніх технологій – у межах IV Національної виставки-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2012 р.); дипломи у номінації «Міжнародна діяльність», а також за вагомий внесок у розвиток національної освіти, золоту медаль у номінації «Створення та упровадження електронних навчально-методичних комплексів, рейтингових систем, обладнання, продуктів, програм та рішень для системи освіти» – у рамках IV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2013»; почесне звання «Лауреат конкурсу» I ступеня як переможець у номінації «Організаційне і науково-методичне забезпечення упровадження електронних засобів у практику діяльності закладів післядипломної освіти» та диплому у номінації «Упровадження інновацій у презентацію діяльності вищого навчального закладу в інтернет-просторі» – у рамках Національної виставки-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2013 р.); Гран-прі у номінації «Лідер вищої освіти України» у рейтинговому виставковому конкурсі – у рамках V Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2014»; почесне звання «Лауреат конкурсу» I ступеня у номінації «Хмарні технології» в освіті – нові компетенції у сфері ІКТ» – у рамках Міжнародної форум-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2014 р.); Гран-прі у номінації «Лідер наукової та науково-технічної діяльності», золоту медаль у номінації «Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальну, наукову та управлінську діяльність навчального закладу», диплом за творчу працю з підвищення якості національної освіти, а також сертифікат якості наукових публікацій – у рамках VI Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2015»; Гран-прі «Лідер вищої освіти України» у рамках VII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2016».

У справі подальшого свого розвитку ХНУМГ ім. О. М. Бекетова вбачає головними своїми завданнями: поєднання науки, освіти і виробництва, підвищення соціальних і економічних цінностей освіти, популяризацію освіченості і культури серед молоді, виховання справжніх патріотів своєї країни, як найважливіших чинників розбудови незалежної і демократичної української держави [1, 6, 8, 15, 18, 22].

Науково-педагогічна діяльність

Наукові інтереси В. М. Бабаєва на початку його кар'єри як науковця, дослідника, управлінця-практика стосувалися, переважно, теми будівництва (1994–1997 рр.).

Наступні два роки (1998–1999 рр.) його науково-дослідницька діяльність сконцентрована на підготовці до захисту за спеціальністю «Технологія промислового та цивільного будівництва» кандидатської дисертації, присвяченої темі відновлення конструкцій каналізаційних колекторів.

Із 2000 р. у колі наукових інтересів В. М. Бабаєва – питання ефективності муніципального управління, зокрема міськими агломераціями та великими містами.

У 2000 р. В. М. Бабаєв розпочинає педагогічну діяльність в Харківській державній академії міського господарства. Вже понад п'ятнадцять років В. М. Бабаєв присвячує свій вільний час студентам, викладаючи у різний час дисципліни: «Системна організація професійної діяльності», «Прийняття проектних рішень», «Управління муніципальними та державними проектами і програмами». Сьогодні В. М. Бабаєв є професором кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві.

З результатами теоретичних і практичних напрацювань Володимира Миколайовича вітчизняна наукова спільнота мала змогу ознайомитися під час захисту кандидатської дисертації «Дослідження та розробка технологічних рішень зведення тонкостінних вторинних обробок при відновленні каналізаційних колекторів» у 1999 р. та докторської дисертації «Підвищення ефективності управління великим містом у структурі державного управління» у 2004 р.

У кандидатській дисертації автором було розроблено методику розрахунку тиску пресування бетонної суміші під час використання власноруч сконструйованого пристрою радіально-осьового пресування. Запропоновано технологічні, технічні та організаційні рішення, які дали змогу підвищити ефективність ремонтно-відновлювальних робіт у каналізаційних колекторах із застосуванням монолітно-пресованого бетону.

Досвід і знання, набуті під час понад п'ятнадцятирічного перебування на керівних посадах у структурі місцевого самоврядування м. Харкова, дозволили В. М. Бабаєву підготувати та з успіхом захистити докторську дисертацію, отримавши науковий ступінь доктора наук з державного управління.

Дисертація була присвячена науково-практичному вирішенню першочергових завдань у сфері державного регулювання розвитку великих міст та пов'язана з необхідністю запровадження нових інноваційних науково обґрунтованих підходів та методів щодо підвищення ефективності управління на рівні органів місцевого самоврядування в умовах обмеженості місцевих ресурсів.

Із 2005 р. постійною є науково-дослідницька увага В. М. Бабаєва, як першого заступника голови облдержадміністрації, до проблем регіонального розвитку, державної регіональної політики, проведення адміністративної і

територіальної реформ в Україні, а також, як завідувача кафедри, до питань методології проектного менеджменту, кращих вітчизняних та закордонних практик управління проектами і програмами.

Традиційно у сфері його наукових пошуків – питання, пов'язані із застосуванням нових технологій і матеріалів у процесах реконструкції муніципального житлового фонду, промислових і соціальних об'єктів, пам'яток архітектури; модернізацією та енергореставрацією житлових будинків великопанельного домобудівництва перших масових серій; впровадженням енергозберігаючих технологій та матеріалів у житлово-комунальному господарстві та будівництві; реформуванням житлово-комунального сектора Харкова, області та України; організацією і здійсненням стабільного, безперебійного, якісного забезпечення міста і області послугами водопостачання та водовідведення, енергопостачання, транспортними та іншими муніципальними послугами.

Темі використання провідних методів, методик, методологій, насамперед інструментарію проектного менеджменту, в керуванні проблемними галузями міського господарства, впровадження інноваційних практик у структуру управління відкритими системами складної соціально-економічної природи (великі міста і регіони), налагодженню тісного партнерства у форматі наука-управління-виробництво на міському та регіональному рівнях присвячено низку монографій, навчально-методичних посібників (Практика муніципального управління (2002 р.), Підвищення ефективності місцевого самоврядування на основі інтелектуального потенціалу Харкова (2004 р.), Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти (2004 р.), Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) (2006 р.), Управління проектами (2006 р.), Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2015 року (2008 р.), Управління великим містом: теоретичні і прикладні аспекти (2010 р.)).

У наукових публікаціях В. М. Бабаєва також часто висвітлюються теми: формування нової генерації муніципальної та регіональної гуманітарно-технічної і управлінської еліти; удосконалення кадрової політики у системі управління містом і областю; підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації інженерно-технічного і керівного складу для комунальних підприємств (Проблеми формування особистості лідера (2000 р.), Психодіагностика в муніципальній кадровій політиці (2003 р.), Активні методи навчання в управлінській підготовці інженерів і працівників органів місцевого самоврядування (практичні ситуації, вправи, ігри) (2004 р.), Організаційна культура керівника (2005 р.), Психодіагностика у системі державного управління і місцевого самоврядування (2006 р.), Логіка для інженерів (2007 р.), Системна організація професійної діяльності (2007 р., 2012 р.), Прийняття рішень (2007 р., 2012 р.), Прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику (2010 р.), Соціальне пізнання (2014 р.)).

Володимир Миколайович Бабаєв є автором і співавтором понад 280 наукових праць, зокрема 20 монографій, понад 200 наукових статей і тез доповідей, опублікованих у вітчизняних та закордонних виданнях, 32 навчально-методичних видань, 13 винаходів.

Він входить до складу редакційних колегій таких наукових видань: «Комунальне господарство міст» (відповідальний редактор), «Світлотехніка та електроенергетика» (голова редакційної ради), «Філософія спілкування: філософія, психологія, соціальна комунікація» (член координаційної ради), «Экология и промышленность» (член спілки журналістів), «Энергетика. Энергосбережение. Энергоаудит» (голова редакційної ради).

У різні роки був обраний членом спеціалізованих вчених рад: Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Будівельник

Багато років свого життя В. М. Бабаєв присвятив будівельній справі, працюючи на Харківському ДБК-1, де пройшов шлях від майстра зміни до першого заступника генерального директора.

Однак керувати масштабними проектами з будівництва та реконструкції багатьох об'єктів Харкова і області продовжував протягом 1984–2011 рр., перебуваючи на різних посадах в органах місцевого самоврядування та державного управління [4, 5, 6, 8].

За вагомий внесок у розбудову будівельного комплексу міста та містобудівний розвиток Харкова В. М. Бабаєв у 1997 р. отримав почесне звання «Заслужений будівельник України», у 1999 р. – став лауреатом Державної премії України в галузі архітектури.

Нагородження орденом «За заслуги» III (2004 р.), II (2007 р.) і I ступенів (2009 р.) також багато у чому було пов'язано з реалізованими під безпосереднім керівництвом Володимира Миколайовича проектів і програм зі зведення, реконструкції, модернізації об'єктів виробничого та соціального призначення, житлових будинків, інфраструктури, але вже у масштабах регіону і країни.

Під керівництвом В. М. Бабаєва відбувалося будівництво і реконструкція промислових підприємств Харкова (СКВК Харківського моторобудівного заводу «Серп і молот», Харківський велосипедний завод імені Г. І. Петровського, пивзавод «Рогань»), соціальних об'єктів культурного і спортивного призначення (Харківський академічний театр опери та балету імені М. В. Лисенка, Харківський державний академічний російський драматичний театр імені О. С. Пушкіна, Харківська обласна філармонія, стадіон «Металіст», Палац спорту «Локомотив» імені Г. М. Кірпи, Будинок побуту «Центральний» (по вул. Полтавський шлях)), Олексіївської лінії Харківського метрополітену, багатьох об'єктів житлово-комунального господарства та міської інфраструктури.

До важливих здобутків Володимира Миколайовича як досвідченого містобудівельника належить підготовка Харкова до святкування 350-річчя заснування міста, зокрема керівництво реконструкцією Будинку Державної промисловості (Держпрому), Харківського державного зоологічного парку, проспекту Леніна та вулиці Шевченка, фонтану «Каскад» у саду імені Т. Г. Шевченка, фонтану-альтанки «Дзеркальний струмінь».

За ініціативи В. М. Бабаєва започатковано перший і наразі єдиний в Україні проект реконструкції п'ятиповерхівки («хрущовки») без відселення мешканців. У 1999 р. проект було успішно впроваджено у Харкові – п'ятиповерхівку першої масової серії забудови на проспекті Маршала Жукова, 21 перетворили на оновлену шестиповерхівку. Здійснили посилення основи і фундаментів, часткову заміну інженерних мереж та комунікацій (водопроводу, каналізації, тепло- та електропостачання, телефонних ліній), всіх сантехнічних систем з установкою лічильників обліку (тепла, гарячого і холодного водопостачання), реконструкцію входів до будівлі із прибудовою приміщень господарсько-побутового призначення, влаштування лоджій першого поверху, скління наявних балконів, утеплення зовнішніх стін будинку, реконструкцію фасаду, надбудову шостого (мансардного) поверху із розміщенням 12 комфортних квартир додатковою площею 1200 м².

Реконструйована п'ятиповерхівка («хрущовка»), м. Харків, проспект Маршала Жукова, 21

Керуючи Харковом

З призначенням на посаду першого заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів Харківської міськради у 1998 р. кар'єра В. М. Бабаєва, як муніципального менеджера, виходить на якісно новий рівень.

Володимир Миколайович протягом 1998–2004 рр. брав активну участь у впровадженні спеціального режиму інвестиційної діяльності на території м. Харкова. Був ініціатором створення «енергоострову» Північного регіону України з метою запобігання повторенню української енергетичної кризи середини 90-х рр. ХХ ст. Послідовно обстоював ідею доцільності створення урядового комітету з регіональної політики.

Перший заступник мера м. Харкова, 2002 р.

Керував ліквідацією аварії на магістральному газогоні, розташованому у адміністративно-територіальних межах Харкова (р-н Залютине), у 1995 р. брав участь у ліквідації надзвичайної ситуації на Диканівській Головній каналізаційній насосній станції (ГКНС).

Співавтор та керівник багатьох життєво важливих програм розвитку м. Харкова (інноваційних та унікальних для вітчизняної муніципальної управлінської практики навіть зараз), розроблених у співробітництві з провідними вишами Харкова – Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут», Харківською національною академією міського господарства, Національною юридичною академією імені Ярослава Мудрого, Харківським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Серед розроблених і реалізованих загальноміських та галузевих програм – Генеральний план м. Харкова до 2026 р., Статут територіальної громади м. Харкова, Програма підвищення ефективності місцевого самоврядування на основі інтелектуального потенціалу м. Харкова, Методика контролю та оцінки ефективності діяльності виконавчих органів Харківської міської ради, Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2003–2010 рр., Програма розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами у м. Харкові та багато інших.

Брав безпосередню участь у розробці Законів України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004–2010 роки» (2004 р.) та «Про житлово-комунальні послуги» (2004 р.) [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13].

На державній службі

Із 2005 р. В. М. Бабаєв на посаді першого заступника голови Харківської обласної державної адміністрації керував одразу декількома стратегічно важливими напрямками розвитку області [17, 20, 21]. Працював над розвитком промислових гігантів Харкова та області, паливно-енергетичного комплексу,

об'єктів транспорту та зв'язку, житлово-комунального господарства (реконструкція систем теплопостачання у м. Первомайському, смт. Ківшарівці, смт. Краснопавлівці), соціальної інфраструктури (будівництво та оснащення сучасних спортивних залів для шкіл у Сахновщинському, Золочівському, Богодухівському районах; будівництво лікарень у м. Богодухові, м. Дергачі, м. Чугуєві, м. Ізюмі, смт. Дворічній).

Обіймаючи з липня 2005 р. посаду голови Харківської обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, Володимир Миколайович очолював штаби з ліквідації надзвичайних ситуацій різного ступеню складності, що виникали на території області (у м. Ізюмі, м. Лозовій, м. Куп'янську та м. Первомайському), брав активну участь у ліквідації Алчевської трагедії (січень – лютий 2006 р.).

Очолював Харківську обласну робочу групу з підготовки заходів щодо проведення адміністративно-територіальної реформи (2005–2006 рр.), Харківський регіональний комітет з економічних реформ (2010–2011 рр.). Ініціював створення міністерства, яке б опікувалося питаннями регіонального розвитку та державної регіональної політики (було створене у 2010 р. як Міністерство регіонального розвитку та будівництва України).

Вагомий особистий внесок Володимир Миколайович також зробив у відбудову Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» у селищі Батурині Чернігівської області. У межах заходів до 300-х роковин Батуринської трагедії (2008 р.) під його керівництвом була відбудована Замкова церква Воскресіння Господнього [6, 8, 9].

Владика Онуфрій вручає найвищу нагороду Харківської єпархії «Медаль святителя Мелетія Архієпископа Харківського» II ступеня за старанні труди на славу Святої Православної Церкви ректору ХНУМГ ім. О. М. Бекетова В. М. Бабаєву, 2013 р.

Результати винятково професійного та відповідального ставлення Володимира Миколайовича до виконуваних обов'язків знайшли своє визнання та схвалення і серед звичайних мешканців Харкова та міст області. Рішеннями відповідних міських рад йому було присвоєно звання «Почесного

громадянина» міст Первомайський (2008 р.) і Богодухів (2008 р.) Харківської області та м. Харкова (2010 р.).

Футбол у житті В. М. Бабаєва

Із 1960 р. захоплення Володимира Миколайовича футболом вийшло на новий рівень. У 1967–1969 рр. він грає у команді майстрів «Торпедо» при Харківському тракторному заводі та у складі юнацької збірної УРСР. У 1970 р. запрошений до складу команди «Металіст» Харків на позицію нападаючого.

У 1975 р. залишає професійний футбол, присвятивши себе будівельній справі, однак продовжує перейматися подіями і справами футбольного життя Харкова. У 2000 р. на звітно-виборчій конференції Володимира Миколайовича обрано головою Харківської обласної федерації футболу (ХОФФ).

На відкритті Дому футболу ХОФФ, 2000 р.

У 2001 р. ініціював відкриття пам'ятника футбольному м'ячу в саду імені Т. Г. Шевченка (м. Харків). У 2008 р. нагороджений іменним годинником від Харківської футбольної громадськості за значний внесок у розвиток та з нагоди 100-річчя Харківського футболу. Очолював обласний Організаційний комітет з підготовки Харкова та області до проведення фінальної частини матчів Чемпіонату Європи з футболу ЄВРО – 2012.

У 2012 р. за участі В. М. Бабаєва розроблена програма розвитку футболу в Харківській області на 2013–2017 рр., пріоритетними напрямками якої є розвиток дитячо-юнацького і жіночого футболу, створення фонду підтримки ветеранського футболу та футболу для спортсменів з обмеженими можливостями, а також зведення нових стадіонів і реконструкція наявних, зокрема шкільних спортивних майданчиків.

В. М. Бабаєв з гравцями футбольної команди ХНАМГ, яка посіла перше місце у змаганнях із міні-футболу у турнірі «Футбол проти расизму», 2012 р.

Як голова ХОФФ, займався розробкою і реалізацією обласних програм з упровадження турніру «Шкіряний м'яч», проектів «Наше майбутнє», «Даруємо радість дітям», опікувався створенням і організацією роботи Дитячо-юнацької футбольної ліги (ДЮФЛ) Харківщини. Варто зазначити, що Володимир Миколайович залишається одним із найавторитетніших голів Харківської обласної федерації футболу [2, 6].

Нагороди

Ордени:

Повний кавалер ордена «За заслуги» III, II, I ступенів (2004 р., 2007 р., 2009 р.)
 «Інженерна Слава» за видатні заслуги перед Міжнародним науково-інженерним товариством (2011 р.)
 «Святого рівноапостольного князя Володимира Великого» III, II, I ступенів (1999 р., 2003 р., 2006 р.)
 «Різдво Христове» IV ступеня (2000 р.)
 «Преподобного Нестора Літописця» II ступеня (2004 р.)
 «Преподобного Іллі Муромця» III ступеня (2007 р.)
 Ювілейний орден на честь 1020-річчя Хрещення Русі (2009 р.)
 «Святого великомученика Георгія Победоносця» (2011 р.)

Медалі:

«60 років Збройних сил СРСР» (1978 р.)
«Покровитель місць народної пам'яті» Республіки Польща (2010 р.)
Ювілейна медаль «Харківський собор – 10 років» I ступеня (2002 р.)
«Святителя Мелетія Архієпископа Харківського» II ступеня (2013 р.)
«Святого Володимира» (2016 р.)

Почесні звання:

«Ветеран праці ДБК-1» (1995 р.)
«Заслужений будівельник України» (1997 р.)
Лауреат Державної премії України в галузі архітектури (1999 р.)
Почесний професор ХНАМГ (2008 р.)
Почесний громадянин м. Первомайський Харківської області (2008 р.)
Почесний громадянин м. Богодухова Харківської області (2008 р.)
Почесний громадянин м. Харкова (2010 р.)
Почесний громадянин м. Лозової (2016 р.)

Почесні грамоти:

Почесна грамота Кабінету Міністрів України (2003 р.)
Почесна грамота Верховної Ради України (2004 р.)
Почесна грамота Міністерства з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (2008 р.)
Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2013 р.)
Почесна грамота Харківської міської ради за вагомий особистий внесок у соціально-економічний розвиток міста, місцевого самоврядування (2009 р.)
Почесна грамота IV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2013» (2013 р.)
Почесна грамота VI Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2015» (2015 р.)
Грамота Харківської обласної державної адміністрації (2007 р.)
Грамота Харківської обласної ради (2007 р.)
Грамота Іоанна Павла II (2009 р.)
Почесний диплом лауреата «За розробку та упровадження системи забезпечення якості освітньої діяльності вищого навчального закладу на платформі BUSINESS STUDIO» (2016 р.)

Відзнаки:

Нагороджений іменним годинником від харківської футбольної громадськості з нагоди 100-річчя харківського футболу (2008 р.)
Почесна відзнака Харківської обласної ради «Слобожанська слава» (2012 р.)
Подяка IV Національної виставки-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2012 р.) [6, 15, 24].

ДОСЯГНЕННЯ КОЛЕКТИВУ ХНАМГ – ХНУМГ ім. О. М. БЕКЕТОВА (із 2012 р.)

2012 рік

- Відкрито Раду молодих вчених з метою об'єднання наукової молоді ВНЗ, сприяння у реалізації молодіжних наукових ініціатив.
- Створено Навчально-методичний відділ.
- Створено Центр довузівської підготовки та працевлаштування.
- Атестована галузева науково-дослідна Лабораторія з обстеження та випробування будівельних конструкцій та матеріалів.
- До 150-річного ювілею академіка архітектури О. М. Бекетова відкрито оновлену експозицію Музею Університету.
- Кафедра обліку і аудиту реорганізована у кафедру фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту.
- Створено Асоціацію випускників.
- За даними міжнародного вебметричного рейтингу Webometrics цифровий репозиторій ХНАМГ посів перше місце в українському сегменті цифрових репозиторіїв вищих навчальних закладів.
- На III міжнародній виставці-презентації «Сучасні освітні заклади – 2012» (м. Київ) Академія стала переможцем у рейтинговому виставковому конкурсі та отримала почесне звання «Лідер наукової діяльності».
- На IV національній виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» Академія нагороджена золотою медаллю у номінації «Розробка та створення сучасних технічних засобів навчання для впровадження в освітню практику» за темою «Веб-сервіси моніторингу успішності студентів вищого навчального закладу».

2013 рік

- Відповідно до Наказу Президента України від 26 березня 2013 р. навчальний заклад отримав статус університету.
- За Наказом Міністерства освіти і науки України № 464 від 25.04.2013 р. Харківському національному університету міського господарства присвоєно ім'я Олексія Миколайовича Бекетова.
- Відкрито Українсько-канадський культурно-освітній центр.
- На базі відділу Міжнародних зв'язків створено центр Міжнародної діяльності та освіти.
- Створено Гендерний центр.
- На базі ХНУМГ ім. О. М. Бекетова відкрито Бізнес-інкубатор для студентів, викладачів і бізнесу.
- Впроваджено дистанційне навчання за кредитно-модульною системою організації навчального процесу у спеціалізованому веб-середовищі Moodle.

- На IV міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2013» Університет нагороджено дипломами у номінації «Міжнародна діяльність» та за вагомий внесок у розвиток національної освіти, а також золотою медаллю у номінації «Створення та упровадження електронних навчально-методичних комплексів, рейтингових систем, обладнання, продуктів, програм та рішень для системи освіти».

- Університету присвоєно почесне звання «Лауреат конкурсу» I ступеня як переможцю у номінації «Організаційне і науково-методичне забезпечення упровадження електронних засобів у практику діяльності закладів післядипломної освіти»; нагороджено дипломами у номінаціях «Упровадження інновацій у презентацію діяльності вищого навчального закладу в інтернет-просторі», «Організаційне і науково-методичне забезпечення упровадження електронних засобів у практику діяльності закладів післядипломної освіти» у межах Національної виставки-презентації «Інноватика в сучасній освіті».

2014 рік

- Відкрито Українсько-польський культурно-освітній центр.
- Відкрито Науково-дослідний центр світлотехнічних вимірювань та навчально-наукової лабораторії Світлового дизайну.

- Відкрито лабораторний комплекс Освітньо-виробничого центру «Сучасні технології в енергетиці» з лабораторіями Обліку і контролю електричної енергії, Кабельних ліній, Електроустаткування систем міського електропостачання.

- Створено науково-виробничий центр «Оцінка, землеустрій і кадастр».

- Відкрито лабораторії ВІМ-технологій.

- Створено Центр регіонального розвитку спільно з Харківською облдержадміністрацією та Харківською обласною радою.

- Проведено перший Ярмарок студентських можливостей.

- Університет приєднався до третьої фази Всеукраїнського спільного проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (2014–2017 рр.), присвяченій енергоефективності, енергозбереженню та «розумним містам».

- Університет нагороджено сертифікатом якості наукових публікацій (за показниками наукометричної бази даних SciVerse Scopus).

- Університетом отримано Гран-прі у номінації «Лідер вищої освіти України» у рейтинговому виставковому конкурсі у межах V міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2014».

- Університету присвоєно почесне звання «Лауреат конкурсу» I ступеня у номінації ««Хмарні технології» в освіті – нові компетенції у сфері ІКТ» у межах Міжнародної форум-презентації «Інноватика в сучасній освіті».

2015 рік

- Відкрито Навчально-науковий інститут післядипломної освіти, заочного (дистанційного) навчання та підвищення кваліфікації (ННІ ПОЗДН та ПК) у складі: кафедри економіки підприємств міського господарства, науково-технічного Центру енергоефективних технологій, Центру післядипломної освіти, Центру дистанційного навчання, Центру заочного навчання, Центру підвищення кваліфікації, Центру вивчення іноземних мов, локальних секторів заочного (дистанційного) навчання.

- Створено факультет транспортних систем та технологій на базі факультету електричного транспорту.

- Реструктуризовано містобудівельний факультет зі створенням на його основі будівельного факультету і факультету архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва.

- Проведено об'єднання кафедр – теплохолодопостачання та експлуатації газових і теплових систем, а також інженерної і комп'ютерної графіки та основ архітектурного проектування і рисунку.

- Відкрито архітектурно-художні майстерні ARHOUSE.

- Відкрито Лабораторію цифрового релейного захисту та автоматики на базі Освітньо-виробничого центру «Сучасні технології в енергетиці».

- Відкрито Центр стратегічної аналітики та антикорупційного менеджменту.

- Відкрито спеціалізовану вчену раду зі спеціальностей: 05.14.02 – електричні станції, мережі і системи; 05.24.04 – кадастр та моніторинг земель.

- Проведено реорганізацію Центру доуніверситетської освіти і кар'єри.

- Відкрито бібліотеку Українсько-польського культурно-освітнього центру. Основою книжкового зібрання стали близько 400 видань польською мовою, подарованих Генеральним Консульством Республіки Польща у Харкові, Європейським Інститутом нерухомості (Краків, Польща), Інститутом національної пам'яті (Варшава, Польща), Польським Інститутом у м. Києві.

- Започатковано спільний українсько-польський проект «Ефективне управління енергією – перший крок до Зеленого університету».

- Університетом у межах VI міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2015» отримано: Гран-прі у номінації «Лідер наукової та науково-технічної діяльності», золоту медаль у номінації «Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальну, наукову та управлінську діяльність навчального закладу» за інноваційну розробку бібліотеки «Упровадження вільного програмного забезпечення АІБС «Коґна» для автоматизації бізнес-процесів бібліотеки ВНЗ», диплом за творчу працю з підвищення якості національної освіти, сертифікат якості наукових публікацій.

2016 рік

- Відкрито Українсько-ліванський культурно-освітній центр.
- Відкрито Навчально-науковий інститут підготовки кадрів вищої кваліфікації.
- Проведено трансформації технікумів – Електромеханічного та Житлово-комунального – у коледжі.
- Створено кафедру лісового та садово-паркового господарства.
- Реорганізовано кафедру систем електропостачання та електроспоживання міст.
- Відкрито спеціалізовані вчені ради із захисту докторських дисертацій зі спеціальностей: 05.22.09 – електротранспорт; 05.13.06 – інформаційні технології; 05.13.22 – управління проектами і програмами.
- Відкрито Лабораторію цивільного захисту.
- У зв'язку з відкриттям нової спеціальності «Нафтогазові технології і інженерія» створено дві лабораторії: «Видобування і підготовка природного газу» та «Транспортування природного газу» загальною площею 140 м².
- Створено Центр розвитку ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.
- Створено Раду з менеджменту якості Університету, розроблено Положення про Раду.
- Бібліотеці ХНУМГ ім. О. М. Бекетова надано статус наукової.
- Реорганізовано Редакційно-видавничу групу у відповідний відділ.
- Відкрито Молодіжну академію профспілкового активу.
- Відкрито пам'ятник видатному архітектору, академіку архітектури О. М. Бекетову.
- Університет приєднався до проекту ElibUkr.
- Відкрито лабораторію «Сонячна електростанція» в рамках проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».
- Університетом отримано диплом Гран-прі у номінації «Лідер вищої освіти України», сертифікат «Якість наукових публікацій» (за показниками рейтингу міжнародної наукометричної бази даних Scopus) – у межах VII міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2016».
- На Міжнародному форумі «Харків – стратегія успіху» проект ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та Індустріальної Групи «УПЕК» «Створення у Харкові першого в Україні демонстраційного ZEB – Центру енергозберігаючих технологій» став «Кращим інвестиційним проектом у сфері паливно-енергетичного комплексу та забезпечення ефективності».

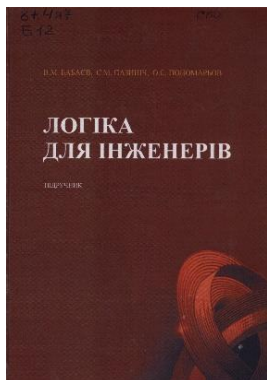
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
2016 р.

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ В. М. БАБАЄВА

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ

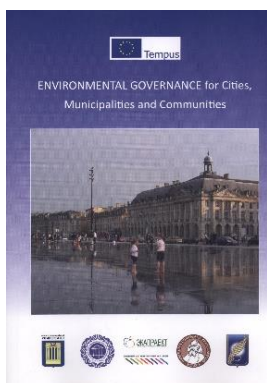
Підручники

Бабаєв В. М. **Логіка** для інженерів : підручник / В. М. Бабаєв, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. – Харків : [ХНАМГ], 2007. – 531 с.

Це перший в Україні підручник, цілеспрямовано адресований інженерній аудиторії і студентам вищих закладів освіти інженерного профілю. Відповідає програмі з логіки, рекомендований Міністерством освіти і науки України. У першій частині системно викладено основні теоретичні поняття, категорії і закони логіки. Характерними особливостями є широке використання наочного матеріалу та ілюстрація теоретичних положень прикладами з природничих і технічних наук. Друга частина містить оригінальний матеріал з

прикладної логіки. Тут, зокрема, розглянуто проблеми логіки науково-технічного дослідження, логіки техніки, логіки управління та ділового спілкування. Викладено основи нечіткої логіки.

Environmental Governance for Cities, Municipalities and Communities / [editors: M. Kozova, F. Stolberg, Y. Vergeles, A. Scrigan ; V. Babayev, D. Dyadin, J. Jílková and oth. – Bratislava (Slovakia) : Comenius University in Bratislava, 2014. – 322 p.

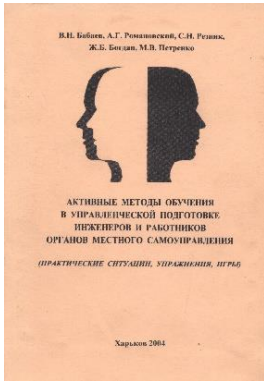
У підручнику розглянуті проблеми: екологічного управління для сталого розвитку міст, муніципалітетів та місцевих спільнот; підзвітності в управлінні містами, муніципалітетами та місцевими спільнотами. Підручник містить словник термінів.

Підручник було підготовано зусиллями міждисциплінарного авторського колективу, до якого увійшли спеціалісти з України, Словаччини, Біларусі та Чеської Республіки.

Призначений для бакалаврів, магістрів та аспірантів різних спеціальностей. Також може бути використаний фахівцями наукових, дослідницьких, планувальних інститутів, місцевими та регіональними органами самоврядування.

Навчальні посібники

Активні методи навчання в управлінській підготовці інженерів: практичні ситуації, вправи, ігри : навч.-метод. посібник / В. М. Бабаєв, О. Г. Романовський, С. М. Резнік та ін. ; за ред. О. Г. Романовського. – Харків : НТУ «ХП», 2004. – 100 с.

Активные методы обучения в управленческой подготовке инженеров и работников органов местного самоуправления (практические ситуации, упражнения, игры) : учебно-методич. пособие по курсу «Управление развитием социально-экономических систем» / В. Н. Бабаев, А. Г. Романовский, С. Н. Резник и др. ; под ред. А. Г. Романовского. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2004. – 100 с.

Пособие содержит комплекс практических ситуаций, упражнений, игр, направленных на глубокое овладение будущими инженерами системой управленческих знаний, умений и навыков по дисциплинам: «Управление развитием социально-экономических систем», «Психология управления», «Управление персоналом», «Гендерные аспекты менеджмента», «Организационная психология».

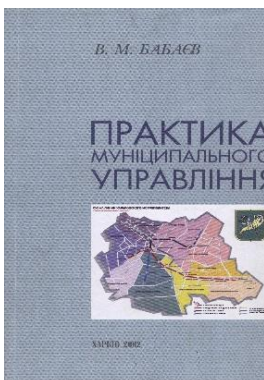
Предназначено для студентов и преподавателей высших технических учебных заведений, а также может быть использовано в комплексе управленческой подготовки работников местного самоуправления.

Бабаєв В. М. **Організаційна** культура керівника : навч. посібник для спеціальності «Адміністративний менеджмент» / В. М. Бабаєв, Н. В. Шаронова. – 2-е вид., стер. – Харків : НТУ «ХП», 2005. – 260 с.

Навчальний посібник присвячено вивченню поведінки людини на робочому місці, він надасть допомогу керівникові у прийнятті правильних рішень для ефективного функціонування колективу. Основну частину підручника присвячено опису необхідних професійних навичок керівника, лідера, як основи ефективної трудової діяльності у будь-якій діловій сфері, методів їх засвоєння, розвитку та вдосконалення.

Посібник розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, менеджерів та керівників, практичних працівників різноманітних сфер діяльності, зокрема органів місцевого самоврядування.

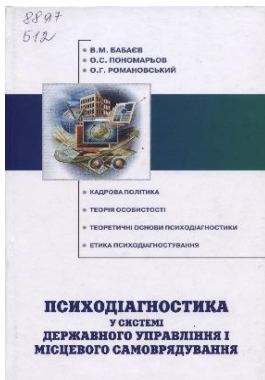

Бабаєв В. М. **Практика** муніципального управління : навч. посібник / В. М. Бабаєв ; Харків. держ. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХДАМГ, 2002. – 311 с.

У посібнику висвітлено основні аспекти муніципального управління індустріальним мегаполісом: нормативно-правове регулювання організації та діяльності органів місцевого самоуправління; ЖКГ як багатофункціональний, складноструктурний об'єкт муніципального адміністративно-господарського управління; реформування житлового господарства; реформування водопостачання; громадський транспорт; енергозберігаючі технології; містобудівельна політика; бюджет; управління комунальною

власністю.

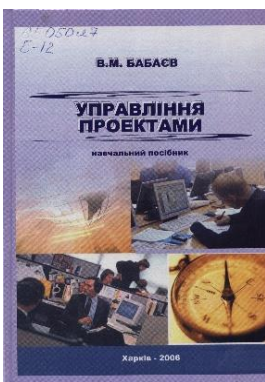
Призначений для студентів економічних спеціальностей, спеціалістів житлово-комунального господарства, а також усіх, хто цікавиться питаннями розвитку сучасного міста.

Бабаєв В. М. **Психодіагностика** у системі державного управління і місцевого самоврядування : навч. посібник / В. М. Бабаєв, О. С. Пономарьов, О. Г. Романовський. – Харків : Фоліо, 2006. – 416 с.

Ефективність державного і регіонального управління та місцевого самоврядування і керівництва функціонуванням і розвитком територіальних громад визначається рівнем професійної компетентності та особистісних якостей кадрового складу органів управління. Наведено основи теорії і практики визначення цього рівня методами психодіагностики.

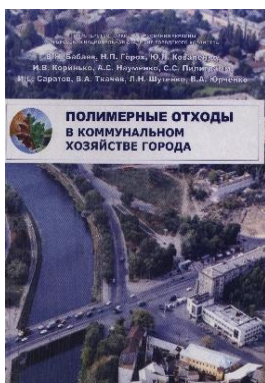
Посібник розрахований на студентів, аспірантів і викладачів навчальних дисциплін з адміністративного менеджменту, на керівників і працівників органів державної влади і місцевого самоврядування, кадрових служб підприємств, організацій і установ та інших соціальних систем.

Бабаєв В. М. **Управління проектами** : навч. посібник для студентів спеціальності «Управління проектами» / В. М. Бабаєв ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2006. – 244 с.

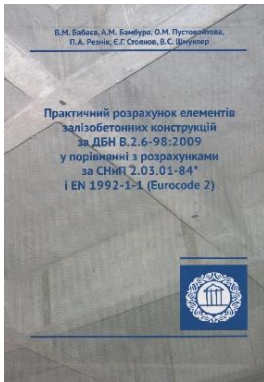
Навчальний посібник присвячено одному з найбільш затребуваних у даний час напрямку менеджменту – управлінню проектами. У посібнику системно представлені питання управління цілями проекту і планування, взаємодії проекту і організації, управління ресурсами та інтеграцією проекту.

Посібник розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, менеджерів вищої та середньої керівної ланки, працівників проектних і бюджетних організацій, консультантів, підприємців, зайнятих реалізацією власних бізнес-проектів.

Полимерные отходы в коммунальном хозяйстве города : учеб. пособие / под общ. ред. В. Н. Бабаева, И. В. Коринько, Л. Н. Шутенко ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2004. – 375 с.

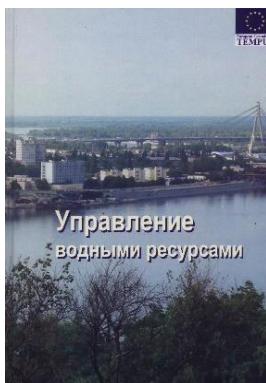
В учебном пособии рассматриваются технологии сбора, накопления, переработки и применения полимерных отходов. Изложен отечественный и зарубежный опыт административно-правового управления отходами потребления. Обоснованы проблемы эксплуатационной надёжности сооружений водоотведения с применением полимеров (в том числе вторичных) для защиты конструкций от биогенной сернокислотной агрессии. Анализируется мониторинг источников накопления вторичного сырья. Приведены конструкционные характеристики оборудования и технологии переработки полимерных отходов, их применение в коммунальном хозяйстве города.

Практичний розрахунок елементів залізобетонних конструкцій за ДБН В.2.6-98:2009 у порівнянні з розрахунками за СНиП 2.03.01-84* і EN 1992-1-1 (Eurocode 2) : [посібник] / [В. М. Бабаєв, А. М. Бамбура, О. М. Пустовойтова та ін.] ; за заг. ред. В. С. Шмуклера. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – 208 с.

У посібнику розглянуто питання практичного застосування при проектуванні залізобетонних конструкцій за ДБН В.2.6-98:2009. Дано порівняння результатів розрахунку з результатами, отриманими за СНиП 2.03.01-84* та Eurocode 2. Наведено форми вхідних і вихідних документів, а також інструкції для користувача спеціально складених програмних модулів, що реалізують розрахунок залізобетонних конструкцій на персональному комп'ютері. Дано деякі рекомендації з розрахунку і проектування висотних будівель з монолітного залізобетону.

Посібник призначено для наукових та інженерно-технічних працівників, а також для студентів і аспірантів будівельних спеціальностей.

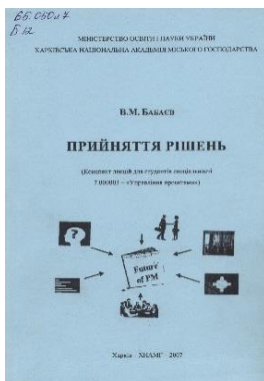

Управление водними ресурсами = Water governance : учеб. пособие / [В. Н. Бабаєв, В. А. Баранник, Л. Е. Божко и др. ; под общ. ред. М. Ю. Калинина, Ф. В. Стольберга] ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2015. – 474 с.

В учебном пособии рассмотрены подходы и методы экологически обоснованного управления водными ресурсами. В первом разделе представлены институционально-правовые и экономические основы управления водными ресурсами. Второй раздел посвящён технологическим аспектам управления водными ресурсами, рассмотрены технологии защиты и восстановления водных объектов урбанизированных территорий.

Учебное пособие предназначено для студентов магистратуры и аспирантов экологических, экономических и инженерных специальностей.

Конспекти лекцій

Бабаєв В. М. **Прийняття** рішень : конспект лекцій : для студ. спец. «Управління проектами» / В. М. Бабаєв ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 185 с.

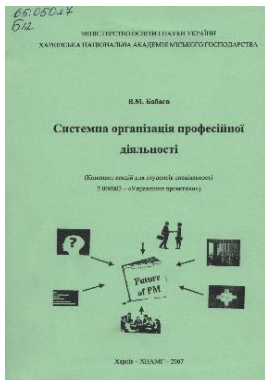
Конспект лекцій містить систематизовані матеріали за модулем «Розробка і прийняття рішень в проекті» відповідно до Навчального плану підготовки фахівців кваліфікаційного рівня «спеціаліст» зі спеціальності «Управління проектами» в Харківській національній академії міського господарства.

Бабаєв В. М. **Прийняття** рішень : конспект лекцій : для студ. спец. «Управління проектами» / В. М. Бабаєв ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 184 с.

Конспект лекцій містить систематизовані матеріали за модулем «Розробка і прийняття рішень в проекті» відповідно до Навчального плану підготовки фахівців кваліфікаційного рівня «спеціаліст» зі спеціальності «Управління проектами» в Харківській національній академії міського господарства.

Бабаєв В. М. **Прийняття** рішень в умовах невизначеності та ризику : тексти лекцій : для студ. спец. «Управління проектами» / В. М. Бабаєв, О. С. Пономарьов ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 36 с.

Бабаєв В. М. **Системна** організація професійної діяльності : конспект лекцій : для студ. спец. «Управління проектами» / В. М. Бабаєв ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 214 с.

Конспект лекцій містить систематизовані матеріали за модулями «Середовище і організаційні структури управління проектом» та «Процеси і компоненти проектної діяльності» відповідно до Навчального плану підготовки фахівців кваліфікаційного рівня «спеціаліст» зі спеціальності «Управління проектами» в Харківській національній академії міського господарства.

Бабаєв В. М. **Системна** організація професійної діяльності : конспект лекцій : для студ. спец. «Управління проектами» / В. М. Бабаєв ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 212 с.

Конспект лекцій містить систематизовані матеріали за модулями «Середовище і організаційні структури управління проектом» та «Процеси і компоненти проектної діяльності» відповідно до Навчального плану підготовки фахівців кваліфікаційного рівня «спеціаліст» зі спеціальності «Управління проектами» в Харківській національній академії міського господарства.

Бабаєв В. М. **Текст** лекцій з дисципліни «Електронне урядування» : для студ. 5 курсу ден. форми навч. спец. «Менеджмент організацій і адміністрування» / В. М. Бабаєв, М. М. Новікова, С. О. Гайдученко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 139 с.

НАУКОВІ ВИДАННЯ

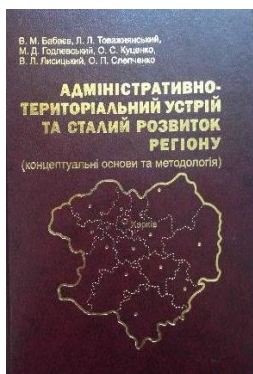
Монографії

Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) : монографія / [В. М. Бабаєв, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, М. Д. ГОДЛЕВСЬКИЙ та ін.]. – Харків : НТУ «ХП», 2006. – 316 с.

В монографії розглядаються питання взаємовпливу адміністративно-територіального устрою та сталого розвитку регіону, сучасні проблеми регіональної політики та регіонального управління. Особлива увага приділена розробці концептуальних і теоретичних засад, інструментарія забезпечення взаємної адекватності адміністративно-територіального устрою та сталого розвитку територій.

Запропоновано проект моделі організації територій Харківської області, концепцію реалізації адміністративно-територіальної реформи.

Для керівників і спеціалістів державних та регіональних органів управління, наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів.

Академік архітектури Олексій Миколайович Бекетов: до 150-річчя від дня народження : [монографія] / [В. М. Бабаєв, Т. Д. Рищенко, Т. П. Єлісеєва та ін.] ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ : Золоті сторінки, 2012. – 64 с. : іл.

У монографії висвітлено життєвий та творчий шлях видатного українського зодчого, академіка архітектури О. М. Бекетова (1862–1941), чия професійна та педагогічна діяльність пов'язана з м. Харковом. Науково-документальний виклад тексту доповнено численними ілюстраціями, значну частину яких опубліковано вперше. При підготовці видання використано документи і матеріали родинного архіву Бекетових, Центрального державного науково-технічного архіву України, Державного архіву Харківської області, Музейного комплексу

ХНАМГ, Державного науково-дослідницького інституту теорії та історії архітектури і містобудування, наукові статті, журнальну та газетну періодику.

Для тих, хто цікавиться історією архітектури, та широкого кола читачів.

Бабаєв В. М. Міжнародні спортивні змагання: механізми державного впливу на регіональний розвиток = International sports events: mechanisms of state influence of regional development : монографія / В. М. Бабаєв, С. В. Волик ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 213 с.

У монографії запропоновано новий концептуальний підхід до розвитку територій як «імпульсів зростання», «осей розвитку» та «полісів регіонального зростання». Визначено й обґрунтовано роль сучасних спортивних мега-подій як «каталізаторів» активізації

(інтенсифікації) соціально-економічних процесів.

Розраховано на широке коло науковців та управлінців-практиків, державних службовців, представників місцевих органів влади й органів місцевого самоврядування, а

також усіх тих, хто цікавиться питаннями щодо державного впливу на регіональний розвиток.

Бабаєв В. М. **Соціальне** пізнання і логіка управління : монографія / В. М. Бабаєв, О. С. Пономарьов, С. М. Пазиніч ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 182 с.

Аналізуються сутність і призначення управління соціальними системами у його зв'язку з соціальним пізнанням. Увага приділяється дослідженню залежності логіки і методології управління від результатів соціального пізнання. Розглянуто характер взаємозв'язку логіки і культури управління, в тому числі на прикладі управління міським господарством. В загальному контексті дослідження розкрито сутність та особливості управління проектами та його логіка. Показано необхідність логіки управління в процесі професійної підготовки майбутніх керівників.

Бабаєв В. М. **Управління** великим містом: теоретичні і прикладні аспекти : монографія / В. М. Бабаєв ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 306 с.

У монографії розглянуто теоретичні і практичні аспекти управління сучасним великим містом. Досліджено етапи становлення теорії муніципального самоврядування, витoki та розвиток муніципальної системи управління. Проаналізовано типологію і моделі муніципального менеджменту, методи управління міським господарством. У монографії висвітлюються результати досліджень, виконаних під час роботи автора на посаді першого заступника Харківського міського голови з питань діяльності виконавчих органів, у складі міжвідомчих комісій та робочих груп.

Для науковців, які займаються проблемами державного управління та місцевого самоврядування, керівників і працівників органів державної і місцевої влади.

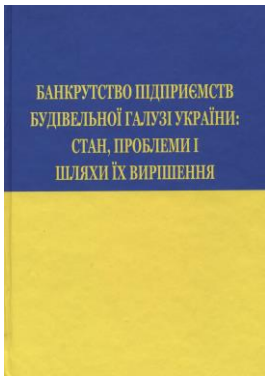

Бабаєв В. М. **Управління** міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти : [монографія] / В. М. Бабаєв. – Харків : Магістр, 2004. – 204 с.

У монографії розглянуто теоретичні та прикладні аспекти управління міським господарством. Методологічним підґрунтям дослідження є концепція розвитку великого сучасного міста як складної соціально-економічної структури, з одного боку, і важливої структурної одиниці держави – з іншого. Проаналізовано проблеми системи управління міським розвитком та системний підхід при їхньому вирішенні. Запропоновано основні напрямки впровадження нових ефективних форм міського управління на прикладі міста

Харкова.

Для науковців, що займаються проблемами державного управління та місцевого самоврядування, керівників і працівників органів державної і місцевої влади, керівників установ, а також усіх, хто цікавиться проблемами розвитку міст.

Банкрутство підприємств будівельної галузі України: стан, проблеми і шляхи їх вирішення : монографія / [В. М. Бабаєв, В. І. Торкатюк, Л. М. Шутенко та ін.] ; за заг. ред. В. М. Бабаєва ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 723 с.

Розглянуто системи і методи формування управлінських рішень щодо ефективного функціонування комерційних підприємств будівельної галузі на основі процесного підходу в поєднанні з впровадженням системи стратегічного управління та з використанням інструментального програмування середовища ARIS.

Досліджено питання неспроможності правового регулювання недієздатності (банкрутства) комерційних підприємств будівельної галузі в історичному, теоретичному та практичному аспектах. Окреслено правове регулювання неспроможності (банкрутства) в зарубіжних країнах (Англія, Німеччина, Росія, США, Франція).

Монографію призначено для викладачів, аспірантів і студентів будівельних, юридичних і економічних ВНЗ і факультетів університетів, суддів господарських судів, арбітражних керівників, юристів, економістів і всіх, хто долучається до будівництва, економічної і правової галузей та цікавиться цими питаннями.

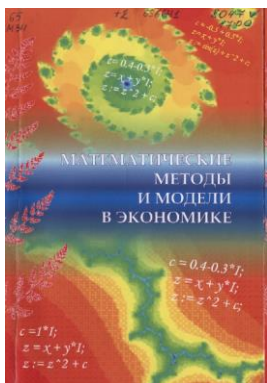

Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки: теорія, практика, перспективи : монографія / за заг. ред. О. В. Димченко ; [В. М. Бабаєв, О. Б. Жихор, В. В. Тітяєв та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 342 с.

У монографії розглянуто теоретичні основи бізнес-адміністрування та його особливості в умовах невизначеності навколишнього середовища. Досліджено структурні компоненти та особливості бізнес-адміністрування в різних галузях економіки.

Особливу увагу приділено практичним аспектам формування системи бізнес-адміністрування сучасного підприємства.

Рекомендовано для наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів економічних вишів, керівників підприємств і організацій, слухачів шкіл бізнесу.

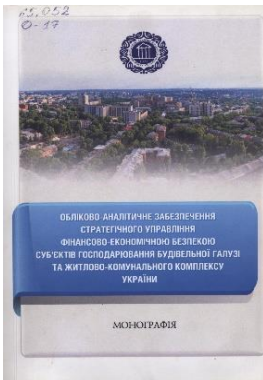

Математические методы и модели в экономике : монографія / В. И. Торкатюк, А. И. Колосов, В. Н. Бабаев и др. ; под общ. ред. В. И. Торкатюка ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2012. – 321 с.

Рассматриваются основные методы финансовой математики: количественный анализ финансовых и кредитных операций, различные методы начисления процентов. Изложены и иллюстрируются примерами методы линейной и нелинейной оптимизации в экономике.

Представлена фрактальная гипотеза рынка, в соответствии с которой функционирование и стабильность рынков обеспечивается разнородностью инвесторов.

Для студентов экономических специальностей, аспирантов и научных работников, применяющих математические методы и модели в экономике.

Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання будівельної галузі та житлово-комунального комплексу України : монографія / [ред. В. М. Бабаєв, Т. В. Момот] ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : Фактор, 2012. – 536 с.

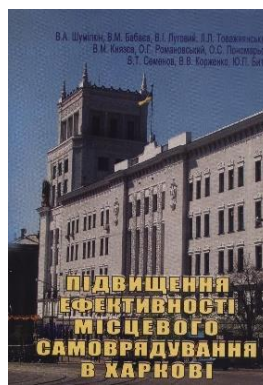
У монографії викладені теоретико-методичні засади формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання будівельної галузі та житлово-комунального комплексу України в умовах застосування міжнародних стандартів. Досліджено вплив глобалізаційних процесів на реформування світових облікових систем. Визначено сучасні механізми залучення інвестицій та обґрунтовано доцільність впровадження міжнародних стандартів обліку та звітності. Монографія розрахована на фахівців у галузі економіки, державного управління, місцевого самоврядування, науковців, викладачів, студентів.

Организационно-технологические, архитектурно-конструктивные и финансово-экономические предпосылки формирования продукции капитального строительства : монография / [В. И. Торкатюк, Л. Н. Шутенко, В. Н. Бабаев и др.] ; под общ. ред. В. И. Торкатюка, А. И. Колосова ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2012. – 368 с.

В монографии рассматриваются особенности использования математического аппарата и методов при формировании рациональных параметров управления процессом функционирования строительных предприятий, обеспечивающие создание высококачественной строительной продукции. Излагаются особенности использования как традиционного математического аппарата и математических методов, так и новейшего процессного подхода в сочетании с внедрением системы стратегического управления.

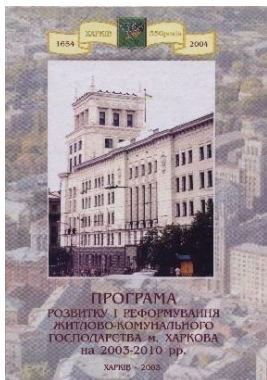
Монография предназначена для специалистов проектных, строительных организаций, инвестиционных служб банков, занятых разработкой инвестиционных проектов и их управлением, а также будет полезна профессорско-преподавательскому составу, аспирантам, студентам строительных и экономических специальностей.

Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові на основі науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу міста : [монографія] / В. А. Шумілкін, В. М. Бабаєв, В. І. Луговий та ін. – Харків : НТУ «ХП», 2003. – 400 с.

За результатами системного аналізу науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу і можливостей територіальної громади Харкова згідно до конституційних засад місцевого самоврядування в Україні визначено шляхи і засоби підвищення ефективності управління життєзабезпеченням і розвитком міста. Особливу увагу приділено інноваційній політиці міськвиконкому та кадровому забезпеченню прискореного розвитку.

Для студентів, аспірантів і викладачів, керівників і працівників органів державної влади і місцевого самоврядування, керівників планово-економічних і кадрових служб промислових підприємств, фірм, організацій і установ та інших соціальних систем.

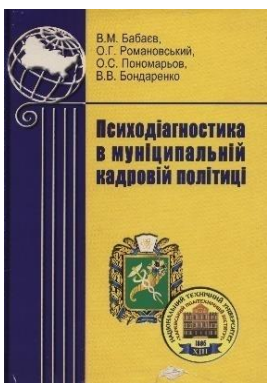

Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2003–2010 рр. / [Л. М. Шутенко, В. М. Бабаєв, В. Т. Семенов та ін.]. – Харків : ХДАМГ, 2003. – 208 с.

Робота присвячена аналізу сучасного стану житлово-комунального господарства м. Харкова і вибору пріоритетних напрямків його удосконалення.

Розрахована на спеціалістів, які працюють в галузі житлово-комунального господарства міст, професорсько-викладацький склад, аспірантів, що займаються питаннями функціонування міського середовища, будівельників, проектувальників і всіх, кому не байдужий

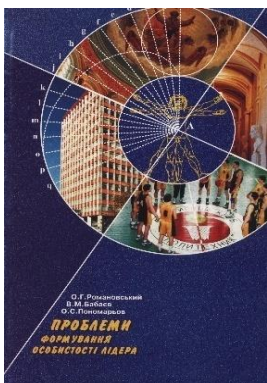
сучасний стан міста, де вони проживають.

Психодіагностика в муніципальній кадровій політиці : [монографія] / В. М. Бабаєв, О. Г. Романовський, О. С. Пономарьов, В. В. Бондаренко. – Харків : НТУ «ХП», 2003. – 392 с.

Підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування та їх розвиток істотною мірою залежать від професійної компетенції й особистісних якостей працівників муніципалітетів, що, у свою чергу, зумовлює підвищення ролі муніципальної кадрової політики.

Монографія розрахована на студентів, аспірантів і викладачів навчальних дисциплін з адміністративного менеджменту. Може бути корисною для керівників і працівників органів державної влади і місцевого самоврядування, керівників кадрових служб промислових підприємств, фірм, установ та інших соціальних систем найрізноманітнішого призначення і характеру діяльності.

Проблеми формування особистості лідера / О. Г. Романовський, В. М. Бабаєв, О. С. Пономарьов. – [Харків : Майдан, 2000]. – 193 с. : іл.

Досліджуються загальні філософські та психолого-педагогічні проблеми формування особистості лідера та роль емоційно-вольового впливу досягнень світової культури у становленні його духовності та морально-етичних принципів. Розкривається значення духовних цінностей християнства, а також естетичного та фізичного виховання у професійній підготовці майбутнього керівника. Як приклад, розглядається одна із складових навчально-виховного процесу – використання впливу естетики архітектурно-планувальних розв'язань

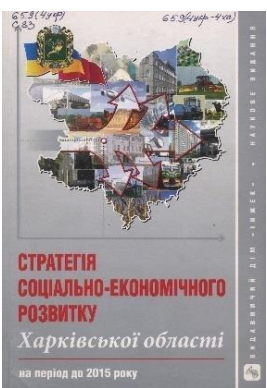
будівель і споруд вищих навчальних закладів на прикладі Харківського державного політехнічного університету – найстарішого інженерного навчального закладу України.

Соціальне пізнання : монографія / [В. М. Бабаєв, О. С. Пономарьов, С. М. Пазиніч, С. О. Заветний] ; за заг. ред. О. С. Пономарьова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 320 с.

Аналізуються природа, сутність і зміст поняття соціального пізнання в загальному контексті пізнавальної потреби людини та її відповідної діяльності. Автори виходять з подвійного сенсу соціального пізнання як механізму пізнання суспільством зовнішнього світу і формування суспільної свідомості та механізму пізнання закономірностей функціонування і розвитку самого суспільства.

Детально розглянуто специфіку соціального пізнання та його функції, а також проблеми пізнання феноменів держави, влади і політики. Істотну увагу приділено філософській рефлексії майбутнього людської цивілізації й ролі суспільного пізнання у її збереженні.

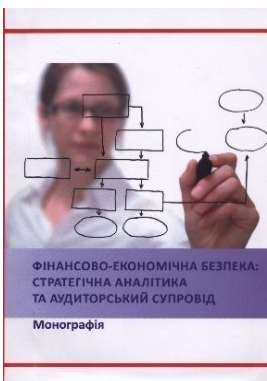
Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2015 року = Strategy of socio-economic development of Kharkiv Region for the period until 2015 : [монографія] / [А. Б. Аваков, В. С. Пономаренко, В. М. Бабаєв та ін.]. – Харків : ІНЖЕК, 2008. – 352 с.

Книга є результатом науково-практичної розробки групи вчених і фахівців-практиків у галузі стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіонів України.

У роботі на основі теоретичних досліджень пропонується новий підхід до розробки стратегії соціально-економічного розвитку регіонів.

На прикладі Харківської області теоретичні розробки втілені у конкретні практичні заходи. Запропонована у роботі стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2015 р. схвалена розпорядженням Харківської обласної державної адміністрації № 568 від 18.09.2008 р. і прийнята до виконання.

Книга призначена для вчених і практиків, які займаються питаннями планування соціально-економічного розвитку регіонів. Вона буде цікавою та корисною викладачам, аспірантам і студентам ВНЗ, а також широким верствам населення.

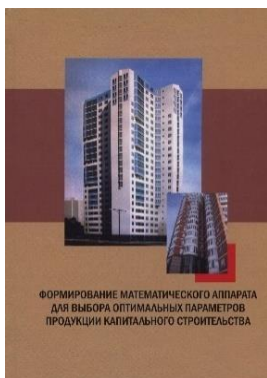
Фінансово-економічна безпека: стратегічна аналітика та аудиторський супровід = Financial and economic security: strategic analytics and audit support : монографія / за заг. ред. Т. В. Момот ; [від упоряд.: В. М. Бабаєв, Т. В. Момот] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 340 с.

У монографії викладено теоретико-методологічні підходи до забезпечення економічної безпеки на національному і регіональному рівнях, розробки та практичного впровадження інструментарію оцінки й моніторингу рівня фінансово-економічної безпеки за європейськими

стандартами, системного аналізу корупційних ризиків з метою забезпечення ефективної взаємодії з питань реалізації державної антикорупційної політики. Удосконалено інформаційно-аналітичне забезпечення процесу стратегічної аналітики та аудиторського супроводу в системі фінансово-економічної безпеки держави, регіону, суб'єктів господарювання в умовах загострення загроз і викликів нового типу у сфері національної та міжнародної безпеки й поглинання європейських інтеграційних процесів з огляду на

важливість адаптації політики національної безпеки України в межах європейської цивілізаційної моделі.

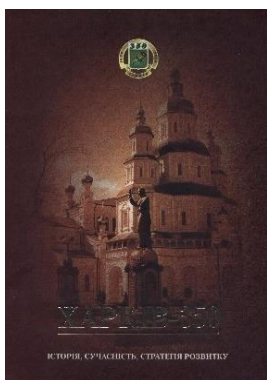
Монографія призначена для фахівців у галузі економіки, державного управління, місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться питаннями фінансово-економічної безпеки.

Формирование математического аппарата для выбора оптимальных параметров продукции капитального строительства : [монография] / [В. И. Торкатюк, Л. Н. Шутенко, В. Н. Бабаев и др.] ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2013. – 421 с.

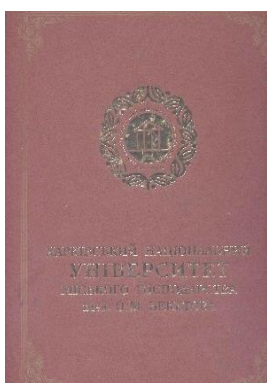
В монографии рассматриваются особенности формирования математического аппарата для выбора оптимальных решений по формированию качественных параметров продукции капитального строительства, обеспечивающие создание высококачественной строительной продукции. Излагаются особенности использования как традиционного математического аппарата и математических методов, так и новейшего процессного подхода в сочетании с внедрением системы стратегического управления.

Монография предназначена для специалистов проектных, строительных организаций, инвестиционных служб банков, занятых разработкой инвестиционных проектов и их управлением, а также будет полезна профессорско-преподавательскому составу, аспирантам, студентам строительных и экономических специальностей.

Харків – 350. Історія, сучасність, стратегія розвитку : історико-економічний огляд / [В. Н. Майорченко, В. М. Бабаєв, Л. М. Шутенко та ін.] ; за заг. ред. В. Н. Майорченка. – Харків : Золоті сторінки, 2004. – 320 с. : іл.

Книга містить історичний екскурс у минуле міста Харкова; характеристику економіки, інфраструктури, інформацію про видатних харків'ян; сучасне бачення шляхів вирішення складних проблем перехідного періоду; стратегію розвитку міста Харкова й удосконалення механізмів місцевого самоврядування.

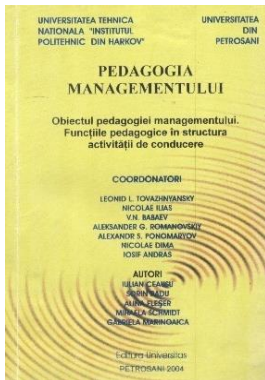

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : [монографія] / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – 520 с. : іл.

У ювілейному науковому виданні, присвяченому 90-річчю від дня заснування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, висвітлено сторінки славної історії і сьогодення навчального закладу та історії розвитку комунального господарства та освіти України в цілому. У персоналіях віддано шану видатним представникам професорсько-педагогічного корпусу університету.

Дослідження проведено на базі значної кількості друкованих та архівних джерел, уперше введених до наукового обігу.

Видання проілюстроване документальними матеріалами із фондів Музейного комплексу та архіву ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, а також державних архівів, музеїв, бібліотек. Для широкого кола читачів.

Pedagogia managementului. Obiectul pedagogiei managementului. Funcțiile pedagogice în structura activității de conducere / I. Ceaușu, S. Radu, F. Alina i altele ; coord.: L. L. Tovazhnyansky, V. N. Babaev. – Petroșani (Romania) : Editura Universitas, 2004. – 129 с.

У монографії досліджуються проблеми та перспективи формування національних гуманітарно-технічних еліт, використання методів педагогіки, психології, соціології менеджменту. Розглянуто проблеми кадрового та наукового забезпечення місцевого самоврядування.

ДОВІДКОВІ ВИДАННЯ

Довідники

Організація роботи голови районної державної адміністрації : довідник / [Ю. П. Лебединський, В. М. Бабаєв та ін.] ; за ред. В. М. Князева, Ю. П. Лебединського. – Київ : Видавництво РВПС України НАН України, 2003. – 391 с.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО В. М. БАБАЄВА

1. Бабаєв Владимир Николаевич // Городское хозяйство : антология / автор проекта О. Н. Оробей ; гл. ред. И. И. Комарова. – Москва (Россия) : Мастер, 2014. – С. 763, 764. – (Строители России XX–XXI вв.).

2. Бабаєв Владимир Николаевич // История ХИСИ – ХГТУСА в лицах. – Харьков : [б. и.], 2005. – С. 82–83.

3. Бабаєв Владимир Николаевич // Наперекор стихии : [уроки ликвидации аварии на главной канализационной насосной станции г. Харькова] / [редкол.: Е. Пирятенец (гл. ред.), И. В. Коринько, С. С. Пилиграмм и др.]. – Харьков : Дуэт, 2005. – С. 150, 459.

4. Бабаєв Владимир Николаевич // 500 влиятельных личностей : инф.-биогр. спр. – Харьков : Восточно-украинский биографический ин-т, 2001. – С. 113.

5. Бабаєв Владимир Николаевич // 500 влиятельных личностей. Харьков – 350 : инф.-биогр. спр. – Харьков : Восточно-украинский биографический ин-т, 2004. – С. 106.

6. Бабаєв Владимир Николаевич // Ректоры. Почётные граждане города Харькова / [сост.: О. П. Воловник, П. В. Воловник]. – Харьков : «Издательский Дом ЖЗЛ» : Харківська книжкова фабрика Глобус, 2014. – С. 7–122. – (Современная ЖЗЛ Харьковщины ; кн. 10).

7. Бабаєв Владимир Николаевич // С думой о будущем / Б. К. Зеленский. – Харьков : НТК-Книга, 2003. – С. 37.

8. Бабаєв Володимир Николаєвич // Славные имена / П. В. Воловник, О. П. Воловник. – Харьков : Глобус, 2008. – С. 43, 290. – (Современная ЖЗЛ Харьковщины ; кн. 2).
9. Бабаєв Володимир Миколайович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ : Ін-т енцикл. дослід. НАН України, 2008. – Т. 8 : Дл – Дя. – С. 626. – (додаток А–Г).
10. Бабаєв Володимир Миколайович // Імена України : біогр. щорічн. 2001 / [редкол.: Ю. О. Храмов (гол. ред.), І. Д. Безгін, В. П. Буркат та ін.]. – Київ : Фенікс, 2002. – С. 23.
11. Бабаєв Володимир Миколайович : [коротка інформація про автора] // Організаційна культура керівника : навч. посібник / В. М. Бабаєв, Н. В. Шароно-ва. – 2-ге вид., стереотип. – Харків : НТУ «ХП», 2005. – 260 с. – На звороті обкл.
12. Бабаєв Володимир Миколайович : [коротка інформація про автора] // Соціальне пізнання : монографія / В. М. Бабаєв, О. С. Пономарьов, С. М. Пазинич, С. О. Завітний ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 320 с. – На звороті обкл.
13. Бабаєв Володимир Миколайович // Харків – 350. Історія, сучасність, стратегія розвитку : іст.-екон. огляд / [В. Н. Майорченко, В. М. Бабаєв, Л. М. Шутенко та ін.] ; за заг. ред. В. Н. Майорченка. – Харків : Золоті сторінки, 2004. – С. 126.
14. Бабаєв Володимир Миколайович // Харківська державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін.] ; гол. ред. Г. В. Стадник. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – С. 118, 212.
15. Бабаєв Володимир Миколайович // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : монографія / [керівн. вид. проекту: В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – С. 3, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 24, 212, 216, 217, 219, 229, 240, 265, 280, 281, 347, 382, 399, 400, 401, 402, 403, 410, 416, 434, 435, 456, 476, 492, 493, 494, 495, 498, 501, 514, 515.
16. Бабаєв Володимир Миколайович // Харківщина : енцикл. словник / Харків. облрада, Харків. облдержадмін. ; [редкол.: С. І. Посохов (голова) та ін.] – Харків : Золоті сторінки, 2014. – С. 23.
17. Бабаєв Володимир Миколайович // Universities, academies & colleges of the Kharkiv region = Вищі навчальні заклади Харківщини = Высшие учебные заведения Харьковщины. – Харків : Золоті сторінки, [2012?]. – С. 28–29.
18. Барська В. У Харкові вітали майбутніх керманичів країни: щорічна церемонія нагородження, присвячена Дню молоді, в якій брав участь В. М. Бабаєв / В. Барська // Слобідський край. – 2013. – 6 липня. – С. 2.
19. Віце-губернатор став ректором : [про затвердження В. М. Бабаєва на посаду ректора Харківської національної академії міського господарства] // Слобідський край. – 2011. – 20 жовтня. – С. 3.

20. Галаур С. За деклараціями – конкретні дії : [першим заступником голови Харківської облдержадміністрації призначено Володимира Бабаєва] / С. Галаур // Урядовий кур'єр. – 2005. – 19 травня. – С. 6.

21. Галаур С. Муніципальний менеджмент для Харкова : [про пріоритетні завдання його розвитку розповідає перший заступник Харківського міського голови, канд. техн. наук Володимир Бабаєв] / С. Галаур // Урядовий кур'єр. – 2003. – 10 червня. – С. 6.

22. Генкин А. Специалисты городского хозяйства будут нужны, пока существуют города : [интервью с ректором ХНУГХ Владимиром Бабаевым] / А. Генкин // Время. – 2013. – 4 июля. – С. 4.

23. Генкин А. Четвёртый жизненный поворот Владимира Бабаева : [19 октября 2011 г. В. Н. Бабаев стал ректором ХНАГХ] / А. Генкин // Время. – 2011. – 29 ноября. – С. 2.

24. Про відзначення державними нагородами України. Нагородити орденом «За заслуги» І ступеня Бабаєва Володимира Миколайовича – першого заступника голови Харківської обласної державної адміністрації : Указ Президента України від 19 січня 2009 р. № 30 // Урядовий кур'єр : орієнтир. – 2009. – 4 лютого. – С. 7.

25. Рыбалко Л. В академии городского хозяйства будет новый ректор : [в ХНАГХ ректором будет В. Бабаев] / Л. Рыбалко // Харьковские известия. – 2011. – 25 октября. – С. 2.

ПРИМІТКИ

I. При створенні видання були використані фонди **бібліотек**:

- Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова
- Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка
- Центральної наукової бібліотеки Харківського університету імені В. Н. Каразіна
- Науково-технічної бібліотеки Українського державного університету залізничного транспорту
- Науково-технічної бібліотеки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
- Російської державної бібліотеки.

Також були застосовані матеріали **архівів**:

- Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова
- Музейного комплексу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова
- Державного архіву Харківської області
- Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України
- Інституту світової економіки та міжнародних відносин РАН
- Державного архіву Курської області
- Російського державного воєнного архіву
- Галузевого державного архіву Служби безпеки України
- Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтва України
- Харківського національного університету радіоелектроніки
- Українського національного університету залізничного транспорту.

II. Перелік перейменованих вулиць та міст, що зустрічаються у тексті:

- наб. Домбаля – Червоношкільна наб. – Гімназична наб. (із 2016 р.)
- вул. Революції – Куликівський узвіз (із 2015 р.)
- вул. Ольмінського – вул. Максиміліанівська (до 1923 р. та із 2015 р.)
- вул. Чорноглазівська – вул. Маршала Бажанова (із 1979 р.)
- майдан Дзержинського – майдан Свободи (із 1995 р.)
- майдан Р. Люксембург – Павловська площа (із 2013 р.)
- проспект Леніна – проспект Науки (із 2015 р.)
- проспект Маршала Жукова – проспект Петра Григоренка (із 2016 р.)
- місто Фрунзе – місто Бішкек (із 1991 р.)

III. До 1939 р. у СРСР керівниками вищих навчальних закладів були директори. Із 1939 р. ректорами стали іменувати тільки керівників університетів, в усіх інших вишах для цієї посади залишилась назва – директор. Але з початку 1960-х років посада ректора існує у всіх ВНЗ.

IV. Також інформацію про директорів та ректорів Університету ви можете знайти на сайті наукової бібліотеки ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та на сайті Вікіпедії:

- Бібліотека ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс] : сайт / Інформаційно-обчислювальний центр ; ред. К. С. Бережна. –Електронні дані. – Харків, 2012. – Режим доступу: <http://library.kname.edu.ua/index.php/ru/>, вільний. – (дата звернення: 14.11.2016). – Назва з екрана. – Мова укр., рос.

- Вікіпедія [Електронний ресурс] : сайт. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>, вільний. – (дата звернення: 14.11.2016). – Назва з екрана. – Мова укр., рос.

ЗМІСТ

Передмова	3
Комунальна освіта України: історичні аспекти становлення та розвитку ...	4
Історична галерея реорганізацій та перейменувань навчального закладу ...	7
ДИРЕКТОРИ	13
Марков Олександр Прокопович	14
Біографія	15
Початок трудового шляху	16
Політична діяльність	17
Праця в Харківському комерційному інституті (Харківському інституті народного господарства)	18
Всеукраїнський Технікум Комунального господарства	19
Еміграція	21
Повернення до СРСР	22
Інститут світової економіки та міжнародних відносин РАН	22
Вибрана бібліографія праць О. П. Маркова	24
Публікації про О. П. Маркова	29
Директори ВТКГ у 1923–1924 рр. (О. А. Севрук, С. С. Остапенко, Н. О. Флор)	31
Шмідт Олександр Карлович	32
Вибрана бібліографія праць О. К. Шмідта	35
Публікації про О. К. Шмідта	35
Рудницький Василь Євстратійович	37
Барабаш Борис Георгійович	38
Публікації про Б. Г. Барабаша	41
Михайлов Євген Іванович	42
Вибрана бібліографія праць Є. І. Михайлова	45
Публікації про Є. І. Михайлова	45
Пашкович Григорій Костянтинович	46
Публікації про Г. К. Пашковича	49
Ігнаткін Іван Олександрович	50
Вибрана бібліографія праць І. О. Ігнаткіна	55
Публікації про І. О. Ігнаткіна	65
Михайлик Олексій Федосійович	66
Вибрана бібліографія праць О. Ф. Михайлика	70
Публікації про О. Ф. Михайлика	74
Цупко Василь Григорович	76
Вибрана бібліографія праць В. Г. Цупка	79
Публікації про В. Г. Цупка	80

РЕКТОРИ	81
Бутенко Юрій Ілліч	82
Біографія	83
Навчання та праця в Харківському інституті інженерів залізничного транспорту	84
Ректор Харківського інституту інженерів комунального будівництва (ХПКБ)	84
Голова Ради ректорів ВНЗ м. Харкова	88
Перший заступник Міністра вищої та середньої спеціальної освіти України	89
Праця у Київській філії Харківського інституту інженерів залізничного транспорту	92
Наукова школа та наукові публікації	92
Нагороди	93
Досягнення колективу ХПКБ, 1962–1975 рр.	94
Вибрана бібліографія праць Ю. І. Бутенка	97
Публікації про Ю. І. Бутенка	100
Шутенко Леонід Миколайович	102
Біографія	103
Керівник і організатор	104
Дослідник, раціоналізатор, винахідник, відомий вчений у галузі комунального господарства	107
Громадська діяльність	109
Рада ректорів Харківського вузівського центру	110
Наукова школа та наукові публікації	111
Нагороди	112
Досягнення колективу ХПКБ – ХНАМГ, 1976–2011 рр.	114
Вибрана бібліографія праць Л. М. Шутенка	122
Публікації про Л. М. Шутенка	136
Бабаєв Володимир Миколайович	140
Біографія	141
Ректор університету	143
Науково-педагогічна діяльність	149
Будівельник	151
Керуючи Харковом	152
На державній службі	153
Футбол у житті В. М. Бабаєва	155
Нагороди	156
Досягнення колективу ХНАМГ – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова з 2012 р.	158
Вибрана бібліографія праць В. М. Бабаєва	163
Публікації про В. М. Бабаєва	175
Примітки	178

Науково-інформаційне видання

Видатні імена та події

**Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова:
ректорський вимір**

Біобібліографічний покажчик

Редакційна колегія:

В. М. Бабаєв (відп. ред.), Л. М. Шутенко, Н. О. Євсюкова,
Т. П. Єлісеєва, С. І. Федяй, Т. О. Лобинцева

Упорядники:

Н. Б. Давидова, В. О. Статкус, О. М. Штангей, Н. П. Тріпутіна

Відповідальний за випуск: *Н. О. Євсюкова*

Комп'ютерний набір і верстання: *В. О. Статкус,
О. М. Штангей,
С. Б. Наугольнова*

За редакцією упорядників

Дизайн обкладинки: *Т. Є. Клочко,
Г. А. Коровкіна*

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017 р.